

Flacăra

anul XXXIV
40
VINERI
4 OCTOMBRIE
1985

săptăminal editat de frontul democrației și unității socialiste

Sub zodia civilizației socialiste

NEHOIU,
O comună
ca un oraș
paginile 12-13

Neostenită grijă de gospodar pentru pîinea țării

La începutul acestei săptămîni TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU A FACUT O VIZITĂ DE LUCRU în unități agricole din mai multe județe. Noul dialog cu lucrătorii ogoarelor, cu specialiști și cadre de conducere a avut ca obiectiv analiza modului în care se desfășoară importantele lucrări din campania de toamnă: strîngerea și depozitarea tuturor roadelor cîmpului, așezarea în brazdă a recoltei viitoare.

Luni hotărîtoare

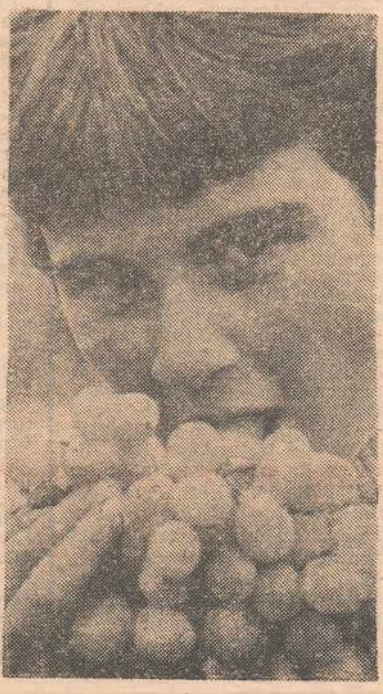
A mai rămas o bucată scurtă din drumul ce ne desparte de încheierea celui de-al 20-lea trimestru al acestui cincinal. Moment de bilanț, de largă retrospectivă istorică, de confruntare cu noi înșine, dar în primul rînd de amplă și lucidă prospectare a zilei de mîine, a ceea ce va trebui să însemne și pe mai departe un viitor făurit în mod conștient prin armele rațiunii și practicii sociale. Nu va fi o cursă contra cronometru și nici o alergare istovitoare pe ultima sută de metri. Va fi doar o perioadă densă, marcată de cea mai de preț investiție: inteligența creatoare. Un răstimp hotărîtor pentru întregul an, pentru întregul cincinal, dar la întrebările cărui — așa cum a tinut să arate tovarășul Nicolae Ceaușescu — omul vrednic și harnic a găsit răspunsuri corecte cu cel puțin 10 luni înainte. Un sfîrșit ce anunță un început într-o nouă etapă a devenirii noastre istorice, mai bogată și cuprinzătoare în împliniri, pe măsura marilor năzuințe ale poporului nostru, dar și în acord cu exigentele și cuceririle civilizației contemporane.

Un singur imperativ la ordinea zilei: finalizarea marilor obiective economice cu termene scadente, pregătirea temeinică, riguros științifică a producției anului ce vine, a viitoareii etape din planul unic de dezvoltare a României socialiste. Între obiectivele prioritare, la loc de frunte, realizarea produselor prevăzute pentru export, diversificarea ofertei românești pe piața

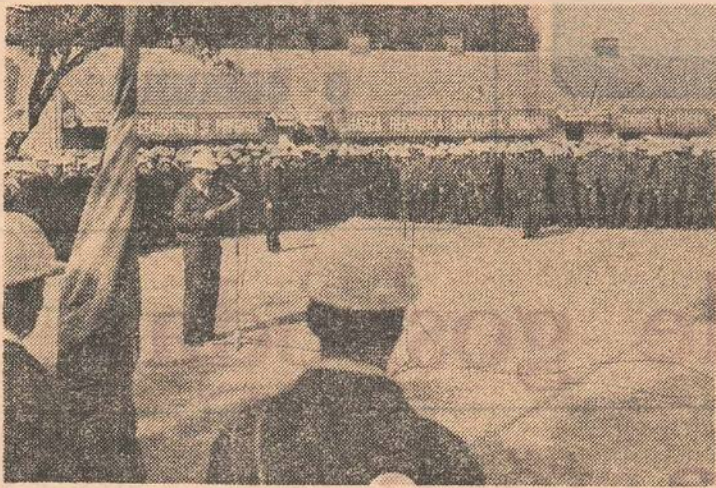
internțională, acoperirea întregului plan de export cu contracte pe termene lungi și cu comenzi ferme. O îndatorire ce-și revendică importanța capitală prin însuși conceptul axiomatic al relațiilor economice interumane: nu poți cumpăra dacă nu vinzi pentru a-ti crea mijloacele necesare cumpărării.

După cum bine se știe, încă de la Plenara comună din iunie a.c., președintele României a indicat ca pregătirea producției anului viitor — primul din cincinalul 1986-1990 — să fie făcută în așa fel încît să asigure o creștere de cel puțin 8 la sută față de 1985. În acest sens au fost luate toate măsurile pentru încheierea contractelor prevăzute, noua rundă a adunărilor generale ale oamenilor muncii urmînd să detalieze programele de acțiune în vederea lansării în producție a produselor cu termene de livrare în primele luni ale anului viitor, pentru stabilirea măsurilor tehnice, tehnologice și organizatorice, pentru ridicarea calității și mai chibzuita gospodărire a energiei și materiilor prime.

Dar azi, mai mult ca oricînd, ne putem cunoaște în egală măsură trecutul și viitorul. Știm în primul rînd că totul depinde de noi, de priceperea și hărnicia noastră, de spiritul gospodăresc și de economie, de energia noastră revoluționară a cărei combustie fierbinte nu poate fi decît dragostea netărmurită pentru patria socialistă, România.

Steaua și
Universitatea
Craiova
în etapa a II-a
a cupelor
europene

Dimbovița

Cel mai tânăr șantier național al tineretului

A devenit un fapt obișnuit la noi ca tinerii să-și aducă prinsoasă la marile ctitorii ale acestor ani de puternic avânt revoluționar pe care-i trăiește țara. Ei au înțeles că istoria nu face daruri, că istoria se construiește, că istoria este opera celor care, cum spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu la tribuna Forumului Tineretului, dau dovada lor supremă de devotament, de răspundere, de spirit revoluționar, muncind pentru patrie, pentru dezvoltarea ei. Acest adevăr le însușă tinerilor dorința și mindria de a fi prezenți pe marile șantiere ale construcției socialiste, de a-și contopi destinele cu istoria, de a dăru-i ceva din sufletul lor, din ardoarea lor lucrărilor de anvergură care schimbă, îmbogățesc și innoiesc geografia țării. La Porțile de Fier, la Lotru, pe Someș sau pe Canalul Dunăre-Marea Neagră, brigadierii în salopete albastre cu ecuson au spus cu entuziasm: „Prezent!”.

Acum când lucrările de amenajare complexă a riului Dimbovița — ce vor da riului Capitalei o frumusețe existentă până acum doar în cantece — sunt în plină desfășurare, tinerii brigadierii au ținut să răspundă prezent și aici. Într-o atmosferă sărbătorească, de puternică angajare și dăruire a brigadierilor veniți din toate colțurile țării, în apropierea locului pe care se va ridica Lacul Morii s-a deschis în prezența tovarășului Nicu Ceaușescu, membru supleant al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-secretar al C.C. al U.T.C., cel mai tânăr șantier național al tineretului: Șantierul pe care frumoșii romantici cu bluze albastre vor participa la efectuarea unei lucrări de mare interes și importanță pentru Capitală, care va dăru-i bucureștenilor o apă limpede și frumoase zone de agrement pe întreaga porțiune a Dimboviței între Lacul Morii și Podul Vitan.

Tinerii care vor lucra pe acest nou șantier național al tineretului sunt crescuți în cele două decenii care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului, în ceea ce numim cu legitimitate mindrie Epoca Nicolae Ceaușescu. Și au trăsăturile acestei epoci. Sunt cutezători, nu se tem de greutate, știu că destinul lor este indisolubil legat de destinul patriei. Știu că viitorul țării, și deci implicit și al lor, depinde de cutezanța fiilor țării, de modul cum vor ști să se dăruiască pentru crearea noului chip al patriei. Animați de înțelegerea rolului lor în noua istorie a Țării, animați de dragostea pentru patrie, pentru partid, brigadierii noului șantier național al tineretului s-au angajat, într-o înflăcărată telegramă adresată tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, să realizeze încă în acest an un volum de lucrări în valoare de peste 22 de milioane de lei. În acest volum de lucrări intră executarea de terasamente, protecții de maluri, drumuri tehnologice, amenajarea unor spații de producție necesare industrializării operațiilor de construcții-montaj și pregătirea unor noi fronturi de muncă pentru perioada următoare. Ei s-au mai angajat să preia în execuție obiective pe un traseu în lungime de 10 km cât reprezintă amenajarea riului Dimbovița într-o primă etapă, precum și la construirea digurilor Lacului Morii, diguri pe care se va construi o modernă șosea ce va facilita o nouă legătură, mai puțin aglomerată, cu autostrada București — Pitești.

Asadar, după capitolele de romantism revoluționar scrise la Porțile de Fier, pe Someș, pe Lotru sau la construirea Canalului Dunăre-Marea Neagră, un nou capitol s-a deschis în istoria entuziasmului tineresc: București, Amenajarea complexă a riului Dimbovița.

— Tovarășe inginer Costin Georgescu, într-o convorbire pe care ai avut-o cu un redactor al revistei noastre, la puțin timp după înființarea întreprinderii pentru amenajarea complexă și exploatarea riului Dimbovița, spuneați frumos: „Pentru noi, constructorii, Dimbovița este o chestiune de istorie, de sănătate și de suflet!”. Și pentru că în întreaga țară istoria se grăbește, bănuim că și aici, la dumneavoastră, activitatea cunoaște aceeași efervescență.

— Absolut. Lucrările au avansat pe un front foarte larg. La Lacul Morii, din amonte de Ciurel, la barajul de pământ avem deja terminat un tronson de ca. 300 de metri liniari. Tot acolo au început excavațiile pentru barajul de beton care va asigura în final un debit constant de apă pe Dimbovița. Riul a și fost deviat în zona acestui viitor baraj pentru a se putea începe lucrările de betonare. Lacul Morii va preîntîmpina pericolul de inundații și, în același timp, va deveni o zonă de agrement pentru partea de vest a Capitalei. În aval de stăvilarul Ciurel s-a început execuția colectorului de ape uzate.

— E o lucrare, cred, destul de complicată, ținând seama că nu-i ușor să deviezi un riu în plin oras.

— Am adoptat soluția devierilor pe porțiuni prin incinte de palplanșe metalice sau prin conducte, lucrare care a și început în zona podului Groză-

vești. Tot pentru realizarea colectorului am început spargerea planșului de beton pe tronsonul situat între Operetă și Calea Rahovei. Între podul Vitan și podul Mărășești lucrările de decolmatăre au fost practic încheiate. Nici nu vă puteți imagina ce am găsit pe fundul apei. De la stâlpi de beton și metal, la șine de tramvai, cabluri, biciclete, motocicletă până la ustensile de bucătărie. O adevărată groapă de gunoi a orașului. Acum această porțiune este curată. În final, colectorul va duce apele uzate până la viitoarea stație de epurare de la Glină. Lungimea regularizată a Dimboviței, care își va păstra actualul traseu, nefectând construcțiile existente, va fi de circa 10 km. în această etapă, respectiv zona cuprinsă între podurile Ciurel și Vitan. În etapa a doua va începe amenajarea riului în aval de podul Vitan.

— În afară de faptul că va curge limpede, curată, într-adevăr „Dimbovița, apă dulce”, ce alteceva ne puteți spune despre imaginea viitoare a Dimboviței?

— Ea își va purta apele puțin sub nivelul trotuarelor, la o diferență de nivel variind între 1,5 și 3 metri. Va fi, deci, mai adâncă decât astăzi, dar va avea un debit constant pe tot traseul orașului, grație a cinci baraje echipate cu stavile. Ea va aduce o nouă dimensiune a frumuseții în Capitala noastră.

ALEXANDRU ȘERBAN ■

Izbînda unui om prin oameni

Numele îi este cunoscut și recunoscut. Și la primărie, și la întreprindere, și în cartier. Numele îi este cunoscut: Mihai Moldovan, inginer de profesie și director la I.M.M.R. Brașov. Este recunoscut și ca deputat: purtătorul de cuvânt al cetățenilor din circumscripția electorală nr. 37. Aproape că nu este adunare sau sesiune cetățenească municipală, unde să nu le facă cunoscute inițiativele. Mai mult chiar, cu acest prilej, dă samă, trimestrial, și de felul cum ele intră în cotidianul vieții din cartierul Ceferiștilor. Nu trebuie să părăsești orașul ca să ajungi la I.M.M.R., dar nu ești nici prea departe de capătul lui. Șoseaua națională ce duce spre Sfîntu Gheorghe desparte, într-un fel, întreprinderea de zona cartierului. Ceea ce face ca drumurile zilnice spre casă ale lui Mihai Moldovan să-l ajute să vadă și să știe dacă cei de la I.C.R.A.L. au răspuns la sesizări, dacă I.D.E.B.-ul a remediat intervenția solicitată, dacă Direcția comercială a rezolvat problemele aprovizionării. De cele mai multe ori, aceste drumuri se abat direct către factorii amintiți, fără a mai trece pe la primărie. Mandatul de deputat nu este valabil numai în campaniile electorale. Iar la ușa primăriei bate atunci cînd își dă seama că soluționarea unor probleme depășește cu mult puterile asociației de locatari. Așa cum a fost cu complexul comercial. Sistemizarea și modernizarea zonei cu peste două mii de apartamente motiva firesc și propunerea locatarilor de a extinde spațiul comercial. Acordul însă trebuia dat de primărie, care a purces la ridicarea lui, după ce s-a întocmit și aprobat nota de coman-

dă. „Proiect” Brașov a avut în grijă să proiecteze, iar Trusutul de construcții executarea. Pînă la momentul final, cînd a fost preluat de Direcția comercială. Cei peste 15000 de cetățeni și-au văzut visul cu ochii. Un modern și superdotat ansamblu comercial. Zadarnic l-am iscodit cu vorba pe interlocutorul meu, doar, doar, se va dovedi a-mi mărturisii ce anume s-a înfăptuit din propria lui inițiativă. De fiecare dată făcea apel la alți oameni, la alte nume, care-l ajută, și pe care, de fapt, se sprijină în acțiunile obștești. A, dacă e să-și revendice vreun merit, și acela făcut cu modestie, este că prin el, oamenii sînt siguri — nu de aceea l-au și ales? — de reprezentarea lor în intrunirile cetățenești. La drept vorbind, recunoaște el, nici nu este un merit așa de mare, că izbînda tot lor le aparține. Are convingerea că de cele mai multe ori nu ideile lipsesc, ci poate acel coeficient de înțelegere și condiționare a lor. Nu e totul să-ți dorești ceva, mai trebuie să știi dacă e posibilă în acel moment înfăptuirea.

Ca director, Mihai Moldovan, conduce întreprinderea de zece ani. Dar în parcursul lui, de-a lungul anilor, a trecut și prin „gări” și chiar „halte” care l-au ajutat să-și desăvîrșească profesia de constructor de locomotive. Ingineria nu i-a știrbit cu nimic din latura umană a firii. Poate mai mult decît atît, i-a apropiat pe oameni dintr-un prea plin de încredere în ei. De aceea și profilul activității este parca orientat spre acest deziderat. La I.M.M.R. se proiectează și se execută, într-o gamă variată și sofisticată, mașini care să înlocuiască munca fizică de in-

treținere a căilor ferate. Matita, mașina de ciuruit balast și mașina de profilat balast sînt concepute la nivelul unei înalte tehnologii, dovodindu-se de o competitivitate deosebită. Fără de oameni conceput, proiectat, mașina n-ar deveni realitate. Împreună cu ei, Mihai Moldovan gîndește și activitatea de interes obștești. Membri ai organizațiilor O.D.U.S. din întreprindere, oamenii muncii purced la rezolvarea tuturor acțiunilor de muncă și a celor edilitar-gospodărești. Împreună cu ei a gîndit modernizarea școlii generale nr. 17. Astfel au înlocuit încălzirea prin lemne cu cea centrală, au refăcut instalațiile, au zugrăvit și schimbat aliuura sălilor de curs. Tot de sprijinul și gîndul lor cel bun se leagă și dotarea locurilor de joacă cu balansoare și leagăne pentru copii. I se poate trece în contul personal al inițiativei intervenția făcută la conducerea primăriei de a aproba ca de aceste leagăne și balansoare, confecționate de ei, să beneficieze înșiși copiii cartierului. Descopăr astfel că, tot el este și autorul unui proiect de execuție a unor bănci. Care prin plusul lor de design elegant și confortabil contribuie la farmecul parcurilor și odihna cetățenilor.

În cartierul Ceferiștilor sînt străzi cu rezonanță de album, Locomotivei, Drezinei, Pavilioanelor C.F.R., dar și multe nivele ce se profilează pe verticală, sporind astfel farmecul vechiului prin nou. În cartierul Ceferiștilor un om trece zilnic spre casă. Este Mihai Moldovan, cunoscut și recunoscut de concetățenii săi, ca un om de ispravă.

MARIA BOGDAN ■

Educație prin puterea exemplului

Mecanica fină a conducerii

În 1980, cînd a fost numit director, întreprinderea avea în județ prestigiul de a-și îndeplini mereu planul la toți indicatorii. Dar avea 2533 de oameni, iar acum are 5000. Fostul director, inginerul Zaharia Șandru, promovat în centrală, îi lăsase o bună moștenire, dar și groaza că ar putea să se zică într-o zi: uite, nu mai merg lucrurile ca pe vremea fostului director. „Urmasul” era și tânăr. El lucrase ani de zile în compartimentul de proiectare al aceleiași unități, beneficiere de o atmosferă bună în care orice idee de valoare găsea sprijin. A fost unul din lucrurile pe care și-a întemeiat, la rîndul său, încercarea să măcar să mențină fama unității. Anii trecuți de atunci au probat că acest prestigiu a devenit și mai temeinic. Nu este doar meritul lui, zice, este al întregii echipe de conducere și, spiritul democratic în care se recunoaște că e bine să fie condusă o mare fabrică este, aici, la întreprinderea de scule și echipamente hidraulice din Focșani, un adevăr, nu atît discutat cît trăit.

Subțirel, brunet, sobru, taciturn chiar, laconic, exact, directorul poartă ochelari și se mișcă puțin stînjinit parcă prin biroul lui funcțional, plăcut. Îl cheamă Laurențiu Felician Doru (între prieteni i se spune Puiu) Veber. Este inginer TCM-ist — absolut al Politehnicii bucureștene — și e gata să vorbească de orice și de oricine, numai despre el nu. Făcînd parte, el însuși, dintre oamenii de concepție ai întreprinderii și trăind

bucuria de a nu l se frata ideile cu indiferență, tineretea lui n-a întîlnit priviri poncișe, iar asta se ține minte. Sigur că viața și munca unui director de întreprindere sînt greu de fotografiat, iar o poză format mic riscă să redea fără vină ceva straniu de străin realității. De cînd conduce totul aici, a trebuit să accepte și această condiție implicită a funcției: acum, mai ales ceilalți trebuie să aibă idei, cit mai multe și mai bune idei, el rămîind mai ales sprijinul lor. Nu el trebuia să se vadă în primul rînd, ci ceilalți. Ideile lor duc uzina înainte. „Directorul are o singură mare idee: să-și facă planul și să-și pună obiectivele în funcțiune. Asta, nu că o spun eu, dar la fel o să vă spună și un director bătrîn.” Din cei 282 de ingineri și subingineri, 120 lucrează în proiectare. Directorul cere de la fiecare o idee. Totul trebuie întemeiat pe înțelegința creatoare, pe mobilitatea tineretului de care colectivul nu duce lipsă. Resorturi nevăzute, necontabilizate, netrecute în grafice, ca și pirghia democrației, dau climatul muncii și vieții a 5000 de oameni, și ele susțin, în intimitatea lucrurilor, toate marile rezultate care fac mindria unei întreprinderi considerate azi etalon pe centrală, unitate care va atinge în următoarele luni — la punerea în funcțiune a celei mai noi capacități — forța finală a unei producții marfă de 1 miliard și 45 de milioane lei anual. Bilanțurile rețin ce este mai spectaculos: locul întii pe centrală în 1982, 1983 și 1984; în 1985, după 8 luni, locul doi pe țară în construcția de mașini; la 1 august 1985, îndeplinirea planului pentru întregul cincinal, la producția marfă, la producția fizică și la export; pînă la sfîrșitul acestui an se vor da suplimentar 500 milioane lei la producția marfă și 130 de milioane la export. Activitatea

culturală în care întreprinderea excellează — are un ansamblu de formații cu aproape 300 de interpreți; corul de 120 de persoane, dirijat de profesorul Dumitru Săndulache, a ocupat în acest an locul doi pe țară în Festivalul național „Cîntarea României”; tradiția unui dialog cultural între secțiile întreprinderii antrenează permanent mai bine de 1000 de muncitori — întreagă activitatea aceasta este încă o probă a mobilității oamenilor și a bunicii stări de spirit a acestor tineri care conduc mașini sofisticate cu comandă numerică, „mașini ce n-ar putea fi montate și n-ar lucra perfect, dacă n-ar fi conduse de oameni care gîndesc întregul schimb”, cum zice inginerul Veber. „Eu aș spune — adaugă directorul — că, în proporție de sută la sută, mecanismul întreg al întreprinderii merge, cum merge, datorită calității ideilor acestor mii de oameni.” Ce înseamnă asemenea idei? Inginerul Liviu Livescu a realizat o mandrină de precizie cu autostringere, care se produce acum în serie. Jumătate din aceste produse se exportă. „Nu mai execută nimeni în lume acest produs”, mi se spune. Muncitorul rectificator Ion Cuptor a conceput și a executat o serie întreagă de dispozitive care au condus la creșterea productivității muncii. Au fost proiectate, reproiectate și executate mașini speciale de forjat, de șlefuit, de debavurat pile, de danturat, destinate propriei noi investiții, cit și utilaje pentru eliminarea locurilor înguste.

Calitatea ideilor oamenilor se îmbină fericit cu calitatea sprijinului asigurat pentru materializarea eficientă a acestor idei, iar în asigurarea funcționării resorturilor de mare finețe ale acestei îmbinări, inginerul TCM-ist Puiu Veber a devenit un maestru. Și-i place. Mai ales că nu se vede. El? N-are aproape nici un merit: el e doar director.

DORIN GHERGHINESCU ■

Vizita de lucru a tovarășului

NICOLAE CEAUȘESCU

în unități agricole din mai multe județe ale țării

Este binecunoscută și unanim apreciată practica statornică de secretarul general al partidului, președintele republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a se consulta permanent cu făuritorii bunurilor materiale din toate sectoarele economiei naționale, cu toți oamenii muncii, în vederea ridicării întregii activități la noi cote de eficiență și de calitate. În acest cadru se înscrie și noua vizită de lucru a conducătorului partidului și statului în unități agricole din mai multe județe ale țării. Au fost vizitate unitățile: cooperativele agricole de producție Gârlița, Lipnița, Coslugea, Ion Corvin, Pietreni, Plopeni, Darabani, precum și întreprinderile agricole de stat Pietreni, Dorobanțu, ferma nr. 9 a unității agroindustriale Constanța, Baza de recepție Nicolae Bălcescu - județul Constanța; cooperativele agricole de producție Ograda, Movilița, Făcăeni, Sudiți, precum și I.A.S. Ograda - județul Ialomița; cooperativa agricolă de producție Pietrele, Institutul de cercetări pentru irigații și drenaje Băneasa - județul Giurgiu; cooperativele agricole de producție Măgura, Măldăieni, Călmățui și Putinelu - județul Teleorman; cooperativele agricole de producție Izbiceni și Buciniși - județul Olt; cooperativele agricole de producție Amărăștii de Jos, Castranova, Puțuri, Bratovoilești și Sălcuța - județul Dolj; cooperativele agricole de producție Oprisor, Gruia, Gogoșu și Vinjuleț, precum și I.A.S. Gogoșu - județul Mehedinți; cooperativa agricolă de producție Buzoiești - județul Argeș; cooperativa agricolă de producție Șelaru - județul Dimbovița.

Noua vizită de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu a avut ca obiectiv analiza modului în care se acționează pentru efectuarea în condiții optime a tuturor lucrărilor campaniei agricole de toamnă. Au fost examinate cu exigență măsurile organizatorice și tehnice luate pentru stringerea și depozitarea grabnică, fără pierderi, a roadelor toamnei, pentru asigurarea furajelor necesare sectoarelor zootehnice, pentru livrarea la fondul de stat a produselor agricole contractate. În

același timp, au fost analizate acțiunile care trebuie îndeplinite pentru executarea la termen a arăturilor și a însămînțărilor de toamnă, respectându-se întocmai tehnologiile prevăzute, în special asigurarea densității optime a plantelor la fiecare cultură, folosirea cu randament maxim a mașinilor și utilajelor agricole din dotare, efectuarea fertilizărilor, buna funcționare a irigațiilor, astfel încât, trăgându-se toate concluziile din activitatea desfășurată și din rezultatele obținute în acest an agricol, să se obțină anul viitor recolte bogate, așa cum se prevede în programele prioritare de dezvoltare și modernizare a agriculturii, în documentele Congresului al XIII-lea al partidului. În același timp, secretarul general al partidului a analizat modul în care forurile conducătoare, unitățile de producție acționează în vederea îndeplinirii sarcinilor de mare însemnătate ce le revin.

În timpul vizitei, tovarășului Nicolae Ceaușescu i-au fost prezentate, de către primii secretari ai comitetelor județene de partid, măsurile tehnice și organizatorice luate de organele și de organizațiile de partid, de consiliile populare, de direcțiile agricole, de consiliile unice agroindustriale pentru mobilizarea tuturor forțelor umane și a mijloacelor mecanice în vederea grăbirii stringerii roadelor toamnei, în vederea folosirii din plin a fiecărei ore bune de lucru, pentru ca întreaga recoltă să fie adunată cu spirit gospodăresc și depozitată în cele mai bune condiții. S-a arătat că, pe baza prevederilor legale, întreaga populație de la sate participă zi de zi la lucrările de pe cîmp, considerind stringerea recoltei o îndatorire patriotică, o cauză a tuturor oamenilor muncii, a fiecărui cetățean în parte. Apreciind măsurile luate, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că nu au fost epuizate toate posibilitățile pentru o mobilizare maximă a întregii populații de la sate, pentru folosirea intensă, cu randament ridicat, a puternicei baze tehnice de care dispune în prezent agricultura noastră socialistă, a atelajelor, a tuturor mijloacelor de transport. Pe parcursul vizitei,

s-a acordat o atenție deosebită asigurării tuturor condițiilor necesare obținerii unor recolte mari și sigure în anul viitor. Secretarul general al partidului a cerut organelor și organizațiilor de partid, cadrelor de conducere din Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, specialiștilor prezenți să tragă toate concluziile din rezultatele pozitive, dar și din lipsurile care s-au manifestat în acest an agricol. S-a insistat în mod deosebit asupra necesității efectuării la timp și în condiții de înaltă calitate a însămînțărilor de toamnă, respectându-se cu strictețe normele privind perioada optimă de semănat, densitatea la hectar, urmărindu-se în permanență starea de vegetație. Întrucât în această toamnă precipitațiile sînt sub cotele normale, trebuie să fie folosite din plin toate resursele de apă ce stau la îndemina unităților agricole de stat și cooperative, asigurându-se astfel apa necesară pentru ca cerealele însămînțate să răsară și să se dezvolte în bune condiții. A fost subliniată importanța ce trebuie acordată arăturilor adînci de toamnă, fertilizării solului cu îngrășăminte naturale, a punerii în stare de funcționare și a extinderii sistemului de irigații, toate acestea avînd un rol hotărîtor pentru nivelul producției agricole a anului viitor.

Punînd încă o dată în evidență preocuparea statornică a tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru dezvoltarea și modernizarea agriculturii, ramură de bază a economiei naționale, vizita de lucru a secretarului general al partidului în unități agricole din mai multe județe ale țării a prilejuit angajamentul factorilor de răspundere, a colectivelor din unitățile vizitate, a tuturor oamenilor muncii de a pune în practică indicațiile și recomandările primite, de a se mobiliza cu toată energia și hotărîrea pentru a încheia lucrările campaniei de toamnă la termenele stabilite, în condiții de înaltă eficiență și calitate, de a-și aduce o contribuție tot mai mare la dezvoltarea agriculturii, la înflorirea patriei socialiste.

ION CODRU ■

Semănătorii harnici

Poezii ne-au obișnuit cu imagini oarecum sărbătorești ale semănatului, vorbindu-ne despre miracolul fecundității pământului, despre un nou ciclu al pământului. Și n-avem nimic împotriva să socotim un miracol ce se întâmplă cu fiecare bob de grâu așezat în pământ. Dar înainte de a fi un dar al pământului, recolta este un dar al hărniciei, al grijii oamenilor, al bunei organizări la semănat. Ea arată nu numai cât de mănos e pământul în care crește, ci și, mai ales, cât de buni gospodari sînt cei care au semănat-o.

Din datele pe care le avem la dispoziție rezultă că vremea e frumoasă în întreaga țară, favorabilă unei bune desfășurări a semănatului. În multe locuri comandamentele campaniei agricole de toamnă au fost bine înțelese și în consecință munca a fost organizată corespunzător, obținându-se rezultate ce vor cîntări cu siguranță greu în cantitatea producției la hectar la vară. Dar din păcate, în alte părți ritmul în care se desfășoară această lucrare deosebit de importantă pentru soarta recoltei viitoare este încă nesatisfăcător. Urmarea? Există, încă, decalaje, uneori chiar foarte mari, între viteza de însămînțat a grăului planificată și cea realizată. Iată câteva exemple. Pînă la sfîrșitul lui septembrie, în județele Maramureș, Sibiu și Harghita se însămînțase abia 41% din suprafața prevăzută pentru grâu, în județul Suceava 42%, în județul Brașov 43% și în județul Hunedoara 62%. Aceste cifre arată lîmpede că semănătorii sînt în întîrziere și că trebuie să se întreprindă măsuri hotărîte în aceste județe, precum și în altele care se află în aceeași situație, pentru a intensifica puternic viteza de însămînțare a grăului, astfel încît această lucrare să se încheie în cîteva zile. În acest scop este nevoie să se mobilizeze toate forțele disponibile, să nu se piardă nici o zi, nici o oră bună de semănat pentru că acum se decide valoarea recoltei din 1936. În zadar s-ar plînge mai tîrziu, dînd vina pe condiții meteorologice, cîci care ar lăsa acum să treacă orele, zilele, fără să se grăbească la maximum. Vina, pentru recolta dijmuată de propria lor neglijență, ar fi a lor.

Salutăm inițiativele bune care au dus la grăbirea semănatului într-o serie de județe și sperăm că ele vor fi urmate rapid și de celelalte. Și să nu uităm că fiecare zi pierdută acum la semănat va însemna o pagubă de recoltă. Să nu uităm că pământul nu poate fi înșelat. Dacă semeni la timp și în perfecte condiții de calitate, el te răsplătește generos. Dacă încerci să-l păcălești, aruncînd sămînța ori-cum, la întîmplare și tîrziu, te păcălești de fapt singur. E un adevăr pe care-l știe orice bun gospodar, de aceea nici un om care iubește cu adevărat pământul, care prețuiește cu adevărat pîinea, nu-și îngăduie să necinștească ogorul prin nepăsare, dacă este chemat să-l cultive. De felul cum se muncește acum depinde cum va arăta pîinea fărîi la vară.

Două sînt imaginile cîmpurilor românești în aceste zile, convergente de fapt într-una singură: zelul culesului, astfel ca rodul pământului să intre intact în hambarele toamnei, și zelul aratului și al semănatului, astfel ca pîinea anului care vine să-și cîltorească de pe acum trupul teafăr. La mijloc, între cele două presiuni — una venind din trecut, încheind un ciclu al vieții pământului, cealaltă din viitor, deschizînd un nou ciclu — stă omul, cu ființa și truda lui; deci o structură care nu ține doar de trecut, nici numai de viitor, ci în egală măsură de amîndouă. Deci oamenii cîmpurilor românești se împart, la ceasul de față, între ziua de ieri, al cărei bilanț e culesul, și cea de mîine, a cărei teafără temelie se pune azi. Care din cele două somații e mai strîngentă? Nu poți, ni se răspunde, să admii prioritatea absolută în această bătălie cu timpul, fiindcă a te lăsa descoperit față de unul din cei doi factori înseamnă a-i primi presiunea în întregime. O presiune în stare să te doboare.

Răspunsul de mai sus ni-l dă Tudor Butoi, președintele C.U.A.S.C.-ului Perișorului din Dolj. Ni-l dă în „Aro”-ul cu care facem drumul între cele două urgențe — între ultimele tarale cuprinse de febra culesului și primele atacate de plugi și de semănat — cu o voce din care răzbate grija. Grija campaniei, firește. Prea mari temeuri de grijă n-ar trebui totuși să aibă, căci Perișorul, din cite ne-am informat, stă bine și cu recolta, și cu însămînțările. Pentru prima a trudit din greu, cu știință și iscusință, în iarnă a fertilizat cu nădejde, în primăvară a fost primul pe Dolj la însămînțări, în vară s-a luat de gît cu canicula, întregind ploii subțiri și incontinentele cu ploii din „aripile de ploaie” și cu riuri de grea sudoare (3 prașile manuale la porumb, în afară de cele 3-4 mecanice), astfel ca vama necruțătoare a secetei să fie tre-

cută cu minimum de tribut posibil. Grija însă rămîne grijă. La fel de mare, dacă nu chiar mai mare decît toate grijile anului la un loc. Căci există, ne spune președintele, o clipă, o inefabilă și blestemată clipă cînd tot ce s-a zidit cu atîta trudă s-ar putea nărui. Ar fi clipa cînd sticla invăpăiată a cerului de septembrie ar crăpa, înecînd pământul într-o ploaie pustietoare, înecînd deci culesul. Oamenii refuză însă să primească această clipă, luînd-o grăbiți înaintea ei.

peșcu, care se uită înfrigurat cînd spre zarea șoselei, cînd spre potecile ce străbat cîmpia, cînd înainte, cînd înapoi, de parcă își caută umbra. Oftat de ușurare, o căruța cu cai voinici, minată de un ins subțirel la trup, se îndreaptă spre noi. E o căruța încăpătoare și zdăvănă, din lemn bine fierț și armat cu fier, una din acele căruțe cum numai prin Dolj se mai fac, și anume în satul Mirșani. Gospodarul care oprește în hături caii e, cum spuneam, un ins subțirel, nu se prea po-

ție nici măcar la circiumă (nici n-are cum fi, căci ușa locanței e zăvorîtă), singura mișcare e cea a prafului de pe drum, răscolît de mașina noastră. Chiar să fi rămas Perișorul fără suflăt de om în el? De ce nu? e de părere inginerul. Odată ce toate căruțele, ba chiar și „standărele”, acele docare cu roți pitite, ce pot fi trase și de măgaruși, se află în cîmp, la ce-ar mai sta omul acasă, ce griji să aibă și ce treabă să născocască? Vacile, porcii și găinile sînt în seama copiilor. A

care boi, de unde atîția boi? Păi, ni se spune, prin destule locuri s-au și luat măsuri pentru sporirea numărului de atelaje trase de harnicele și răbdătoare animale. Adică se aleg, dintre viței, cei mai robuști, cărora li se lasă în pace coarnele (celor meniți îngrășării, adică sacrificării, coarnele li se ard de cum dau muguri, ca să nu se împungă unii pe alții în padocurile complexelor zootehnice) și cărora, încă de timpuriu, li se predă învîțul cu jugul și cu muncile cîmpului. În vara asta izbită năprasnic

în creștet de măciuca soarelui, C.U.A.S.C.-ul Perișorului a dat 3000 kg de grâu la hectar. Se anunță producții decente și la porumb. Cioroiășii, după toate socotelile, vor scoate peste 5000 kg boabe la hectar, urmat la scurtă distanță de Perișor și Giubega, de Galiciuica, Radovanul și Lipovul. Totul — zice directorul S.M.A.-ului, Ionuț Dobre — este ca bobul de aur al acestei frumoase, dar aprige toamne, să fie drămuț și cules ca și cum ar fi chiar de aur. Se recoltează și mecanic, se recoltează și mecanic, dar și în ultimul caz viața pământului, în alcătuirile ei intime, stă tot în mîinile omului. După fiecare dintre combinate ce plutesc în monom, ca șiruri sprintene de cocori, pe cerul galben-verde al cîmpului, echipe de cite 4 țărani culeg „ce-a scăpat”, cu migala celor ce caută aur în nisip. Iar ceea ce le scapă, dacă le scapă l, celor patru, nu le scapă școlărilor care încheie cortegiul, ochilor lor neastîmpărați, dar atît de vii. A mai rămas vreun știulete necules, vreun bob de aur care să nu ajungă în vistierile toamnei? După trecerea Mag-urilor se mai examinează iarăși tarlăua, într-o suprarectificare a rectificării culesului.

Perișor, un punct din cîmpia Doljului, fierbinte ca și munca și ca și pîinea ce se va naște din ea.

ILIE PURCARU ■

Bun tractorul, dar și calul

Pe tarlalele C.A.P. Radovan, unul din cele 7 ale C.U.A.S.C.-ului, imaginea bătăliei culesului e militară. Mașini și oameni cutreieră cîmpul în formații compacte, distribuite strategic în puncte-cheie, ca niște ritmice lanțuri de luptători, cu respirația măsurată de bătaia crudă de tobe a vîntului dimineții. Toate combinatele treieră, toate camioanele cară, toate tractoarele ară, toate semănătorile seamănă — să vezi și să nu crezi! Toți mecanizatorii sînt în cîmp din zori, de la ceasul 5, ceva mai tîrziu (pe la 6-7) s-au ivit și țărani (orologii lor, se pare, sînt mai potrivite altfel decît cele ale oamenilor de pe mașini, — bine totuși că funcționează!), unii pe jos, alții pe caprele căruțelor cu care vor ajuta la căratul recoltei. La capătul unei tarlale de pe care combinatele au plecat, lăsînd-o desfrunzită, uscată și goală ca pe-o smicea, șiruri de snopi de coceni așteaptă să fie luați, ca să nu mai încurce calea tractoarelor. Așteaptă cu răbdare, nerăbdător e doar însoțitorul nostru, de data asta inginerul șef al C.U.A.S.C.-ului, Marcel Po-

trivește nici cu caii masivi și flocoși nici cu căruța. E un oltean „ca la carte”, tras prin inel, netrufaș în osînză, numai vină și agerime. Ultima-i însușire îi e însă examinată critic: „Păi bine, nea Marine, se încrunță inginerul Marcel Popescu, abia acuși te găsiși să vii?” „Eu nu știu unde erai matate la ora șase, vine răspunsul, da' eu de-atuncea tot car coceni. Trei drumuri făcui pin'acu'. Matate poate că te plîmbi, da' eu...” Marcel Popescu rîde. Și el, ca și celălalt, e în cîmp de la șase. O căruța ca a lui nea Marin Virvorea, ne spune inginerul, poate căra 3 tone de porumb la un singur drum. Dacă va face pînă de-seasă (și o să facă!) promite nea Marin) măcar zece drumuri între cîmp și baza de recepție, asta înseamnă 3 vagoane cu boabe. Și cum în sat au fost „mobilizate” nu mai puțin de 100 de atelaje cu cai sau cu boi, iată 300 de vagoane cu porumb cărăușite astfel doar într-o singură zi!

Toată suflarea satului e în cîmp, Perișorul cu case și curți pustii e o dovadă. Nu-i anima-

celor mici, cei mari fiind și ei în cîmp.

În dreptul grajdurilor C.A.P.-ului Cioroiășii e un lung convoi de care și de căruțe, de cai și de boi. Stau la coadă căruțe de toate dimensiunile, de toate tipurile, unele cu „picturi”, cu tablile în fel de fel de culori bălțate, altele simple, toate armate cu fier, ba unele și cu osii procopsite, de fabrică, încărcate vîrf cu coceni și cu tăiței de sfeclă. C.A.P.-ul are vreo 1000 de taurine, care mîncă zilnic 150-200 de tone de furaje. Sigur, transportul acestora ar merge mai iute cu mijloace mecanizate, dar Aurica Ciuluvică, președinta C.A.P.-ului, zice că dînsa, în ce-o privește, ar da oricînd un tractor pe un cal sau pe un bou, brațul de fin fiind totuși mai ieftin și mai lesne de procurat decît butoiul cu motorină. O zice numai pe jumătate în glumă, dovadă că și C.A.P.-ul din Cioroiășii, ca și altele ale C.U.A.S.C.-ului și ale județului, își tot poftesc de la o vreme oameni să-și caute prin soproane vechile juguri și biciuștile pentru boi. Pentru

Se culeg viile, bucurati-vă!

S-au copt strugurii, e vremea culesului viilor!

Culesul viilor este un prilej reînnoit din an în an de a redescoperi perpeluul nevoia de bucurie a omului și înțelesul întreg al adevărului vechi și el de cind lumea că nici o bucurie nu poate fi mai reală și mai limpede și mulțumitoare a sufletului fiecăruia decît aceea de a culege fructul propriei munci. Și cită muncă, e bine s-o spunem, cită grijă încap în durata cit fructul acesta în care se adună parcă toată dulceața pămîntului se rotunjește în lumina verii pînă cind el apare biruitor în pragul toamnei, printre frunzele ruginii, gata să se lase stăpînat de dinții albi ai copiilor sau încărat în coșuri de răchită și adus sub teacurile de unde măreția vinului, ca să zicem așa, conținută a se abate din aceeași substanță de lumină dulce a bobului de strugure. Vinul cel bun fiind numai acela care între pereții paharului poartă strălucirea unui mănunchi de raze de soare.

Zicea odată un îndrăgostit de această știință a creșterii vitei de vie că viile Burgundiei au cerut tot atîta iscusință, și îndemnare, și talent cit pentru ridicarea catedralelor Franței și poate că este așa, poate că nu este, în această privință n-are avea rost să împingăm lamurile pînă-n pinzele albe pentru că, mai presus de orice, important este că o asemenea afirmație ne aduce din nou aminte asupra muncii tuturor aceluia care de-a lungul anului au trudit în jurul galaxiei în creșterea a fiecărui bob de strugure aici, la noi acasă, în România unor vestite podgorii, de la faimoasele vii ale Moldovei și pînă în cele ale Banatului și din Dobrogea pînă pe Tîrnave.

Prelutîndeni e o toamnă frumoasă și e vremea culesului viilor. Și prelutîndeni fiecare bob de strugure e fructul solar al desăvîrsirii unei munci de un an iar culesul viilor e o muncă asemeni unei sărbători. Să ne bucurăm, așadar.

DUMITRU ELIADE ■

Drumuri alături de cîmp

Brănești, joi, 26 septembrie. Zi frumoasă dar, înainte de orice, zi de campanie. Acesta este și motivul pentru care orice alte activități au fost suspendate, pentru care s-a introdus „orasul de campanie”, afișat vizibil la intrarea în magazinul dincolo de ale cărui ferestre se poate citi „oferiți celor dragi cadouri”. Programul de dimineață al tuturor unităților de pe raza comunei ar trebui să fie de la 6,30 la 8,30. Dar iată, e în chiar miezul zilei și nici cooperativa de credit „Furnica”, nici unitatea CEC din centrul comunei și nici aceea de reparații radio-TV nu se îndură să-și închidă ușile și să-și trimită pe cei ce lucrează acolo în locul unde este realmente mare nevoie de ei — la cîmp.

Primarul Marin Liscan e în biroul sau. Vorbeste la un telefon, în vreme ce la un altul vorbește un instructor venit de la Capitală pentru a mai impulsiona ritmul lucrărilor. Înțeleg lesne din cele ce se discută că s-a cam întîrziat pînă acum, nu e suficient front de lucru pentru arături, fapt pentru care primarul promite solemn celui cu care discută că se vor depune toate eforturile pentru a se accelera strînsul cecilor de pe cîmp, astfel încît semănatul să se desfășoare din plin. E limpede că Marin Liscan nu are timp acum de convorbiri prea lungi, așa că amînam cîteva ceasuri culegerea de informații de la primul gospodar al satului, timp în care încercăm să vedem cum arată o comună de cîmpie la ora toamnei. Ne întîmpină un tablou numai mișcare. Pe șosea și pe străzile din dreapta sau din stînga ei — oamenii, singuri sau în grupuri, merg, mișcă de cine știe ce treburi sau stau, stau pur și simplu degeaba, vegetînd. Rezemați de cite un gard, de cite un perete sau de cite o bară, mîncă alene semințe, fumează sau citesc ziarele (și posta fiind deschisă).

Numai la Școala generală nr. 214 e liniște deplină. Adică nu chiar deplină. Lipsesc doar elevii, toate clasele fiind plectate la cules fasolei. Dar chiar în holul de la intrare am putut vedea trei cadre ale școlii, fără a mai pune la socoteală și pe cei doar zăriți prin ușa întredeschisă a unui birou.

Și prin curți e forțată mare. Am avut senzația că toate gospodinele satului și-au stabilit zi

de spălat, deoarece pretutindeni vezi numai rufe întinse sau miini tuși mișcîndu-se prin albi. Întru într-o curte, pe strada 23 August, la numărul 20. Gospodăria lui Drăgan N. Constantin. Soția lui, firește, spală. O altă femeie, mult mai lină, Elena Bobei, spală și ea. De ce n-a ieșit la lucru? N-a fost chemată.

Pornim spre cîmp. Și aici — mișcare, dar mișcare înspre sat. Cîteva elevi se îndreaptă alene către case. Cîmpul tot nepregătit pentru arături este, cocenii zac, risipiți ori în grămezi, dar nimeni nu se înghesuie să-i ridice și să-i care de-acolo. Aflu, întors la primărie, că nu sînt probleme în privința culesului (!) — „avem elevii acolo, așa că n-avem grijă” —, nici în privința motorinei, poate doar a mecanizatorilor, care lucrează după orare numai de ei știute și într-un mod care-l nemulțumește profund pe primar. Dar, desigur, lucrurile se vor îndrepta, ritmul va fi accelerat etc...

La plecarea din primărie, citesc la gazeta de stradă (rămăasă neschimbată din vară) un articol semnat de Nae Gheorghe, președintele C.A.P.-ului, în care se arată că rezultatele slabe obținute pînă în momentul acela se datorează, în mare parte, neparticipării oamenilor comunei la lucrările din cîmp și din grădini.

Luni, 30 septembrie. La prima vedere, nimic nu s-a schimbat la Brănești față de acum patru zile. Primarul tot în birou poate fi găsit și tot elaborînd situații, înghesuit de birii și asaltat de probleme. Culesul porumbului e întîrziat față de termenul stabilit, iar marea bai este legat tot de eliberarea terenului. Accelerarea promisă s-a transformat, în timp, în statu quo. Asta în ciuda faptului că, spune fără ezitare primarul, toți oamenii satului au fost în tot acest timp și sînt în continuare pe cîmp. Subliniază faptul că absolut toate unitățile de pe raza comunei sînt deschise potrivit orarului special de campanie, iar lucrătorii lor se află la cules.

În fața magazinului Supercoop, aceeași mare de oameni. Mulți în jurul unei tonete unde se vinde înghețată. Întru în vorbă cu unul dintre tinerii aflați în prejmă. Se codește să-și spună numele, Marin mă cheamă, zice într-un tirziu, și odată trecut acest obstacol, conversația se leagă repede. Lu-

crează la Noferal și a lucrat destule zile la cîmp. Toate întreprinderile sectorului 2 i-au ajutat pe cei de la sate. Dar problema cea mai mare este, zice el (adică Marin), modul în care pun mina la muncă oamenii care au serviciul aici, în comună. Mergeți și întrebați la sediul C.P.A.D.M. unde sînt vinzătoarele de la magazin și o să vedeți ce-o să vi se spună. Sau mergeți la frizerie, care e mereu deschisă. La mai vezi, maică, intervine și o bătrînă de alături, ce-i cu doamna Ionescu de la C.E.C., că e doamnă mare, o zi n-a fost să vadă măcar cum e la strîns de păpuși. C-avem ia boierii din aștia în sat... Eu una sînt bătrînă... — Cum te cheamă pe dumneata? — Păi, tot satul mă știe de lața Lenuța. Am muncit o viață și tot mai merg pe unde pot, pe la grădină, încolo, încoace... Da' fetele astea tinere sînt speriate că li se strică unghiile...

Urmez îndemnul primit și merg la sediul Cooperativei de achiziții și desfăcere de mărfuri. Aici mi se spune că președintele e plecat pînă la primărie, iar de-acolo, probabil, la Agrocoop. Birourile sînt vraiste, iar despre vinzătoarele de la magazin aflu că ar fi în... „se-releu” (fapt ce mi se confirmă atunci cind o zăresc pe una dintre ele, Mihaela Tudose, chiar în balconul apartamentului său din centrul Brăneștilor).

Încă un drum — la frizerie. E deschisă, într-adevăr, și nici n-a fost închisă vreo clipă în timpul campaniei. Pentru a putea discuta mai în voie cu unicul lucrător aflat în unitate (celălalt doi lipsseau, unul fiind învoit iar celălalt, pur și simplu, dus pînă acasă) hotărîsc să mă tund. Și aud astfel, pe indelête, din gura frizerului meu, un soi de punctaj al modului în care oamenii din Brănești își gîndesc modul de a fi aici, la ei acasă, față în față cu problemele campaniei.

— Dar frizeria de ce rămîne deschisă în campanie?

— Deh, așa e obiceiul...

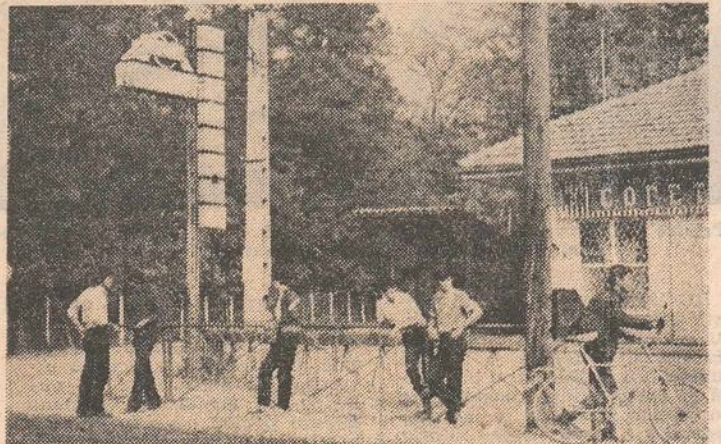
— Dumneata cum te numești?

— Pe toți trei care lucrăm aici ne cheamă Liscan.

— Și pe primar, la fel.

— Păi, e nepotul meu. Și băiatul meu e și el contabil la consiliu.

DAN MUCENIC ■
Fotografii de ELENA GHERA ■

1. În plină zi, tot bufetul, chiar închis, rămîne punctul de atracție unor tineri din Brănești
2. După cum vedeți, toți cei plecați la cîmp ar avea posibilitatea să-și dea la reparații radiourile și televizoarele. Sînt așteptați cu drag și speranță
3. La plimbare, prin centru, Mihaela Tudose și colegete ei de la magazinele din comună, precum și unul dintre frizerii Liscan, ieșit cîteva clipe de la magazin pentru a-și conduce soția spre casă, n-au aflat, nici în această toamnă, drumul spre cîmp.

De la marele forum al gospodarilor țării,

Printre lucrătorii la împletituri din răchită de la Beclean — Fecete Ion și Adelina, Nagy Ibolya și Francise sau virtuțile unei pasiuni în familie.

Realizarea unei producții pentru export sub firma consiliului popular județean a presupus nu numai o fertilitate și realistă imaginație, bazată pe o temeinică și documentată cunoaștere a resurselor locale, ci și un considerabil efort organizatoric, pentru obținerea mărfurilor respective în sortimentele și la standardele calitative solicitate pe piața externă.

Pivotul principal al activității pentru export îl reprezintă una din unitățile puternice ale consiliului popular județean, și anume întreprinderea de producție și prestație „Rapid” Bistrița, care a fost reînființată sub această titulatură în 1983, după ce șase ani fusese alipită la o întreprindere cu profil forestier. (În paranteză fie spus această sinopă în industria locală bistriteană pare total neinspirată în condițiile actuale, ea generând inerente rămăneri în urmă într-un sector de maximă actualitate acum și care se bucură, la Bistrița și nu numai acolo, de bogate tradiții și substanțiale realizări). Din întreaga producție, de peste 80 de milioane lei pe an, a I.J.P.P. „Rapid” Bistrița mai mult de 10 la sută se exportă, sub formă de: elemente pentru rezervoare petroliere (în Egipt), profile metalice (în Grecia), noduri petroliere pentru gospodăriile de petrol (în Irak), mese pliante pentru tapetarea pereților (în R.F.G.), bănci pentru parcuri și grădini (în S.U.A.), anumite părți de mobilier (exportat de C.P.L. Bistrița în U.R.S.S.). Greul întreprinderii îl duce, totuși, secția metalurgică, cea mai veche în județ cu acest profil, care are sectoare de construcții metalice, prelucrări mecanice și turnătorie de fontă și neferoase. Șef de secție este maestrul Florian Timar, om care lucrează aici fix din 7 ianuarie 1955 și care, împreună cu Nedelea Nicolae, Vlad Ioan, Moldovan Emil, Băloi Alexandru și încă alții, formează „sufletul” producției pentru export, a cărei valoare se ridică în acest an la peste un sfert

din valoarea întregului export al întreprinderii.

Tot în cadrul I.J.P.P. este pe cale de definitivare o nouă investiție, în valoare de 3,9 milioane lei, făcută în comuna Maieru pentru o secție de prelucrare a marmurei albe din cariera de la Anieș. Această nouă capacitate de producție locală va fi dată în folosință în acest an, în secția respectivă obținându-se produse din marmură (pentru care există deja cereri de export) în valoare de cca 8 milioane lei anual.

Un element de strategie economică, sau cel puțin o dorință fermă a bistritenilor este să dea chip cit se poate de concret expresiei a scoate bani din piatră seacă. Drept pentru care, de trei ani, consiliul popular din Măgura Ilvei exportă în Austria, Elveția și R.F.G. pavele și borduri pentru drumuri, prelucrate din rocile andezite și dacite aflate în cariera din comună. Această carieră, din care se pot scoate 15 000 metri cubi pe an, a fost redeschisă grație tenacității și insistențelor primarului, Octavian Bora, și este pusă în valoare prin munca unei echipe de 20 de oameni (plătiți de consiliul popular) conduși de maestrul Emil Bora (care, pentru a răspunde la o întrebare iminentă, nu este rudă cu primarul, în Măgura Ilvei numele acesta de familie fiind la fel de răspândit precum sînt în alte locuri din Ardeal cele de Măreșan, Pop ș.a.m.d.)

În orice carieră de piatră munca este foarte grea, dar aici se adaugă pretențiile de calitate ale beneficiarilor externi, care, de pildă, sînt în stare să deosebească nu știu cite nuanțe de gri la plăci care n-au cum să difere, fiind scoase din același calup. Nici mecanizarea nu prea e posibilă, încercarea unor mașini din R.F.G. soldindu-se cu eșec din simplul motiv că mașina nu poate urma filonul de piatră așa cum o face meșterul cu bucerga sa. Eforturile oame-

nilor de aici ilustrează poate cel mai bine spusele conform cărora fiecare leu-valută obținut de consiliile populare presupune o muncă adesea necuantificabilă, un consum de energie fizică și intelectuală ce nu are preț. Vagonul de piatră se vinde la în jur de 1000 de dolari; anul trecut s-au vîndut zece vagoane, anul acesta se vor livra 15. Dar nici la acest capitol nu lipsesc problemele: întreprinderea de comerț exterior VITROCHIM-FOREXIM a încheiat contract cu consiliul popular fără să aibă contract cu unul din partenerii externi. Cei de

la Măgura Ilvei erau gata cu marfa (primele 250 de tone) încă din aprilie, dar au tot fost aminați s-o ducă la Orșova, unde urma să fie imbarcată pe șleperi, pînă în august, cînd ajunseseră să fie blocați și financiar și ca spații de depozitare. La solicitarea merceologului de la VITROCIM (ale cărui deplasări în străinătate pentru deschiderea acreditivului rămăseseră fără rezultat), bistritenii au trimis în două rânduri la Orșova echipe de lucrători care să facă noi sortări ale pietrei (pentru orice eventualitate, se livraseră suplimentar 90 de tone).

Ei răspund cu umor tipic la astfel de solicitări, deși beneficiarul extern încă n-a văzut marfa iar munca lor stă, decamdată, la cheremul unui funcționar de la amintita întreprindere de comerț exterior.

În urma prospecțiilor geologice corespunzătoare și a omologării rezervelor de rocă, în administrarea Consiliului popular comunal Prundu Birgăului urmează să fie dată în exploatare o nouă carieră, un fel de extindere a celei de la Măgura Ilvei; se mai așteaptă doar a-izvi asupra calității rocilor, pe care urmează să-l dea niște in-

Și totuși, cioplirea pietrei poate fi o operație „de milimetri”. Maiștrii cioplitori Iftode Cîrceie, Ioan Istrale și Alexandru Birta de la cariera din Măgura Ilvei pot confirma acest lucru

Un indicator
economic
cu viitor

EXPORTUL CONSILIULUI POPULAR

Pentru consiliile populare, postura de a fi titulare (și autoare) de producție pentru export este pe cît de inedită pe atît de presantă, avînd în vedere exigențele formulate recent, de întărire a autonomiei economice în profil teritorial. Aceste exigențe, care fac, între altele, ca problematica exportului din economia națională să se regăsească, în mic, la nivelul județelor, n-au găsit Consiliul Popular al județului Bistrița pe un teren descoperit: numai în anul trecut, acest organ local al puterii de stat a avut, din resurse proprii, un aport valutar la vistieria țării de 533 000 dolari și 693 000 ruble. Desigur, sumele pot părea mici în raport cu valoarea exportului întregii țări și chiar cu cea obținută de unitățile economice din județul Bistrița, dar dacă ținem seama că acești bani au rezultat exclusiv din activitatea consiliilor populare din județ, aportul valutar al acestora poate fi considerat mai mult decît remarcabil.

la munca de zi cu zi a fiecărui sat și oraș

stite specializate. Dacă totul va ieși așa cum se bănuiește, urmează să se exporte și de aici pavele și borduri pentru drumuri, și tot în regia consiliului popular, bineînțeles.

Nu numai durițea pietrei ci și mlădierea răchitei a devenit sursă de venituri valutate pentru Consiliul popular județean Bistrița. Pe lângă vestita unitate exportatoare de împletituri de la Anieș (subordonată inspectoratului silvic), au fost înființate la Năsăud și Beclean, de către consiliile populare respective, două noi unități în care lucrează 18 și, respectiv, 12 oameni, printre cei mai buni împletitori de răchită din județ. Pricerea acestora (faima lui Bărburaș Alexandru, de la Năsăud și Coplenăș Mihailă, de la Beclean a trecut demult granițele județului), plus „pirtia” deschisă de cei de la Anieș au făcut ca aceste două noi secții de împletituri să intre rapid în circuitul pieței externe, produsele lor exportându-se deja în Franța, R.F.G. și Austria.

În ciuda aparențelor, răchita nu face „micșunele” așa ușor: este o cultură destul de pretențioasă, care cere să fie respectate niște reguli agrotehnice precise și nu tocmai simple. De pildă, dacă este fertilizată cu îngrășămintele naturale, crește lungă și subțire și n-are rezistență; dacă i se pun numai îngrășăminte chimice, crește prea groasă și este inferioară calitativ. De asemenea, trebuie recoltată atunci când mada este lignificată suficient pentru ca firul să fie deopotrivi elastic și rezistent. Cit despre operațiunile premergătoare împletirii propriu-zise, ele seamănă într-o măsură cu cele prin care blana de pe miel se transformă în cojoc.

Deci lucrurile nu sînt tocmai așa de simple, fapt ilustrat și de veniturile care se obțin de pe urma acestor împletituri, un vagon cu asemenea obiecte fiind, de exemplu, de 45 de ori mai scump decît unul umplut cu pavelele și bordurile de la Măgura Ilvei. Pînă nu demult, o dificultate a acestei activități era procurarea materiei prime, care se aducea din Alba, Suceava, Sălaj, Satu-Mare și chiar din județele din sudul țării. Cum se zice, s-au luat măsuri, astfel încît cele două secții de împletituri dispun în prezent de 14,5 ha de răchită, din care 6 ha sînt în producție, însumate din terenuri neproductive, improprii pentru agricultură, aflate pe raza comunelor Urmeniș, Cetate, Telciu, Uriu. Intrucît conjunctura pieței se menține favorabilă (se pune problema asigurării portofoliului de marfă pentru comenziile existente sau potențiale), în sesiunea din luna iunie a Consiliului popular județean a fost aprobat un program în virtutea căruia în viitorul cîcinal se vor amenaja în județ încă 35 ha de plantație de răchită, astfel încît suprafața totală va ajunge în 1990 la cea de 50 de ha, suficiente pentru asigurarea unui export considerabil de împletituri de răchită, în beneficiul consiliului popular.

Ce mai exportă Consiliul popular județean Bistrița? Mai exportă lamele pentru lăzi de fructe, de confecționarea cărora (din cupoane și resturi de lemn) se ocupă consiliile comunale din Cetate și Coșbuc. Anul trecut s-au exportat în Grecia 104 metri cubi, iar anul acesta, pînă în prezent, 48 de metri cubi, în aceeași țară; mai exportă virfuri de nuiete de mesteacăn! Cei care le cumpără sînt austrieci, care, anul trecut, au făcut o comandă de 600 tone în întreg județul, din care 18 tone le-a „rezolvat” consiliul comunal Maieru, restul cîzînd în sarcina inspectoratului silvic. Inutil să adăugăm ce pretenții de calitate trebuie satisfăcute și în cazul acestor nuiete...

Bineînțeles că un județ ca Bistrița nu putea să nu exporte fructe. Anul trecut, din pomii aflați pe terenurile administrate de consiliile populare (inclusiv din cei de pe marginea drumului) s-au exportat fructe proaspete în valoare de 12.000 dolari și 22.000 ruble, precum și 10 tone de fructe uscate rezultate din cele culese numai de aparatul consiliului popular județean, precum și alte 20 tone, tot fructe uscate, din cele culese de celelalte consilii populare — comunale și orașenești. Uscarea s-a făcut pe aparatul ILF, dar pe spezele (adică oamenii și

Mășterul Mihail Coplenas, șeful secției de împletituri din răchită din Beclean.

Strungarul Florian Timar — un om a cărui biografie se confundă cu viața întreprinderii „Rapid”: de 30 de ani în același loc de muncă

Mășterul Emil Bora, șeful casei de la Măgura Ilvei, a „dat” meseria de mecanic pe cea de cioplitor în piatră.

combustibilul) consiliului popular județean. Anul acesta a apărut și aici o restricție: Direcția de drumuri naționale Cluj revendică dreptul de proprietate asupra fracturilor din pomii aflați pe drumurile naționale și între localități; în felul acesta, Consiliul popular din județul Bistrița le mai rămîne să scute pomii de pe drumurile comunale și județene, precum și de pe traseul din localități al celor naționale. Tot la capitolul fructe, menționăm convenția încheiată de consiliul popular cu Ministerul Silviculturii de a preda pentru export în acest an 20—22 tone de fructe de pădure și ciuperci.

Și ca tabloul să fie și mai complet, amintim și ultimul — dar nu cel din urmă — produs exportat de Consiliul Popular al județului Bistrița: tamburi din lemn pe care se înfășoară cablurile (de oțel, aluminiu ș.a.) exportate de întreprinderea de produse electrotehnice Bistrița. Acești tamburi se produc în 18 tipuri, într-o secție organizată în acest scop de Consiliul Popular al municipiului Bistrița — secție condusă de mășterul Deac Vasile și în care lucrează 26 de oameni. Tamburii lor vor ajunge în acest an în 17 țări din trei continente.

O informație de ultimă oră: o ofertă tentantă de confecții metalice venită din partea Australiei va fi, se pare, reparată spre onoare I.J.P.P. „Rapid” Bistrița, ca urmare — inutil să adăugăm — a prestigiului și seriozității acestei firme de industrie locală și, după cum se vede, nu numai locală.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Fotografii de ANDREI BALLA ■

Intre fruntașii pe 8 luni, în întrecerea socialistă, din industria de medicamente, coloranți, lacuri, pe locul întâi se situează întreprinderea de medicamente și coloranți Sintofarm București, cu 620,6 puncte. Unitatea se află în preajma Gării Obor. Aici, încă de prin 1922 se produceau carton asfaltat și săpun. Abia după naționalizarea de la 11 unie 1948, a început să semene totul a fabrică adevărată. Pînă de curînd, erau două unități, de medicamente și de coloranți, sub aceeași firmă. Nu este prea mult timp de cînd s-a trecut la integrarea lor. Cu folosul, între altele, că se concentrează atît producerea cît și distribuția de utilități: o singură centrală termică, una de aer comprimat, și tot numai una de agent frigorific. Directorul, care a insistat și pentru această modernizare, este gata oricînd să reia argumentele concrete ale lucidității cu care gîndește prezentul și viitorul întreprinderii. Nu este o unitate care să impresioneze, de pildă, printr-o întindere de teren uriașă. Aici lucrează vreo mie de oameni ai muncii, între care 60 de chimiști, ingineri, farmaciști. Dar produsele lor sînt de o valoare aparte. Mai întîi, pentru că tot ce produce Sintofarmul nu se mai produce altundeva în țară. Apoi, pentru că, aproape jumătate din produse iau drumul pieței externe, iar unele înlocuiesc cu succes importuri costisitoare, degajînd țara de un efort valutar. Și, bineînțeles, nu sînt acestea singurele temeiuri ale afirmației de mai sus. Sintofarmul produce circa 50 de sortimente farmaceutice, peste 40 de coloranți organici, în total mai bine de 140 de produse chimice. Peste 1.000 de întreprinderi din țară folosesc produse cu marca Sintofarm. Sînt întreprinderi de construcții de mașini, de textile și încălziminte, de lacuri-vopsele, de medicamente, dar și de transporturi ori din industria electrotehnică și încă altele. În ultimii ani, a crescut mult capacitatea de producție, mai ales (70 la sută) pe seama sporirii productivității muncii. Mai mult de 40 de produse sînt noi sau modernizate în actualul cîcinal. Dacă în 1980 se producea un singur sortiment, azi se produc patru sortimente de rășini poliuretane, ceea ce a permis diversificarea producției de piele sintetică de calitate superioară și eliminarea unor importuri pe devize libere. După o muncă de cerceare de doi ani, de curînd, s-a introdus în fabricație un nou și căutat adeziv, folosit în industria cauciucului. Se numește DURADEZ. Va înlocui un produs de import, cu economisirea anuală a două milioane de dolari. O contribuție deosebită, între altele, la această cercetare și la obținerea produsului la un nivel superior al indicilor de calitate, a avut chimistul Cornel Vasile Culic, directorul întreprinderii, alături de dr. ing. Tănase Volintiru, directorul Institutului de cercetări mase plastice și cauciuc de la Danubiana, de dr. ing. Constantin Drăguș, de farmacistul Lucian Harles și de inginerii Olimpiu Vlad, Stere Beiu și Petre Pănculescu. Cele mai importante produse farmaceutice noi, cel puțin după opinia producătorilor, sînt piracetamul, cloroxazona, bitartratul de colină, a căror producție a început în acest an. Pînă acum, România importa produse similare. „În prezent, afirmă inginerul șef Lucian Harles, avem și produse care depășesc nivelul mondial de calitate”. De ani buni, întreprinderea obține rezultate remarcabile. A fost o vreme, însă, cînd se depășeau, an de an, cu 4—5 la sută, cheltuielile planificate la 1.000 de lei producție marfă. Pentru a se ieși deasupra acestei situații, s-au folosit aproape toate posibilitățile materiale, dar mai ales multă inventivitate și inteligență tehnică. Așa s-a ajuns să se scoată bani din ceea ce însemna doar reziduuri industriale. Au fost recuperate. De pildă bixidul de mangan. Numai de aici s-a obținut o producție anuală de patru milioane de lei. S-a recuperat acid clorhidric din gazele care erau ășapate în atmosferă. În acul chip s-a redus cu 30 la sută necesarul fabricii și, în sfîrșit, dar nu în ultimul rînd ca importanță, s-a eliminat poluarea pe această cale. Acum tocmai este în curs de finalizare perfectarea tehnologiei de recuperare a oxizilor de fier, ca pigmenți pentru lacuri și vopsele, tot din reziduuri industriale. Instalația va produce în 1986. Numai la Sintofarm se vor scoate trei milioane și jumătate de lei anual, grosul producției urmînd să se realizeze la alte întreprinderi. În final, valoarea producției acestor pigmenți va depăși douăzeci de milioane de lei. Directorul Cornel Vasile Culic n-a ezitat să consulte diverse surse de informații, a redeschis cartea de chimie analitică a fostului său profesor Candin Liteanu, azi pensionar, dar a cărui muncă și a cărui ncodihnă de dascăl trăiesc, iată, în neliniștea acestuia superbă pe care a sădit-o în tinerii săi discipoli. O carte poate deveni forță de producție în mîna unui om pasionat, bătrînul om de catedră știa, desigur, asta, dar iată cît de neașteptat îl omagiază viața pentru truda lui și pentru credința în acest adevăr prin rezultatele obținute de fostul său student într-o furie creatoare împotriva oxidului de fier sau, mai exact, împotriva faptului că unele întreprinderi aruncau mîi de tone de asemenea oxid din care

din exterior. Colectivul nostru este foarte receptiv la cerințele beneficiarilor. Comparativ cu cîcinalul trecut, exportul a fost dublat atît pe relație est cît și pe devize convertibile”. Dar directorul este nemulțumit că „o serie de programe, unele lucrări încă se desfășoară încet, din motive, de multe ori, subiective”. Așa se întîmplă cu lucrările de modernizări la centrala termică, la stația de descărcare a lichidelor, ca și cu modernizările unor faze tehnologice (cum ar fi: uscarea îndulinei, depozitarea și dozarea în procesele tehnologice a bixidului de carbon, valorificarea oxizilor de fier). Cum de toate aceste lucrări se ocupă în mod special inginerul șef Lucian Harles, notăm ceea ce ne spune acesta, anume că se lucrează cu mai mulți executanți specializați. La cazane lucrează întreprinderea antrepriză de montaj și reparații pentru centrale termice, la automatizări întreprinderea de montaj și servicii pentru automatizări și telecomunicații, iar la clădiri Antrepriza de construcții, montaj, reparații pentru industria chimică. Toate lucrările amintite sînt întîrziate. Cînd a trebuit o macara, a fost căutată 15 zile. Cei ce lucrează la clădiri „abia de vreo zece zile au adus oameni suficienți”, așa că... termenele sînt depășite cu trei luni. Este drept că toate aceste modernizări făcîndu-se din mers — practic fără oprirea producției — nici corelarea tuturor factorilor întreprinderii n-a putut fi ideală.

În biroul directorului intră cineva care îi aduce două capace de stopuri auto. Evident, roșii. Par identice. Directorul le privește, la răsucește în lumină, le compară, după care ne explică, bucurat, că la unul s-a folosit colorant de import, la celălalt un nou produs Sintofarm și că, deocamdată, se pare că diferența — atîta cîtă este — favorizează produsul românesc, prin însușiri preferate la această întreprindere. La realizarea acestui colorant o contribuție deosebită a avut-o tînărul inginer Andrei Floru. În întreprinderea pe care o conduce, Cornel Vasile Culic a făcut un obicei ca, la ieșirea din stagiu, orice tînăr inginer să aibă un proiect realizat: să prezinte noul produs. Se disting în mod deosebit, ne spune tovarășul director, alături de cel amintit, tinerii ingineri Carol Lehr și Mariana Munteanu. În peisajul întregii activități și al tuturor succesele obținute, însă, ține să-i remarcăm pe farmacistul Lucian Harles, inginerul șef și Petruța Popovici („cea mai bună C.T.C.-istă”), pe chimistul Gheorghe Papadopolus și pe inginerii Dimitrie Hanci, directorul comercial, Emilia Petrică, tehnologul șef al întreprinderii, Virginia Ioana Dicu, șefa biroului de pregătire și urmărirea producției și, cu o remarcabilă contribuție, pe președintele C.O.M., Gheorghe Antoniu. L-am lăsat întîmplat la urmă pe inginerul Costică Birădeanu, nu din mai puțină considerație, ci pentru a adăuga despre el — cum aveam să aflăm de la inginerul șef — că „este unul din cei mai buni șefi de secție, s-a specializat în poliuretani și are contribuții deosebite în diversificarea sortimentelor de poliuretani pentru fabricarea pielii sintetice românești, alături de tovarășul director doctorand chimist Cornel Vasile Culic și de dr. chimist Constantin Ciobanu de la Institutul de cercetări macromoleculare „Petru Poni” din Iași, aparținînd Institutului Central de Chimie”.

Solicitudinea întreprinderii față de beneficiari înseamnă, de fiecare dată, un lucru concret. Cînd un partener a cerut să se mărească exportul unui produs de cea mai înaltă competitivitate pe piața internațională, s-a lucrat fără răgaz pentru dublarea capacității de producție, iar comanda a fost onorată într-un timp incredibil de scurt pentru partenerul extern al întreprinderii românești, partener care a mai avut și satisfacția să constate că produsul își menținea constant nivelul de calitate la cele mai riguroase probe.

La probele viciei într-o industrie modernă și ale rigorilor pieței externe, Sintofarmul este o firmă de indubitabil prestigiu. Prestigiu pe care muncitorii și farmaciștii, chimiștii și inginerii de aici sînt deosebit de mîndri să-l sporească. Într-o competiție, în primul rînd, cu ei înșiși.

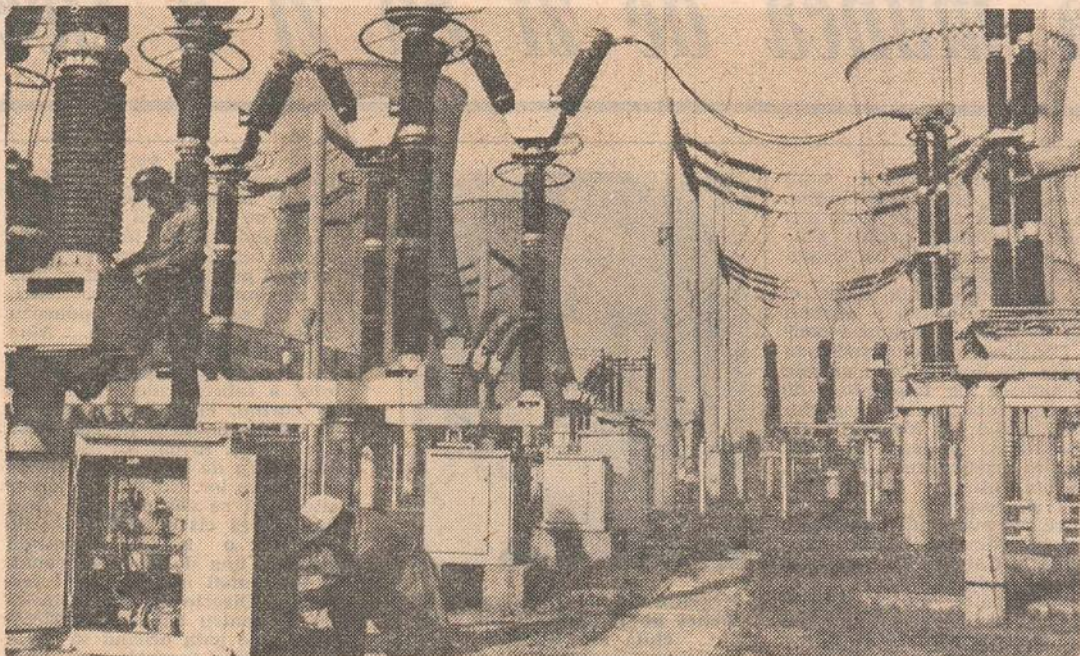
se vor scoate milioane. Ei bine, tocmai asemenea întreprinderi îl vor întrebuița și vor obține beneficii. Lumea va uita poate că asta a fost ideea unui fiu de țărani din satul Unimăș, comuna Acăș, județul Satu Mare, care l-a avut profesor în Cluj Napoca, la Facultatea de chimie, pe venerabilul Candin Liteanu. Dar nici un pasionat al catedrei nu va uita discretul adevăr că o carte, fie ea chiar un manual, în mîna unui om de vocație, poate produce o nouă treaptă de progres. Devenit inginer și ajuns la Combinatul petrochimic Borzesti, Cornel Vasile Culic a avut ambiția să lucreze zece ani încheiați efectiv în producție, refuzînd tentația unor posturi pentru mulți mai ademenitoare. Azi este fericit că a participat acolo la realizarea, „pentru prima oară” la noi, a cauciucului sintetic și a polimerilor românești. Este director la Sintofarm de șapte ani. De cinci ani, n-a mai găsit timp să-și ia concediu. Are peste treizeci de brevete de invenții și un neastîmpăr molipsitor cu care „a reușit să schimbe fața întregii fabrici”, cum s-au obișnuit să spună colegii lui, adică, deopotrivă, muncitorii, chimiștii, inginerii și farmaciștii de aici. Întreprinderea i s-a conferit de două ori Ordinul Muncii clasa a II-a, pentru rezultatele din 1981 și pentru cele de anul trecut. Importurile ei de materii prime s-au redus de circa trei ori în acest cîcinal, nemaivorbind de reducerile de importuri la beneficiarii săi interni. „Acum putem oferi pieței externe jumătate din producția de coloranți și medicamente în condiții de înaltă competitivitate”, ne spune tovarășul director. Și n-am avut reclamații de calitate nici din țară, nici

de calitate nici din țară, nici

DORIN GHERGHINESCU ■

Problema numărul unu:

ENERGIA

Prezentăm
în continuare
experiența
județului Olt

Uscătorul solar de la Caracal

În numărul trecut al revistei noastre, am vorbit, printre altele, despre cele o mie de stații de biogaz care vor funcționa, în întreg județul Olt, la sfârșitul anului acestuia, așa cum se prevede în programul județului. Tot până la sfârșitul anului, însă, trebuie să intre în funcțiune și 1 150 de instalații solare! Din martie, până spre sfârșitul lui octombrie, clima e caldă, de obicei, aici, în Olt. Așa ne spun oamenii locului. De ce să se plictisească soarele pe cer și să nu fie pus la treabă? Au început să-l solicite! 811 instalații solare funcționează: 302 în unități agricole; 73 în unități industriale, iar celelalte, până la 811, în unitățile consiliilor populare și în gospodăriile individuale. Marea majoritate a instalațiilor pentru captarea energiei solare sînt de capacitate medie: 12 captatori tip Alexandria. Există însă, chiar în funcțiune, și instalații mult mai mari, pînă acum unice în țară: cea de la silozul din Caracal și o a doua la Frăsinet, de cîte aproape 600 de captatori fiecare! O altă instalație solară funcționează, cu 300 de captatori, la Stațiunea de cercetări și producție pomologică Strejești. Realizează, fiecare, o economie de pînă la 110 tone combustibil convențional pe an! Iși poate da seama fiecare dintre noi că aici, în județul Olt, e pe cale să se concretizeze o adevărată industrie pentru captarea și folosirea energiei potențiale. Trebuia să înceapă undeva și a început acolo unde oamenii sînt inimoși, harnici, fără prejudecăți, gata să îmbrățișeze orice idee nouă, purtătoare de progres.

Am venit la Caracal, să vedem pe viu cum funcționează cea mai mare instalație de captare a energiei solare de la noi din țară, construită de întreprinderea antrepriză construcții-montaj din județ, după un proiect conceput și executat de specialiști ai Institutului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru echipamente energetice și mașini de ridicat București. Șeful silozului, inginerul Nicolae Dincă, oltean de baștină, nu e surprins că-l vizităm, au fost și alți gazetari pe aici, au venit cadre cu munci de răspundere din toate județele țării, au văzut, au ascultat, au întrebat și au plecat cu gândul, poate, să extindă o astfel de experiență. Pînă atunci, însă, ne notăm din fișa instalației cîteva caracteristice tehnico-economice principale. Instalația, după felul în care a fost proiectată și construită, după destinație, are o titulatură pe măsură: **Depozit de cereale cu instalație solară pentru uscarea produselor cerealiere pentru US 17,5; ITUB 12,5 și IUCB 10.**

Suprafața de captare: 1 200 mp
Debit de aer încălzit: 72 000 mc pe oră

Capacitate de depozitare: 3 000 tone

Productivitate: 8-12 tone cereale pe oră

Extracție de umiditate: 2-4 procente

Economie de combustibil convențional: 102 000 kg ce pe an
Cantitatea uscată: 6 318 tone sau 20 891 tone cereale cu extracție convențională de unu la sută apă.

Construcția a început în anul 1983, în iarnă.

Sinceri să fim, ne mărturișește acum inginerul Nicolae Dincă, nu prea ne încinta o astfel de construcție: aveam

nevoie de așa ceva, dar nu credeam că o să fie exact ceea ce ne și trebuie. Ne îndoiam, aveam unele rețineri în ce privește sincronizarea instalației de uscare, alimentarea ei cu aer cald în permanență. Aerul cald fiind absorbit cu electroventilatoare de mare putere, credeam ori, mai bine spus, bănuiam că la un moment dat se va epuiza aerul cald și, firește, în locul lui ar pătrunde aerul atmosferic, mai rece, iar astfel instalația nu va putea usca produsele. Mie unul mi s-a spulberat repede o astfel de îndoială de îndată ce am început să uscăm grîul. Am uscat pînă acum, așa cum fusese de altfel proiectat, 4 120 tone de grîu, cu o extracție de umiditate de 4 la sută, ceea ce reprezintă 16 480 tone procent-extracție. Asta explică următorul fapt: cînd grîul are o umiditate mai mare, pentru a fi adus la stas-ul de păstrare, îl putem ține mai mult în coloana de uscare: mărim, deci, timpul de staționare în coloană, pentru că instalația ne oferă această posibilitate.

— Ați mai avut și alte îndoieli?

— Nu, decît uimirea că pe lingă noi se scurge atîta energie și, uite, pînă acum nu o folosim. Sigur, nu e o nouă idee, știm și noi asta, dar cînd o idee, un element abstract se transformă într-o instalație de uscare a cerealelor, fără să mai arzi pentru asta mii de tone de motorină, este în măsură, dacă nu să te uimească, să minuneze!

— Ce economii de combustibili ați realizat pînă acum?

— Am uscat, cum am amintit mai sus, 4 120 tone de grîu și am realizat o economie de 33 tone de motorină și o mare cantitate de energie electrică, pe care, în condiții clasice, tre-

buia să o consumăm la pornirea (electrică) a tuturor utilajelor. Dar instalația ne mai oferă încă un avantaj: este concepută și ea șopron multifuncțional, în care se pot depozita, temporar, 3 000 tone de cereale (după proiect). Noi am depozitat însă mult mai mult!

— Cum a funcționat pînă acum?

— Ireproșabil! Putem, în raport de temperatura aerului din coloana de uscare, să reglăm timpul de staționare a cerealelor în coloană: cînd aerul de afară e mai cald, vara de pildă, timpul de staționare al produsului în coloana de uscare este mult mai mic, și invers.

— Cam cît țineți grîul, vara de pildă, în uscător?

— Cînd temperatura aerului din coloana de uscare (agent de uscare) ajunge la 55-60°C, timpul de staționare a grîului (cu o umiditate la intrare de 19-20 la sută) este de un minut pînă la un minut și jumătate. În acest minut și jumătate uscăm, astfel, circa 300 kilograme grîu. Ținînd seama că aerul spre seară se mai răcește, făcînd o medie aproximativă, putem usca, într-o perioadă de zece ore, pînă și peste o sută tone de cereale! Am atins, nu o dată, acești parametri.

— Îmi spuneți, dacă mai recunoașteți, că unii dintre parametri proiectați ai instalației solare de la Caracal au fost substanțial depășiți: despre care dintre ei este vorba?

— Am extras și șase procente la sută, la o singură trecere a produsului prin coloana de uscare, față de 2-4 procente cît prevede proiectul, la caracteristicile tehnico-economice. La Caracal, soarele arde puternic și multe zile din an. Cîmpia Caracalului, știu asta din facultate, și mai dinainte, de la tata și din copilăria mea, este una dintre zonele cele mai secetoase din țară. Dacă seceta ne procură deseori necazuri, e drept, atunci, să punem soarele la treabă și să ne procurăm el unele avantaje, bucurii.

— Cîți oameni deservesc o astfel de instalație solară?

— Un singur electrician care stă la pupitrul de comandă și urmărește fluxul tehnologic!

— Și cît funcționează, cîte ore din cele 24?

— Spre deosebire de uscarea cu combustibil convențional, cînd instalația funcționează 24 de ore din 24, instalația solară funcționează (cu energie solară) cam 16 ore. Acest timp este condiționat de temperatura mai ridicată ori mai scăzută a aerului atmosferic. Dar, și acesta este un alt avantaj, instalația poate funcționa și mixt, cu energie solară și cu combustibil, cu motorină adică, sau, mai ales iarna, numai cu combustibil.

— În mare, cum funcționează?

(Continuare în pag. 19)

N. GRIGORE MĂRĂȘANU ■

La Combinatul petrochimic Pitești,

debut într-o vastă acțiune de refolosire

a energiei termice

Apă caldă pentru 5000 apartamente

Ani la rînd, vreo 12 la număr, deasupra Combinatului petrochimic de la Pitești au stăruit și noapte prea binecunoscutele limbi de foc, tîsnite prin gura turnurilor metalice de evacuare. Aceste vilvătăi uriașe, uneori cu o înălțime de aproape 100 de metri, nu sînt altceva decît rezultatul arderii unor amestecuri de gaze nocive (dar extrem de bogate în elemente de combustie), născute din reacțiile marilor instalații chimice. Un spectacol feeric, mai ales noaptea, cînd pinzele de lumină purpurie îmbrăcău marele complex uzinal într-o atmosferă stranie, nu lipsită de frumusețe. Dar înainte de a admira panorama „focurilor eterne”, omul de azi, investit cu spirit pragmatic, și-a pus mereu fireasca întrebare: e chiar atît de imposibilă captarea acestor imense energii ce se mistuie de pomană? Au fost elaborate chiar și „soluții”, mai ales de către cei ce priveau turnurile-facile din goana mașinii: „Dacă s-ar plasa deasupra focului niste cazane de mari dimensiuni, apa transformată în abur ar putea pune în mișcare cîteva microtermocentrale, sau ar alimenta cu apă caldă cartierele de locuitori”. Și altfel de acest fel.

Evident, primii care s-au muncit să afle o metodă pentru rentabilizarea acestor scurgeri de energie au fost tocmai muncitorii, inginerii și tehnicienii combinatului. Dar soluțiile au întîrziat să apară și gazele aprinse au continuat să se consume în van. Proiectantul instalațiilor (o firmă din străinătate) a gîndit funcționarea unor compartimente ale combinatului în felul acesta. Or, nimeni n-a îndrăznit să se joace cu focul la gura facelor, încercînd soluții de captare insuficient fundamentate, deoarece asemenea experimente ar fi putut avea consecințe dramatice. În cele din urmă, după îndelungate studii, specialiștii combinatului în colaborare cu cei ai Institutului de inginerie tehnologică și proiectare din industria chimică (I.I.T.P.I.C.) au izbutit să imagineze și să propună un procedeu de recuperare gaze-facelă. Instalația proiectată pe această bază a fost amplasată în sectorul rafinării, iar alta la petrochimie. Cu ajutorul lor au fost stinse patru din cele cinci vilvătăi ale turnurilor-facelă. Gazele recuperate au fost dirijate spre fluxurile tehnologice, unde o parte se retin în vederea chimizării, iar restul se introduc în rețeaua interioară de gaz-combustibil, contribuind la producerea aburului tehnologic. Cea de-a cincea facelă va dispărea și ea în cursul anului 1986, odată cu recuperarea gazelor și în sectorul de piroliză. E adevărat, flă-

cările uriașe mai pot fi văzute și azi, dar asta numai în perioadele de pornire a unor instalații. În restul timpului, emisiile combustibile sînt recuperate în proporție de 80 la sută sau ceea ce înseamnă o economie de gaz metan de circa 10 000 N m³ pe oră.

În rîndurile care urmează dorim să înfățișăm cititorilor noștri o realizare de dată mai recentă, consacrată și ea rentabilizării unor disponibilități energetice. Este vorba de o invenție, datorată unor specialiști de la Combinatul de fibre sintetice din Iași și I.I.T.P.I.C. București, care a oferit posibilitatea alimentării cu căldură și apă caldă a unui număr de 5 000 apartamente din cartierul piteștean Prundu. Acest izvor de căldură nu a apărut prin consum suplimentar de energie, procedeu constituind o invenție, dar și o descoperire, deoarece, în fapt, apa fierbinte există în instalațiile combinatului de totdeauna. Atît doar că rolul ei nu este de a radia căldură. Apa la temperaturi ridicate este dusmanul instalațiilor, motiv pentru care ea este îndreptată spre turnurile de răcire. Aici se cedează căldura mediului ambiant, iar vara procesul este grăbit prin mijlocirea unor ventilatoare. Mai exact spus, fluidul intră în aceste răcitoare cu o temperatură de 25-27 grade și le părăsește după ce coboară la 35-37 grade.

Pentru recuperarea căldurii risipite în atmosferă au fost proiectate, executate și amplasate în incinta combinatului două pompe de căldură de tipul instalațiilor frigorifice prin absorbție cu ciclul Carnot inversat de 5 gigacalorii pe oră. Se obține astfel o ridicare a nivelului de temperatură, folosindu-se apa din turnul de răcire și o sursă de abur tehnologic. Nu vom intra în detalii tehnice. Important este să arătăm, că, pe această cale, căldura, altădată risipită în atmosferă, este încorporată unui agent termic, că apa termoficată pînă la 65-70 grade ajunge la punctul de distribuție la o temperatură de 60-65 grade, fiind dirijată apoi spre cele 5 000 de apartamente ale cartierului Prundu. Experimentul a avut loc în vara aceasta. Locatarii au beneficiat ziua și noaptea de apă caldă de consum de 45-50 grade. Dar pentru încălzirea apartamentelor este necesară darea în funcțiune a unui nou agregat. El nu va putea asigura însă căldura necesară pentru absolut toate locuințele, astfel că, începînd cu anul viitor, este prevăzută instalarea unor noi agregate, două la număr, prin care

(Continuare în pag. 19)

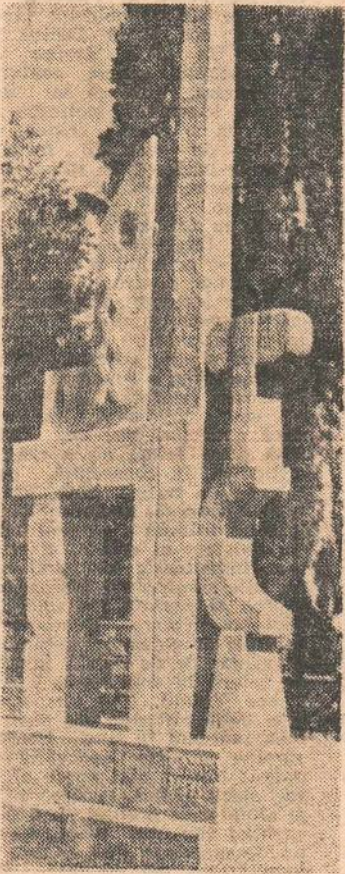
LIVIU TIMBUS ■

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Festivalul național

„Cântarea României“

Sculptură de CONSTANTIN VLAD
— Cimpina —

Sînt oameni în chiar vecinătatea noastră pentru care lupta cu clipa, cu metalul, cu lemnul, cu piatra a devenit însăși condiția lor de a fi. A fi și nu ori-cum. Și iată de ce: acești oameni despre care scriem nu doar că excelează într-una sau alta dintre profesii, ci și-au impus, prin vrere tenace, prin travaliu intens, prin studiu îndelung și — desigur — prin har, să facă piatra, lemnul sau bronzul să cînte.

...Pe Constantin Vlad l-am cunoscut acum mai bine de un deceniu prin intermediul unui coleg ziarist. M-am pomenit cu el în redacție. Știi, zice, am un necaz, dacă puteți, aș vrea să mă ajutați. Venea din Cimpina și într-adevăr avea un necaz, dar nu la uzină, acolo unde lucra ca lăcătuș mecanic, ci altundeva. Și parcă-l aud povestind un pic precipitat: Aduceam piatra de departe, din munte, cu un camion o adu-

stantin Vlad este maestrul la Uzinele „23 August“ din Capitală. Continuă să studieze, se pregătește cu aceeași asiduitate pentru facultate. A citit filosofie, are vaste cunoștințe în domeniul artelor plastice, e o plăcere să-l ascuți. Dacă treceți prin Cimpina, iubiți cititori, opriți-vă o clipă. Admirați o clipă acea impunătoare statuie, intitulată „Avînt“ și pe care, acum un deceniu, sculptorul Constantin Vlad a dedicat-o lumii noastre, patosului constructiv al contemporanilor noștri. Cei care i-au trecut, ca oaspeți, pragul locuinței, s-au convins că de fapt casa lui Constantin Vlad este o casă cu statui, un atelier veritabil în care, cum spuneam, piatra a început să cînte...

...La Buhuși, pe malul Bistriței moldave, am cunoscut cu câteva anotimpuri în urmă un tânăr: Constantin Chițigoi. Vedeti, la dînsul și numele cîntă.

țînii sînt, descurtură și-a în-bogătit satul cu statui. Sugestive, cumpănit mesterite, chipuri ale unor mari bărbați ai istoriei și spiritualității noastre și-au dat întâlnire de taină și lumină în această comună din cîmpia română... Lăudate fie mințile acestui vrednic fiu de țaran care n-a uitat nici un moment că veșnicia s-a născut la sat!...

...Pe Dinu Traian nu-l cunosc încă. Despre el mi-au vorbit mai mulți prieteni ziaristi. Și mi-au mai vorbit despre el, unele dintre lucrările lui pe care am avut bucuria să le văd, să le admir. Și pe el îl ispitește arta monumentală. O anume naivitate, dar și vigoare respiră statuile sale. Îi doresc să-și ducă cu bine în faptă proiectul de monument pe care intenționează să-l realizeze, acel simbol al trudei și al zborului, al visului și frumuseții lăuntrice. ...În Valea Jiului, l-am cu-

Ei fac bronzul, lemnul și piatra să cînte

ceam, m-am chinuit câteva zile pînă am tăiat-o, apoi am încercat-o. Și cînd eram aproape de casă, cineva ne-a oprit. Stați așa, mai băieți, ce faceți voi cu piatra aceasta? Soferul o amuțit. Eu i-am spus aceluia tovarăș că piatra e a mea și că vreau s-o cioplesc. Ce meserie ai? am mai fost întrebat. Am spus ce și cum... De aceea am venit, știți, vă rog din suflet, vreau să-mi recapăt piatra... Constantin Vlad, pe atunci un aproape adolescent, avea opt sau nouă clase, și, cum vă spun, se arăta contaminat de fapte mari, de vise îndrăznețe...

Sculpturile realizate de acest tânăr ambițios și talentat despre care gazetele au mai dat știri prin ani vădese un acut simț al proporțiilor, o ingenioasă șlefuire a detaliilor, o fantezie bogată, un vibrant mesaj umanist. Și nu doar atît. Constantin Vlad a început să studieze, să-și adîncească orizontul de cultură, să-și formeze o viziune proprie asupra artei. A cioplit multă piatră, zile, săptămîni, ani, a vizitat numeroase expoziții, a întîrziat prin muzee, și-a isprăvit liceul, la seral, și-a întemeiat o familie, are doi copii. Acum Con-

L-am vizitat în întreprinderea de postav. Costică lucrează la vopsitorie. Are un frate inginer, dar el ține să devină sculptor. De fapt și este. Și din minile sale a ieșit un superb grup statuar care împodobeste piața din centrul orașului textiliștilor. Constantin Chițigoi, mărunt de statură, brunet, cu ochii foarte ageri, cînd vine de la lucruse întoarce între pietrele sale. Și casa și grădina lui s-au umplut de statui. Busturi ale unor mari voievozi români, chipurile lui Eminescu, Enescu, Sadoveanu întîmpină de departe ochii celui insetat de armonii. Copiii care se întorc de la școală rîmîn și privesc. Unii dintre vecini nu prea înțeleg ce se întîmplă cu băiatul acesta. Cînd am urcat sus și am întrebat de el, cineva mi-a spus: A, da, îl știu, e unul, săracu', care n-are ce face, cioplește toată ziua niște pietre. Am mulțumit acelei persoane pentru informație și n-am putut să nu-i replic. Dacă tot cioplește niște pietre, și dacă tot le cioplește frumos, înseamnă că omul acesta are ce să facă. ...Stelian Biscă trăiește în comuna Dobrotești, nu departe de Capitală. Este dascăl la școala din sat. Și el pasionat, cum pu-

noscute pe minerul-artist Ladislau Schmidt. Un om al locului. Un artist desăvîrșit. Tăcut, reținut în gesturi, de o mare bogăție sufletească. Așa sînt și numeroasele sale lucrări de artă toate purtînd în lumină simboluri grațioase a tot ce se petrece aici, a istoriei vii pe care oamenii adîncurilor o construiesc zi de zi. Mozaicurile, tablourile, grupurile statuare realizate de Ladislau Schmidt povestesc despre mineri, despre raza de gînd cu care ei ies la orizont. Lucrările lui mai spun ceva despre admirabile fapte, despre admirabili oameni care, de acolo, de jos, de sub Paring aduc la suprafață constelații nebănuite...

Și cite nu s-ar mai putea scrie despre acești iscușiți artiști-muncitori, despre ei și alții asemeni lor, care dau lemnului, pietrei, marmurei și bronzului înțelesuri dintre cele mai adînci. Oricînd voi întîrziia în fața lucrărilor șlefuite de ei, oricînd îi voi întîrziia, le voi spune bună dimineața și bună ziua și voi lăuda încă o dată fără cuvinte sufletul lor frumos.

GEORGE CHIRILA ■

Zbor în legendă

Litera legendei eline îl înfățișează pe Dedal, pictorul și sculptorul atenian nevoit să fugă din captivitate cu ajutorul aripilor:

— „Dacă nu pot să scap de sub stăpînirea lui Minos nici pe uscat, nici pe apă, cerul îmi este deschis pentru fugă! Aceasta-i calea! Minos stăpînește totul, însă nu și văzduhul!“

Cînd aripile — patru — mesterite din in și din ceară au fost gata, Dedal și-a luat fiul pe Icar și a început să zboare peste albastrul împletit al mării, peste fumurile aezărilor din insule. Beat de zbor, năzînd să se apropie de soare, Icar nu și-a ascultat tatăl, și, cu aripi arse, s-a rupt din cer pentru a se rostogoli în valuri.

Am evocat succint legenda nemuritoare spre a încerca o apropiere între semnificațiile icariene ale jertfei pionierilor aviației noastre și ideea universală a zborului, a subordonării unei întregi existente nobilelor teluri ale umanității.

Istoria aviației e de neconceput fără români, o spunem cu bărbătească mîndrie și socotim în același timp că nu putea fi altfel, că poporul acesta logodind mitul cu clipa prezentă i-a fost de totdeauna apropiate cele mai cutezătoare dintre visuri. În același timp, interferarea timpului istoric cu fabulosul subconștient mitic a rodit în inima românilor elanuri definitive, cristalizate în încercări repetate de războire cu tot ce li se împotriva, aducînd în viața reală imaginiile feți-frumosilor și ale zeițărilor solare. Astfel gîndind, sînt clipe în care ești tentat să substitui biografii, să „încurci“ nume și date: Vlaicu poate fi și ciobanul din „Miorita“ retras din viață ca într-un turn stelar, întelegîndu-și sfîrșitul dar neîncercînd să-l întîrziia, parcă de teama ca fabula baladei posibile să nu se modifice. Poate și Toma Alimos, răpus în luptă crudă dar despărțindu-se de oameni și peisaje cu constiința celui care și-a apărut toate sansele și a căzut victimă perfidiei. Poate fi Manole, mester zburdînd peste cupolele cu vitraliuri serpuite ale minăstirii Argesului cu aripi de sîndrîlă, avînd la capătul drumului moartea și ridicînd cu singele lui o fîntînă amintitoare...

După cum Pinteza Viteazul putea, în ograda tătine-său din Bîntînti, să încerce să făurească aeroplane din lemn de cires și hîrtie cerată, Ion-Al-Marc putea fi Vuia. Ori Coandă. Ori Gogu Constantinescu, părintele sonicității.

De ce e tara mea un fericit leagăn al Ideii de zbor? De ce a fost? De ce va fi? Fiindcă aici totul „lucrează“ în favoarea gîndurilor fierbînti, aici cel mai mărunt gest capătă valori patetice fără a se descărca nicidecum de calda umanitate continuată în el. Andromedele rotîndu-se peste lanuri date în pirg, pădurile atinse de lună, pesterile din munti — și ele „depozite“ de argint selenic i-au deprins pe oameni să-și ridice fruntea, să iscodească lumi necercetate. Să te războiești cu spațiul? De ce ar fi mai exagerată, mai greu de imaginat o asemenea copleșitoare strădanie decît superbul act de împotrivire al acelei mici ostiri dace care s-a prins în luptă dreaptă cu ostirile Romei, cele mai mari din istoria de pînă atunci a războaielor.

Iubim prea mult zborul liber al păsărilor, pe care le așteptăm în fiecare primăvară, în leagănul credincios al cerdacurilor

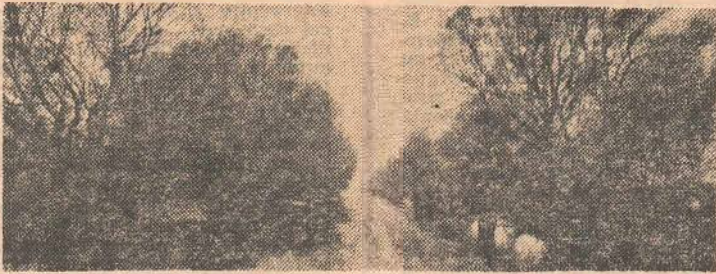
GHEORGHE TOMOZEI ■

(Continuare în pag. 16)

Scurtă mărturisire

O zi de toamnă, la malul Dunării. Stau între mesteceni, pe lut alb și țîn în mină diamante: două frunze de mirt de baltă. În față, departe, Munții Măcinului, aici, aproape, trei copii fug de-a lungul plajei, de teamă să nu-i pască niște oi rătăcite. Supranaturalul, ca marmură a legii, îmi răpește gîndul, inima. Pe Dunăre trec, rătăcind în iluzie, vapoare — ah, salcimi și mesteceni, veacuri de argint, umbli în mine ca un vers răpus de melancolie —, în spate mi se îngrămădește Bărăganul, drumuri, căruțe de Brăila, soare ce va apune-n vii și porumburi, luminind nucii, bostanele sparte, prepeleacuri roase de vînt, fîntîni, drumuri, tracoare. E ceasul cînd mă soarbe lumea visînd. Și-ni spun că eu, ca scriitor, ca să explodez în literă, trebuie să adun enorm de multe întîmplări; de-abia de-aici încolo fantezia mea, tulburată de legănări, începe să se despletască. În clipa aceasta port în mine un fluviu uriaș — toamna suprapusă de-a lungul Dunării și a Bărăganului — și nu pot da la iveală, în cuvinte, decît un riu amețit și dorul adînc, sticlos după colilia și caii din ceairul Brăilei, șargi, albi, murgi sau negri, cu toții zdruncinați de galopuri fabuloase, prîmeniți cu mereu alte rînduri de oameni, străbunicul, apoi bunicul, apoi toți bărbații din neamul nostru și mîile de mii de țacănii afectuoși din toate cîmpiile României, care i-au hrănit și i-au iubit cu o voluptate detestabilă, nu din solidaritate de-zodie și de tradiție țărănească, ci din exasperarea sufletului dornic de libertate, din stăruința amurgului într-o clob de geam pe văile apelor și în viroagele cîmpiei, din dragoste falimentară, din credința monotonă, că, zgîrînd împreună fața pămîntului, vor înșela foamea tuturor oamenilor. Căii de demult, puhoie, cei ucși, cei vinduți pe o halbă de bere, și cei de acum, cu toții forme ale griului înrouind singele, ale porumbului atîrnînd în coșare, ale arcului trimițîndu-și săgeata în orizont, cucernici ca durerea, spărgîndu-se în hohote de plîns, frumoși, adulmeați de lupi, pîndiți de tăuni, pîvîrniți în ham la căruță, tropotînd la docarul Speranței, jînduți de drumurile sfîrtecate, așteptați la fîntîni, caii, povești încheiate, tristețe veche și rezistență muribundă, caii, iată riul care se înalță de pe fluviu Dunărea, din Bărăganul care-mi îndoiește spinarea, în această seară de toamnă și bogată și caldă, pe cînd în suflet mi se topește un vers: ah, salcimi și mesteceni, veacuri de argint.

FANUȘ NEAGU ■

Aruncarea în vis

Cherhanaua singerie
Ca un bot de cal neban
Îmi dă buzna în cuvinte
Mestecîndu-le păgin...

Și a mia una oară
Plînsul său de fată mare
Îmi nechează în privire
Ca o barză călătoare

Mai nebană decît hora
Care îmi dansează-n solduri
Cherhanaua se brodează
Prînsă-n tropicale bolduri

Și dansează-n coama blondă
De duhovnic lipovean
Dansul sfinților cu gheare
Care spintecă ciortani

Cherhanaua singerie
Ca un bot de cal ucis
Explodează în cuvinte
Aruncîndu-le în vis

ADRIANA SITARU ■

Umbra cuvîntului

În septembrie, visul își serbează
ziua de naștere
bărcile pescarilor
s-au scufundat
și peste timp
s-au făcut pădure

în depărtare ulmii
beau lumina verii trecute
lîniștea putrezind
sub coaja albă
a singurătății

umbra poetului colîndă
marginea orientului
septembrie, octombrie
sonie, șonice, vinători de himere
cu un vultur pe umăr
și rațiunea ingenunchind
pe fundul Dunării
acolo unde ard
ca o nouă cîmpie
în amurg, în septembrie
leii primei iubiri...
umbra cuvîntului meu
o voi ajunge-n ninsori ?

AUREL M. BURICEA ■

Eveniment

O societate care învață

Nevoia de educație, și, mai cu seamă, dreptul la educație au încetat să mai fie, în ultimul timp, doar simpli indicatori spunând, cu destulă exactitate, despre starea culturală și nivelul de civilizație ale unui popor, despre modul cum acesta înțelege reala democrație și face sau nu din ea fapt de viață; ele, aceste concepte de strictă specialitate pedagogică, au prins a genera curente de idei, acțiuni de mare amploare și răsănit internațional, făcând obiectul a numeroase studii și statistici, determinând consacrarea, în domeniul sociologiei educației, a noi concepte, din ce în ce mai vehiculate, fiind — în esență — de evidențierea (pe de o parte) sau de încercarea de a se escamota (pe de alta) numeroasele decalaje și disparități existente în clipa de față între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, dar și în interiorul multora dintre sistemele de învățământ din țările capitaliste. În aceste condiții — care, mai presus de modul în care sunt definite, există — și având în vedere faptul că dreptul la educație este, înainte de toate, o problemă de dezvoltare socială, studiul comparativ al modului în care acest drept (statuat în lumea întreagă, dar respectat în chip extrem de diferit într-o țară sau alta sau chiar în interiorul aceleiași țări) își află transpunerea în viață la nivelul capitalismului și al socialismului este mai mult decât necesar, având o însemnătate — nu doar teoretică — deosebită. Recenta lucrare a lui **EMIL PAUN** — „Socialismul și dreptul la educație” (Editura Politică, 1985) — reprezintă un excelent început în această direcție, cartea — de dimensiuni reduse, dar extrem de densă în idei, demonstrații și date statistice de ultimă oră — fiind, de fapt, o schiță a unui posibil studiu de amploare, clarificator.

Pornind în demonstrația sa de la adevărul, de nimeni contestat, că educația reprezintă o dimensiune fundamentală a societății contemporane, Emil Paun face o succintă trecere în revistă a contribuției aduse de educație la dezvoltarea economică, la formarea capacităților profesionale individuale, la favorizarea dezvoltării potențialităților umane, a creativității, spiritului critic, a calității lor de bun cetățean, combatând — cu argumente limpezii și exacte — o serie de teorii (precum cea a „deşcolarizării”, a „crizei școlii”) sau de prejudecăți (cum că educația ar fi direct răspunzătoare de creșterea șomajului sau de exodul rural). Fără a alcătui o colecție de citate sau de lucruri deja bine știute, primul capitol al cărții este o deschidere incitantă pentru tot restul lucrării, o ușă larg deschisă spre problema de fond a întregului studiu — cea a democratizării învățământului, a libertății depline de exercitare a dreptului la educație, ale cărei aspecte principale sînt, pe rînd, analizate în continuare. Dreptul la educație, privit în ansamblul drepturilor omului, este unul esențial, idee formulată în chip explicit și complet în chiar „Declarația drepturilor omului” ca și în alte documente ale organizației Națiunilor Unite. Cu toate acestea, o mare parte din prevederile cuprinse în aceste documente sînt încă departe de a fi puse în practică, înscrierea în ele a acestui drept fiind, după cum afirmă și autorul cărții în discuție (alături de alți autori, din întreaga lume) o condiție necesară, dar nu și suficientă pentru asigurarea — în fapt — a dreptului la educație pentru toți copiii sau chiar pentru toți oamenii planetei. Dreptul la educație este condiționat de o serie de factori (economici, sociali, culturali, lingvistici, biologici și psihologici), fapt pentru care asigurarea sa implică o seamă de modificări nu doar instituționale, ci mai ales de asigurare a condițiilor reale în al căror context oamenii pot beneficia efectiv de dreptul ce le este larg recunoscut. Raportul Faure (cunoscut și la noi prin traducerea sa — „A învăța să fii”) precizează, fără echivoc: „nedreptatea domnește încă, într-o sută de feluri, în domeniul educației”, fapt ce ar trebui să impună acțiuni și măsuri serioase pentru eradicarea ei. Dar, așa cum se precizează într-un alt capitol al lucrării („Geografia dreptului la educație — realități contemporane”), dreptul la educație continuă să fie, pentru încă mulți dintre locuitorii pămîntului, o aspirație, un deziderat. Egalitatea șanselor — atât de mult și de des pusă pe tapet în societatea occidentală — continuă să fie o simplă vorbă, mai ales prin limitarea acestei egalități la nivelul egalizării șanselor de acces (ceea ce nu conduce automat și la egalitatea șanselor de instruire și, în consecință, nici la egalitatea șanselor de reușită socială). Se discută încă mult în jurul problemei democratizării învățământului, dar aspectul esențial al lucrurilor este, adesea, marginalizat sau de-a dreptul trecut sub tăcere. El este afirmat clar de B. Suchodolski (citată în lucrarea lui E. Paun, asemenea multora dintre marii pedagogi ai prezentului, cu parcimonie și numai în cazul unor afirmații cu adevărat memorabile ce servesc în chip direct demonstrația autorului); „Egalitarismul în sistemul educativ nu este compatibil cu o societate globală care va rămîne în esență ierarhică, unde puterea, venitul și cultura rămîn inegal repartizate. Politica educației nu poate fi divergentă cu politica generală”. În acest mod — privind fenomenul educațional la nivel de sistem — se ajunge la evidențierea pregnantă a obstacolelor ce stau în calea democratizării învățământului, factori — în principal — de diferențiere economică, socio-economică, socio-intelectuală, socio-afectivă și de diferențiere personală, alături de și mai largă categorie a factorilor structurali (ținînd de modalitățile de organizare și structurare a ciclurilor sau nivelurilor de învățământ). Această viziune — analitică, într-un cadru ce sintetizează toate determinările importante ale învățământului — permite desprinderea cauzelor marilor decalaje și disparități existente în privința exercitării depline și reale a dreptului la educație de către toți cei care, teoretic, ar trebui să beneficieze de el.

Analiza, ale cărei etape mai importante le-am rezumat pînă acum, pune în lumină marile eforturi ale României socialiste pentru asigurarea dreptului neîngrădit la educație al tuturor cetățenilor săi, importante succese ale școlii românești, atât în ceea ce privește deschiderea și echilibrul secțiilor sale, cit și elementele de integrare a învățământului cu cercetarea și producția, ceea ce conferă, pe lîngă egalitatea de acces și de instruire, și o evidentă egalitate de realizare socială tuturor absolvenților școlii românești. O societate în care un sfert dintre cetățenii săi sînt cuprinși în diferite forme de școlarizare și în care un însemnat număr de alți oameni participă la multiple forme de perfecționare este o societate care învață, România fiind un veritabil model privind democratizarea învățământului, asigurarea reală a dreptului la educație.

„Socialismul și educația”, lucrare aparținînd unui autor — Emil Paun — care ne-a mai oferit și alte cărți de referință („Educația și rolul ei în dezvoltarea social-economică” sau „Învățământul francez contemporan”) reprezintă o contribuție de seamă a pedagogiei românești la efortul general de clarificare a marilor probleme ale educației în lumea contemporană.

DAN MUCENIC

Miturile realității

Spectacolul teatrului „Bulandra” — Neînsemnații de Terry Johnson — este datorat lui Ion Caramitru, în dublă postură: de regizor și de „descoperitor” al textului. Textul piesei devine interesant abia în a doua sa parte căci, pînă atunci, Profesorul și Actrița, protagoniștii spectacolului, care prezintă două partituri relativ mai restrinse — Senatorul și Sportivul, se află angajați într-o explicație cu virtuți teoretice; Ea, Marilyn Monroe, vrea să-l întâlnească pe El, Einstein. Dă buzna peste el, se instalează comod, îl năucește pe sobrul Profesor cu alura-i dezinvoltă, frivolă, dar și cu demnitatea „teoriei relativității” în partea ei specifică iar nu „generală”. Folosește „material didactic” (două jucării) pentru a-l convinge pe „părintele” teoriei de fapt că a înțeles ceva. El o asigură că a înțeles destul și vrea să-și vadă în continuare de complicatele sale formule, în această cameră de hotel unde s-a pomenit, în toila nopții, mai înainte, cu un Senator care îl somează să depună mărturie în fața Comitetului pentru activități anti-americane. E epoca, deci, a maccarthysmului și Profesorul este susceptibil de a fi „blacklistat”, pus pe lista neagră. A doua zi va trebui să depună o mărturie împotriva propriilor convingeri, tocmai a doua zi cînd se va deschide și Conferința pentru pace. O va alege pe-a doua în ciuda riscurilor la care se supune, a faptului că toate manuscrisele sale vor fi luate de Senator.

Ea însă nu vrea să facă numai o demonstrație, este sedusă de acest idol al științei moderne pe care îl află într-o ipostază deloc „star”, am zice că e chiar „anti-star” — e foarte politicos și mîncă dulceața din borcan.

Abia în această a doua parte, piesa lui Terry Johnson devine pasionantă printr-un simț deosebit al edificării dialogale și al dezbaterei conceptuale. Un idol care-și contemplă singurătatea în ciuda sau tocmai din cauza adulației (inter)naționale stîrnite, pare de înțeles. Dar ca un idol să simtă acut nevoia întâlnirii altui idol — (al științei contemporane) la care merge (ca la oracolul din Delphi) pentru a afla explicația ultimă a rațiunii de a exista a universului — iată un fapt care dă altitudine ideatică discursului dramatic. Reală, fictivă sau ambiguă, întâlnirea celor doi este complicată prin apariția Sportivului, soțul Actriței, care dezvoltă un plan comic-amar de adîncime, dar și prin derutantă intervenție a Senatorului — cel care vrea să știe învățînd dicționarul de limbă și care, autentic despot, poate decretă (și epoca a demonstrat-o) existența sau inexistența cuiva (studiul cuvîntului „solipsism”, la care a ajuns în chiar această zi a întâlnirii, i-a dat ideea!).

Profesorul dezvoltă un credo tulburător, expus aproximativ, cu precauții: omul, în fața grozăviilor de tot felul, uneori a neputinței de a fi el însuși, nu este un „neînsemnat”. Chiar dacă, precum vor unii,

planeta a devenit neîncăpătoare iar ambițiile nemăsurat de mari, adică prostestii, adică fără sens. Dar nevoia de idoli, (Marilyn, Einstein sau bomba cu neutroni), ce sens are?

Iată întrebări la care, în spectacol, se dau posibile răspunsuri, toate bazate pe acea ambiguitate datorată paradoxalei situații a omului de a fi în lume. Ion Caramitru a procedat, în regizarea spectacolului, prin întuirea unei calități a textului: aceea de a propune o întâlnire care nu generează spectacolul exterior, întreg spectacolul desfășurîndu-se într-o tonalitate „silentioasă”, deși cam plicticoasă în prima sa parte. Virgil Ogășanu, în rolul Profesorului, susține cu un calm și echilibrat joc o partitură deosebită. Este ușor distras, concentrat, uneori uimit, ferm cînd e vorba de ceva fundamental. Își compune un facies lesne recognoscibil. Pare un foc mornit, impresia fiind de perfectă credibilitate.

În rolul Actriței, Micaela Caracac reușește o interpretare de palmare. O alură vag asemănătoare personajului real (Marilyn Monroe), un joc sigur, cu treceri nuanțate de la zburcaci launtric și dramă personală la perplexitatea tulburătoare a întrebării „cine sînt?”, toate acestea devin sesizante în scenă. Ion Caramitru (în Sportivul) reușește să scoată personajul dintr-un schematicism previzibil. Marele jucător de base-ball are ticuri „sportive”, infățisare asjideri dar și comic-dureroasă incapacitate de a se ridica prin înțelegere, prin cunoaștere. Dă relații scenice cu Actrița cu o constanță ritmică deosebită. În Senatorul, George Oprina nu impune personajul său. Emisia vocală nu asigură Senatorului maccarthyst statura scenică reclamată de rol.

Scenografia lui Dan Jitianu figurează un steril (prin culoarea albă) spațiu de hotel, o cameră strict utilă, o celulă a unui organism enorm care trimite semnale avertizante.

Remarc traducerea Beatricei Staicu prin depășirea unor dificultăți de expresii specifice anglo-saxone ale limbajului cotidian.

Premiera de la „Bulandra” cu Neînsemnații de Terry Johnson este un spectacol cu o problematică de interes acut care, dacă n-ar crea un dezechilibru valoric între cele două părți ale sale, ar fi o reușită deplină.

MARIAN POPESCU

Formulă critică

Intr-o cronică la o carte mai veche a lui Mircea Iorgulescu, **Critică și angajare** (1981), observăm pasiunea tot mai pronunțată a criticului pentru formularea expresivă și elegantă, gustul pentru portret și etanul eseistic, reprimare acolo din constringeri anume, cerute de necesitățile foiletonului. Încă mai apăsată apare această înclinare în ultima sa carte, **Prezent** (Cartea Românească, 1985), chiar dacă autorul se simte din ce în ce mai bine în postura de combatant pe frontul literar al actualității, examinînd rapid și oportun producțiile artistice ale contraților, luînd atitudine și sancționînd abaterile de la disciplină ale culturii. Un demon al contrariilor (aparente) mi-

sună în scrisul lui Mircea Iorgulescu: visînd să scrie tomuri temeinice, după disciplina ardelenească, autorul se lasă sedus de proiecte pentru a le amina pe dată și a se avînta în apa agitată a literaturii contemporane. Se încîntă cu clasicii, dar sfîrșește prin a scrie despre realitatea imediată. După ce îmbracă fracul, pentru a se dedica restituirilor istorico-literare, se leapădă repede de vestimintele scotoase, pe care le înlocuiește cu hainele de lucru. Reprezentînd o instituție, care e critica actualității, el seamănă cu apărătorul ordinii publice. Misiunea sa e rondul de noapte. E, de regulă, sergent. Admiră gradele înalte, dar nu aspiră la dobîndirea lor, deși uneori în timpul serviciului îl încîntă marile acțiuni tactice. Nevoit să fie mereu prezent, își suprimă însă degrabă pornirile și pornește în cercetarea „momentului actual”. Un eseu extrem de interesant, scris cu o finețe a disocierii în felul lui Martínez Estrada, anunța Mircea Iorgulescu în **Firescul ca excepție** (1979); obiectul investigației era acolo Dinicu Golescu. Un altul, despre Panait Istrati, prinde contururi în **Prezent**, semn că nu doar cronica literară îl ispătește pe autor, ci și creația critică, eliberată de restricții formale. Ambele proiecte au rămas însă neîncheiate, probabil din lipsă de timp, căci disponibilități există cu prisosință și în latura eseului. Literatura contemporană nu i-a prilejuit însă permisii prea lungi pentru a se dedica operelor începute. Fundamental, criticul este un dual, frămîntat în egală măsură de impulsul creației și de obsesia ordinii. Cel mai bine o spune el însuși în cartea de față: „orice critică este creatoare, indiferent dacă o declară sau nu. Există însă două feluri de a crea în critică și, în consecință, două feluri de critică. Sînt critici care descoperă, explorînd și valorînd într-un sens nou reliefurile existente al operei, și critici care inventează, adăugînd operei alte dimensiuni prin accentuarea și dezvoltarea unor aspecte particulare. Descoperirea privește întotdeauna ansamblul, în vreme ce de regulă inventia se referă la fragmente, esanțioane, detalii. Nici una dintre cele două atitudini nu poate fi însă judecată în sine. Decisivă rămîne proba adevărului la operă; fiindcă sînt opere al căror spirit obligă la descoperire și altele care preînd un demers esențial inventiv. Încerc să fiu un descoperitor, deși adesea inventivitatea mă încîntă”. Pînă una-alta, sinteza acestor pre-dispoziții Mircea Iorgulescu o dă tot în foileton, unde îl regăsim pe autor în plenitudinea talentului său; prob, tranșant în judecări, rapid în examinări. Nu și-a pierdut logicismul care-l caracterizează, însă comentariul a devenit mai suplu parcă, mai nuanțat, îmbogățit artisticeste.

O formă de creație este portretul. Malitioase ori numai detașate, imaginile pe care ni le oferă criticul despre scriitorii nu sînt simple exerciții de stil, ci încercări de tipologie. Astfel procedează în tripticul dedicat lui Panait Istrati (unde și biografia e condusă spre o figură spirituală), dar și în comentariul operei lui D.R. Popescu (amănuntul cu sufocantul **git-legău** e cu totul savuros), Nicolae Breban („grav și brav”) ori Marin Sorescu („își recită versurile cu o voce cam neclară, seacă și infundată”). După asemenea introduceri, urmează, de regulă, o punere în context a scriitorului, fapt care-i prilejuiește criticului un nedismulțat apetit al evocării (articolele despre Nicolae Manolescu, Ma-

CAP LIMPEDE

● **Opinii.** După ce își teoretizează inaderența la titlul serialului pe care Alex. Ștefănescu îl publică în revista **Tomis**, **Istoria exactă a literaturii române contemporane**, Valentin F. Mihăescu sugerează, în **Luceafărul** (nr. 38/1985), că o astfel de întreprindere n-ar fi decît „o farsă tristă, care nu folosește nimănui”. Neîndînd simțurul titlu care face apel la ideea de exactitate (a apărut și **Exactitatea admirabilei**, nu?), e greu să înțelegem de ce opiniul se înverșunează să discrediteze o asemenea formulare, mai ales cînd aceasta nu

înseamnă nici o execuție fără replică, nici o atitudine de denigrare. Pentru a-și justifica reacția de împotrivire, Valentin F. Mihăescu colecționează o serie de citate din serial, prin care vrea să dovedească inapetența lui Alex. Ștefănescu pentru literatură și apelul la mijloace periferice criticii literare. Dar psihosociologia, portretistica ori chiar biografismul le-au practicat și Lanson, și Mehring, și Brandes, și Călinescu, fără ca cineva să le interzică a proceda astfel. De ce ne-am încăpățîna să-l tragem de urechi tocmai pe Alex. Ște-

fănescu, un critic talentat care pune totuși multă ingeniozitate în comentariile sale aparent pozitiviste? Doar fiindcă un poet sau altul nu e declarat genial? Fiecare autor are dreptul să-și scrie opera așa cum crede de cuviință, nu după idiosincrasile contemporanilor. (Radu G. Teodosiu).

● Un eveniment cu totul remarcabil este publicarea unei pagini de versuri traduse de Mircea Ivănescu în **Orizont** nr. 38 (20-IX-1985). Dincolo de rafinata transpunere în limba română, amplul poem muzical al lui T.S.

Eliot, **Portretul unei doamne și Villanelle: Momentul psihologic**, al lui Ezra Pound comunică tulburător pe deasupra și dedesubtul propriei lor muzicalități prin tema comună a prieteniei crepusculare. Iată două citate dintr-unul și dintr-altul care întregesc o deloc înțiplătoare complementaritate: „prietenii/Erau atât de singuri că vom ajunge atîta de legați / Căci prea simțim la fel” (T.S. Eliot) și „Prietenii? Sînt oamenii mai puțin prieteni / pentru că i-a descoperit, în sfîrșit cineva?”

rin Sorescu, Paul Georgescu, Nicolae Breban, ș.a.). Incursiunile acestea arată și mai bine o deplasare de accent în critica de ultimă oră a lui Mircea Iorgulescu: fără să neglijeze judecata de valoare, autorul e sedus indecânte de fundamentul ideologic al operei. Răspunde ca, opera, unor comandamente morale? Atacă chestiunile fundamentale ale contemporaneității? E o radiografie a conștiinței? Răspunsurile le găsește degrabă și cronicile strînse în volum, fie că e vorba de generația vîrstnică, fie de cea tînără, răspund cel mai adesea afirmativ la întrebările care plutesc în jur.

Poiletoanele din **Prezent** se deosebesc intrucitva și stilistic de cele anterioare; comentariul e mai precipitat și deci mai alert, discursul critic are un ritm galopant. Faza e sacadată; aglutinarea suprimă patetismul care nu-i stă bine autorului (il contrazic chiar inflexiunile duioase din eseurile despre Panait Istrati), căci regimul său predicte este fermitate, judecata netă, tonul categoric. Participarea criticului la literatură este eminamente intelectuală și, chiar cînd se exercită creator, o face cu instrumentele logicii. Afirmînd răsplată valorile, Mircea Iorgulescu joacă în comentariul actualității literare rolul unui barometru ce nu poate fi cîntit nici de adierile subiectivității, nici de uraganul conjuncturii, fiindcă literatură îl seduce, dar nu-l copleșește.

RADU G. ȚEPOSU ■

Traducere

Sub titlul **Magnus Cantus**, Editura muzicală a oferit recent publicului din țară și străinătate versiunea franceză a romanului **Marele cîntec** de Mihail Diaconescu apărut inițial la Editura Eminescu, în 1980. Traducerea, remarcabilă prin fidelitatea față de valorile stilistice originale, este semnată de Ana

Mihail Diaconescu

Magnus Cantus Roman Editura Muzicală

Cosăceanu. E cazul să remarcăm încă o dată în legătură cu **Marele cîntec**, atât succesul său de public, cit și amploarea și diversitatea opiniilor critice pe care le-a provocat și le întreține în continuare. Personalitatea marețului muzician și umanist Ioan Căianu-Valachus, reprezentativă pentru epoca barocului românesc din Transilvania secolului al XVII-lea, dar mai ales fundalul istoric al timpului în care el a trăit și creat își găsesc în **Marele cîntec** o echivalare estetică de o exemplară demnitate artistică.

Tinuta grafică, impunătoare prin sobrietatea și puterea de atracție a noii versiuni a romanului **Marele cîntec** este semnată de Carmina Cizer ca tehnoredactor și de Vasile Socoliuc ca autor al coperții.

Maramureșul

universal

Lipsită de vuietul de cascadă publicitară necesară unei astfel de inițiative, despre Tabăra națională de sculptură în lemn de la Sighetu Marmatiei, desfășurată între 25 iulie - 25 august 1985, am aflat în plin centru al Bucureștilor de la Mihail Dăncuș, directorul Muzeului Maramureșului, și nu întîmplător, pentru că prima ediție a acestei acțiuni artistice de mare anvergură viitoare și-a pus temeiul său de lemn de stejar chiar pe dealul Dobăieș de pe malul Tisei în continuarea celui mai amplu muzeu al arhaicității formelor populare din Maramureș.

Prima Tabără națională de sculptură din nordul țării s-a constituit ca un veritabil eveniment nu numai în viața artistică a județului ci a avut un larg ecou în toată mediile socio-culturale astfel încît, aflîndu-mă, citeva zile mai tîrziu, la Biblioteca orașenească din Sighetu Marmatiei, în mijlocul citorvă oameni de mare suflet ai locului, Gh. Mihail Birlea, Echim Vancea, Spiridon Pralca, printre cîrți rare din sec. al XVI-lea, unele dintre ele adevărate revelații bibliofile, senzationale, documente asupra cărora aș vrea să revin cu alt prilej, am aflat aproape totul despre Tabără și artiștii săi. De altfel Tabăra s-a închis, sau mai degrabă s-a deschis, printr-o amplă manifestare populară la care dalta și cetera, lemnul cioplit, horea și jocul maramureșean și-au dovedit primordiala înfrățire.

Locul pare predestinat atît pentru satul de lemn al Muzeului Maramureșului cit și pentru Tabăra de sculptură: dealul Dobăieș e situat în cosmos la marginea de nord a României, chiar pe graniță, între paralelele riuilor Iza și Vișeu, aproape de vărsarea lor în Tisa: un leagăn definitiv românesc pentru un început de nouă istorie plastică. Exact în clipa în care cea mai importantă Tabără națională de sculptură în piatră își incheia cea de-a XVI-a și ultima sa ediție, pe Măgura Buzăului, se deschide la Sighetu Marmatiei prima și poate cea mai importantă tabără de sculptură în lemn: în momentul în care piatra cioplită se întoarce la singurătatea vorbitoare de sine a artei, lemnul își începe în străvechea sa patrie din Maramureș sărbătoreasca sa rostire de eternitate ca un semn strămoșesc de hotar la marginea nordice ale limbii și sufletului românesc.

Concepută în perspectiva a cel puțin zece ediții viitoare, pe o suprafață de 13 hectare de dealuri, cum numai pămîntul și lumina Maramureșului au putut inventa în univers. Tabăra a beneficiat de sprijinul Consiliului popular municipal, al Comitetului de cultură și educație socialistă, al Stațiunii de cercetări agricole din apropiere, de colaborarea U.A.P. și a tuturor factorilor locali și naționali care au înțeles că dacă piatra e acasă pe Valea Nilului în piramidele sale, pe Valea Izei, a Vișeuului și a Tisei, în miezul Maramureșului istoric, lemnul poate da cea mai adîncă seamă de firea străveche a civilizației noastre.

Cei zece artiști plastici care au lucrat și conclucrat timp de o lună cu lemnul de stejar bătrîn al pădurilor maramu-

reșene, Radu Aftenie, Mihail Borodi, Cristian Breazu, Dinu Cimpeanu, Mihail Ecobovici, Ovidiu Maitec, Alexandru Marchiș, Traian Moldovan, Ion Pirvan, și Adrian Popovici au avut pe dealul de alături al Muzeului „o bibliotecă” unică de documentare astfel încît este imposibil ca întîlnirea lor cu Maramureșul să nu fi fost una esențială pentru întregul lor destin viitor. Îngemănarea celor două ansambluri arhitectonice ale Muzeului în aer liber și Taberei de sculptură așază într-o temeinicie de durată tradiția străveche a noului, fertilitatea artei populare, ca fenomen natural al pămîntului alături de fertilitatea imaginației creative a artistului plastic, vechimea formelor arhaice alături de noile viziuni ale formelor contemporane consunînd într-o unitate constructivă cu spațiul ancestral al „Țării de lemn”, consonanță pe care n-am putea-o numi decît cu un concept, el însuși șocant, în care extremele se ating, aici, în Maramureș, mai firesc ca nicînde în lume: STRĂNOUL.

Ne bucură, pe de altă parte, ca o sărbătorească predestinată firii noastre, calorizarea dintre viziunea inovatoare a sculptorilor și regia prestabilită a peisajului natural care a dus în cele din urmă la transformarea dealului Dobăieș într-o Rezervație ecologică de sculptură în timp ce sculptorul, el însuși, a devenit, lucrînd aici, un modelator de peisaj natural, un fel de regizor tectonic. Formele clărilor de fin dintre structurile plastice manifestă brusc o apetență deschisă pentru livrescul artei pe măsură ce sculpturile de lemn din preajma lor încep să miroasă parcă a otavă de toamnă luminoasă, naturalizîndu-se în timp ce naturalul incidental de pe teritoriul taberei (brazii, formele dimburilor, gropile, văile), se culturalizează. Încă o dată organicitatea vie a lemnului (spre deosebire de geologia rece a pietrei) întîlneste organicitatea pămîntului și dacă majoritatea artiștilor n-ar fi avut inspirația poate netemeinică de a pune socluri de ciment construcțiilor lor de lemn (ceea ce nu se întîmplă în arhitectura populară, silpii de stejar ai porții rezistă sute de ani direct în pămînt), sînt siguri că unele dintre sculpturi ar fi dat muzuri și frunze rodind dinspre spiritul artei spre viață ca în emblematicul vers popular: „Frunză verde de lemn scris”.

De pe virful dealului pe care biserișca de lemn a Muzeului e ținută doar de citeva fire de iarbă să nu-si ia zborul în văzduh ca o navă preistorică, chiar de sub streșina ei din răsărit, ți se deschide asupra întregului ansamblu al Taberei o perspectivă unică: lumina descheie toate cheurile locului și vezi deodată spiritul golgoluș al acelei clipe de veac și mileniu în care formele dealurilor, arborii, munții albaștrîndu-se în depărtări sub coloniile umbroase ale norilor, clăile și structurile de lemn presărate printre ele de cei zece mesteri mari au cea mai intimă legătură cu culturile care lărgeste seninătatea zilei prin volutele zborului său. Locul unde stau adînc implintite în pămîntul de graniță cele zece sculpturi pare acum o suprafață transparentă prin care abisul geologic al Maramureșului își trimite mesajele sale ancestrale spre seninătatea desăvîrșit de adîncă a cosmosului.

ION ZUBAȘCU ■

Cronica literară

Rostirea esențială

Editura „Scrișul Românesc” din Craiova ne-a adus o prețioasă surpriză, lucrarea lui Constantin Barbu, **Rostirea esențială**, pîrlînd subtilul **Eseu despre reamîntirea Ființei**. Cartea este ea însăși esențială și, ca atare, nu permite, nici pe departe, a fi reconstituită rezumativ în cele citeva rînduri ale noastre. N-am putut, totuși, să renunțăm la prezentarea ei, fiindcă ni s-a părut că ar fi o stringență datorie, atît intelectuală cit și morală, faptul de-a nu lăsa să treacă sub tăcere o asemenea carte.

De fapt, nici chiar Marin Sorescu, în lapidara dar substanțiala sa prefață, intitulată, în stilul său de elocuție, **A începe** cu ce este mai greu, nu face cu mult mai mult decît atît. Și totuși intuiția prefațatorului — poet a cuprins întreaga însemnătate a acestei apariții de excepție. Iată cum deslușește el titlul prefeței sale și, implicit, registru în care se situează cartea comentată: „Pușini sînt astăzi cei care încep cu ce este mai greu, și este și firesc, într-un fel, studiul în bibliotecă să sperie, aruncîndu-i pe cei mai mulți în zona lesnicioasă a improvizăției”. Or, nimic din această carte nu este improvizat, ci totul dintr-însa se întemeiază pe un aprofundat, răbdător și pasionat „studiu de bibliotecă”. Ba mai mult, autorul face apel la o serie de specialiști diverși, cu care se consultă și de la care „află” nesățios, noi și noi date, destinate să îmbogățească și să pună la punct minuțioasă sa lucrare.

Însuși titlul, **Rostirea esențială**, vestește integrarea ei în fecunda posteritate a lui Constantin Noica. Și totuși, acest făgaș cuprinde acum indicile unei incontestabile originalități. Ponderea nu mai cade, ca la Noica, pe o ingenioasă speculație a ideilor, ci pe o surprinzător de solidă erudiție creatoare. Deși amîndoi și-au instituit drept obiectiv realitatea spirituală românească, se deosebesc vizibil în modul de-a o căuta. Acel întru al lui Constantin Noica nu poate fi nici comparat și nici deslușit prin sensul vreunui element lexical din altă limbă. Dimpotrivă, noțiunea de **ins** la Constantin Barbu ar constitui un echivalent al latinului **ens**, cu toată încărcătura sa filosofică. Și aci el dezvoltă o extraordinară intuiție a lui Samuel Micu, deci dintr-un veac al XVIII-lea românesc, atît de promițător încă pentru cercetătorii culturii noastre din trecut. Dar despre aceasta vom reaminti mai tîrziu.

Pentru moment să revenim la originala diferențiere a lui Constantin Barbu de venerabilul său maestru. S-ar părea că deosebirea dintre ei, așa cum am prezentat-o pînă acum, n-ar fi prea importantă. Și totuși, ea implică o fundamentală separare a lor. Seculara căutare a unui esențial specific românesc se vede descoperită de Constantin Noica în fenomenul rostirii. În aceeași rostire Constantin Barbu deslușește alteva și anume fața românească a unui spirit universal.

El contribuie, prin aceasta, la două cerceri în favoarea realității noastre spirituale. În primul rînd salvează de la învinuirea de „provincionalism” a ideii de specific național. Conținutul unui asemenea specific este, în fond, o față tot a universalității, una din variantele ei. În al doilea rînd stabilește, pe aceeași cale a rostirii, o „Casă a Ființei” românească. Noi am spune o matrice, o alveolă sau o lojă în care intră toate cuvintele noastre ce exprimă simțul profund filozofic al lui a fi. Descoperim aci o impunătoare contribuție a conștiinței de sine în spiritualitatea carpato-dunăreană. Acca „Casă a Ființei” românească se situează la același nivel cu al marilor culturi filozofice mondiale: sanscrită, greacă, latină, germană.

Mai trebuie să amintim că autorul **Rostirii esențiale** este un exeget de factură majoră. El acționează ca un neobosit „scotocitor” — cum ar spune Marin Sorescu — în materie de istorie a ideilor în cultura românească și, desigur, nu numai românească. Am adăugat acest din urmă corectiv, deoarece Constantin Barbu nu se mulțumește să găsească echivalentul străin al unui termen antic românesc, ci merge cu mult mai departe. El ajunge, astfel, pînă la primul **temei** al aceluia termen. Și totul se află demonstrat prin convingătoare citate ilustrative în toate limbile, de la sanscrită pînă la italiană.

Urmărind prin rostire, „casa Ființei” în spiritualitatea românească, Constantin Barbu aduce, printre altele, și neasemuite contribuții privind gîndirea lui Eminescu. Sub acest aspect ne cere să recurgem la o mică degresiune. Plecăm, astfel, de la poziția cu mult prea grăbită a lui George Călinescu. El afirmase că, atît în știință cit și în filozofie, Eminescu ar fi fost un simplu diletant. Desigur că în această apreciere — sau, mai curînd, deprecie — adevăratul diletant era însuși Călinescu. Și aceasta o spunem, cu toată admirația pe care, în rest, i-o purtăm. Mai apoi, un autentic specialist, Constantin Noica, infirmîndu-l pe Călinescu, arată că, dimpotrivă, Eminescu era, în toată puterea cuvîntului, un filozof profund. În sfîrșit, în acest context de preocupări, Constantin Barbu merge și mai departe. Scrutînd și confruntînd diferite scrieri eminesciene, atît publicate cit și manuscrise, scrieri raportate la ideea de **Arheu** și de **arheitate**, — adică de **temei** însuși al Ființei — tînărul cercetător fără s-o spună, ne face totuși să gîndim că Eminescu este poate **cel mai mare** filozof român.

Pînă să ajungă, însă, la această demonstrație de virf, Constantin Barbu — în capitolul intitulat **Arheologie entitativă** — arată că spiritualitatea românească, în **rostirea** ei legată de numirea Ființei, este mai veche. Așa cum nu a ieșit dintr-o dată ca poet, Eminescu nu se dovedește a fi o apariție spontană nici ca filozof El se află precedat de Cantemir, de Samuel Micu, de Eufrosin Poteca. Prin rostire, toți aceștia alcătuiesc o adevărată constelație în „casa Ființei” românească.

Cartea este neobișnuit de densă, cuprinzînd o serie neîntrepută de aspecte revelatoare în materie de erudiție și reflecție. Noi am selectat doar cite ceva din bogatul ei cuprins, cu speranța ca puținul nostru să însemne, totuși, un îndemn la citirea și chiar studierea **Rostirii esențiale**. Încheiînd, așadar, ceea ce aveam de spus, ne asociem și noi la urarea adresată lui Constantin Barbu de către Marin Sorescu, și anume să devină un filozof al tînerei generații ducînd **însul românesc** departe în lume.

EDGAR PAPU ■

CAP LIMPEDU

face ca serialele de public larg ale revistelor **Orizont** și **România literară** să aibă în atenție aceeași nordică vedetă de cinema: Liv Ulmann. Dacă cititorii revistei „Orizont”, vor amănunte în plus față de selecțiile și adaptările Anei Aldan despre peripețiile vedetei cu Linn sau Ingmar, n-au decît să revadă traducerea, se pare integrală, a lui Paul Marian din **România literară**. Cit de minunat se compensează lucrurile în natură, în cinematografie și comerț! Sorin Antohi propune prin intermediul relecturii său S.F. din „Cronica” nr.

39 (20-IX-1985) un nou termen: SEFIST, care nu e decît transvocalizarea inițialelor S.F. În fond dacă facultățile didactice își au feștii lor, de ce să nu-si aibă și celelalte facultăți mințiale sefiștii lor? (Ion Zubașcu).

● A apărut de curînd ediția selectivă și definitivă din scrierile lui Nichita Stănescu, intitulată **Ordinea cuvîntelor**, sub îngrijirea lui Alexandru Condeescu. Cele două volume, cu o frumoasă prezentare grafică, au fost concepute sub directă supraveghere a poetului și reprezintă o selecție din opera poetică, secțiunea de

proză și ciclul de poeme **Starea confesiunii** urmînd să apară într-un volum separat. Colecția „Mari scriitori români”, inițiată de editura „Cartea Ro-

mânească”, unde a apărut antologia, se îmbogățește astfel cu un nou nume care a dat literaturii române contemporane strălucire și prestigiu. (R.G.T.)

● Din istoria caricaturii.

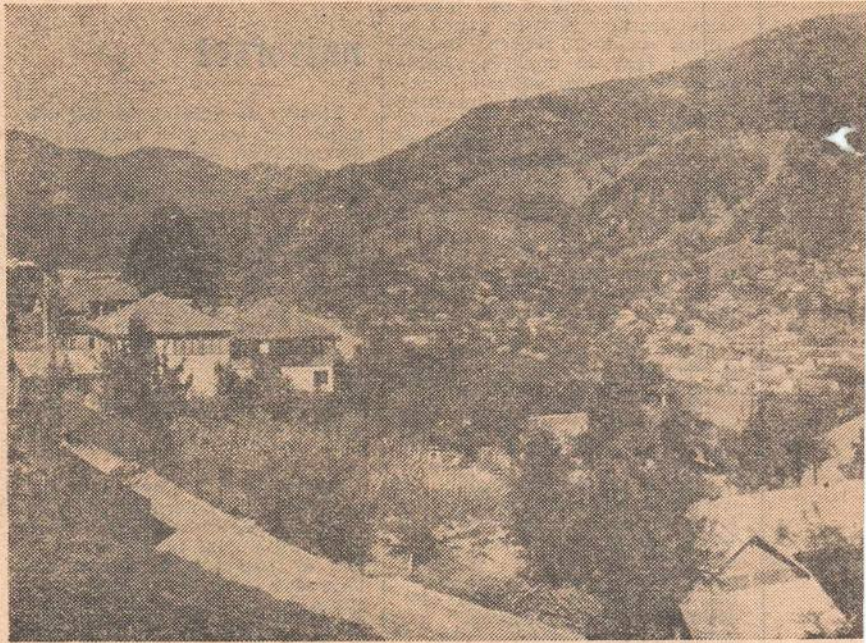
Flacăra din 30 august 1985...

...și Suplimentul literar-artistic al Științei Tîneretului din 29 septembrie 1985.

O comună ca un oraș

NEHOIU

Tinerețea ca stare de spirit și ca virstă concretă : noul liceu industrial

Fotoreportaj de OVID
și VICTOR

La 69 de kilometri de Buzău
vechi in materie de transport

La poale de codru des

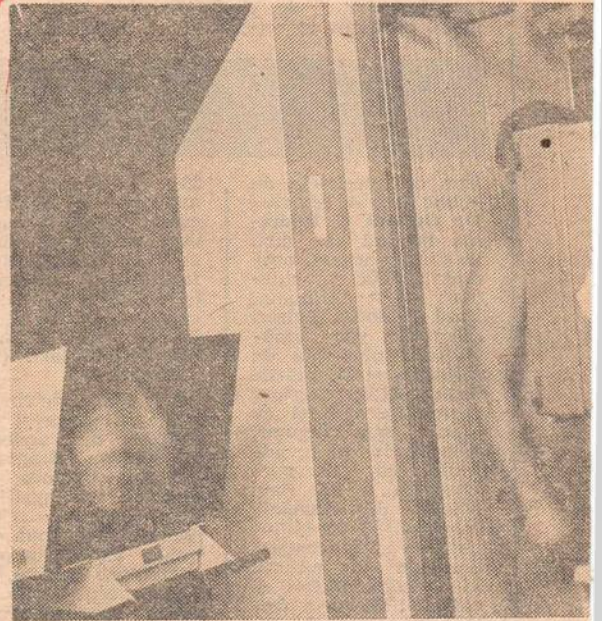
Dacă nu pot preciza, documentele fiind vagi și nu o dată contradictorii, cit de veche e așezarea lor, plasată într-o margine a județului Buzău, către munte, nehoienii știu bine că ea s-a născut a doua oară în 1969. Mai exact, în anul când s-a dat în folosință aici, pe malul năbădăioasei ape a Buzăului, prima capacitate a fabricii de mobilă, cea dintâi construită în țară (datorită puținătății spațiului) pe verticală. Prin acea întemeiere, ca și prin extinderile și înființările ce i-au urmat în anii rodnici ai Epocii Ceaușescu, industria a schimbat fundamental destinul Nehoiului. Cu alte rosturi, cu alte demnități, cu alte obiceiuri, foștii țapinari au devenit, mai repede decît și-ar fi putut închipui cineva, meșteri iscusiți, produsele lor de azi, inclusiv mobilă stil, ajungînd să fie cunoscute și prețuite în U.R.S.S. și Anglia, în Siria și R.F.G., în Suedia și Franța etc. Dacă întreprinderea forestieră de exploatare și transport (al cărei director, inginerul Nicolae Costache, și-a făcut ucenicia, în 1958, la bușteni, pe Valea Hartăgului) continuă să dețină o poziție cheie în industria comunei, realizînd jumătate din producția Nehoiului (cifrată la 600 de milioane de lei anual) și chemînd la lucru, numai pe platforma centrală, un sfert din cei 12 000 de locuitori ai așezării, ea nu mai e, de la o vreme, singură. O fabrică de brînzeturi și, încă mai nouă, una de confecții și tricotaje (cu peste 80 la sută femei) au venit să confirme vocația nehoienilor pentru industrie, pentru una redutabilă, competitivă pe plan internațional, participînd totodată, substanțial, la efortul de autofinanțare al unei comune ce, în 1985, contribuie la fondul de stat cu peste două milioane de lei. Descoperind gustul industriei, nehoienii n-au uitat de agricultură. S-au mutat ei la blocuri, sînt mai bine de o mie de apartamente în centrul civic, dar nu s-au boierit. Au înțeles, și au procedat în consecință, că pentru a avea masa îmbelșugată nu trebuie să aștepte de la alții, chit că ajutoarele (de la organele centrale, de la județ) n-au lipsit, ci trebuie să se descurce singuri, să transpire. Cum pămîntul a fost și a rămas la Nehoiu sărac și puțin, ici și colo cite o fișie scăpată din strînsarea pădurii, localnicii s-au încumetat să cultive porumb și la 70 de kilometri depărtare, către Buzău, luptînd cu abnegație pentru fiecare palmă de ogor, pentru fiecare picătură de apă. O recoltă bogată, 5 500 de kilograme boabe la hectar (de pe 830 de hectare), a încununat, anul trecut, eforturile unor oameni care, deși mutați de-acum la etajul 10, n-au încetat să fie țărani și să se socotească mîndri de asta. E și motivul pentru care zootehnia, un timp neglijată și explicată prin scuze, se găsește acum la ea acasă la Nehoiu. Numai la populație sînt vreo 20 000

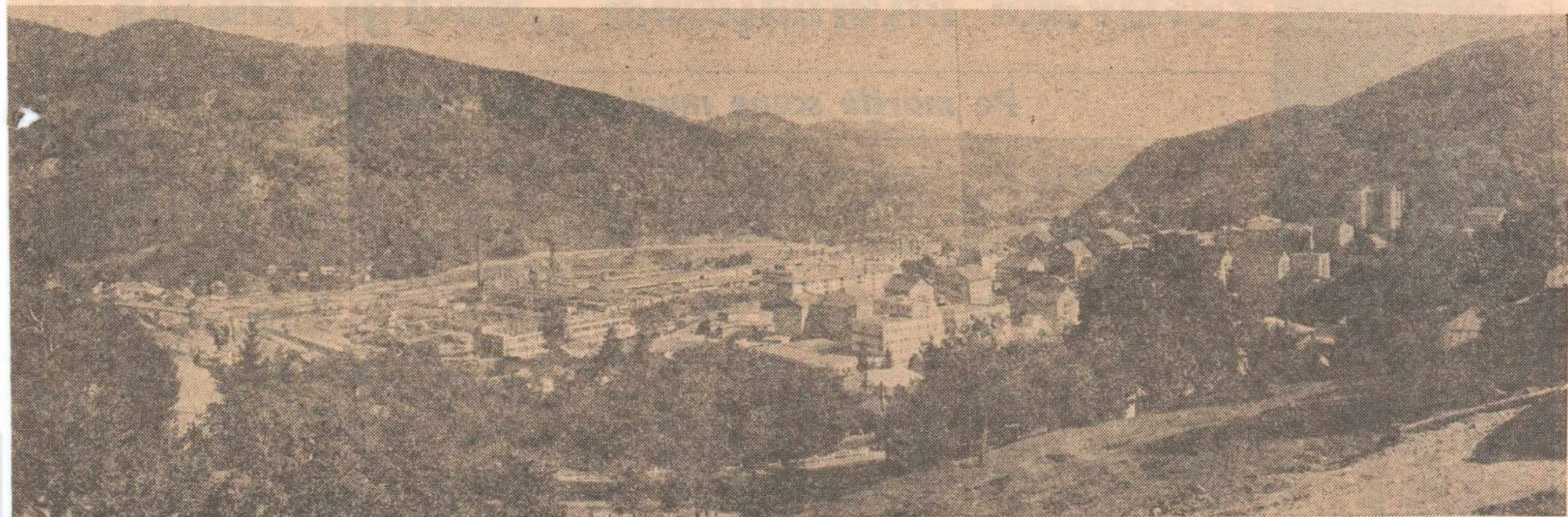
de animale (baza rămîn oile), iar cooperativele agricole de producție au, și ele, vreo 8 000. Cifrele invocate lasă însă, acceptă locuitorii comunei, destul loc pentru mai bine, recunoașterea aceasta fiind, altfel rostit, un angajament ce va deveni cit de curînd realitate.

Chiar dacă numai pe jumătate munteni, nehoienii sînt aprigi și dintr-o bucată, iubitori de fapte și, numai la prilejuri speciale, de vorbe. Nu-i altfel nici primarul Gheorghe Oneț, cu toate că ar avea, nu-i greu să te lămurești, cu ce se lauda. Cu noile grădinițe ridicate la Mlăjeț sau Bisca Rozaliei prin muncă patriotică și din contribuția bănească a cetățenilor, de 400 000 de lei în prezent, dar în măsură să se dubleze curînd. Cu școala, abia terminată, de la Chirlești. Cu drumul modernizat la Curmătura, sat în care, cu lărga participare a O.D.U.S. (președintă Maria Brînzea, cooperatoare), pînă și casele cele mai izolate, cocoțate pe munte, au primit lumină electrică. Cu podurile așternute peste albia bolovănoasă a Buzăului, între piepturile împădurite ale Fluierașului și Bădirlegiului, 3 la număr, durate pentru eternitate.

Nehoiu însuși, ca reședință de comună, arată astăzi ca un oraș. Conturat și, pe toată întinderea lui, cuprinzător șantier, mirosind a tencuială. Construcțiilor mai vechi, puzderiei de blocuri (cu spațiile comerciale aferente), ridicate în urmă cu 5—6 ani, li s-au adăugat și li se adaugă mereu altele. Motelul tocmai a fost mărit la 80 de locuri. Poșta, cu o mie de linii (Nehoiu e racordat sistemului automat de telefonie), hotelul Clubului județean de automobilism, stația autoservice ș.a. s-au deschis nu demult. Se așteaptă dintr-o zi într-alta inaugurarea spitalului, funcțional și modern, cu 240 de paturi și, într-o comună, la țară adică!, cu circuit închis de televiziune. Casa de cultură, numărînd 500 de locuri, e aproape gata, se lucrează la ea intens, chipul comunei e încordat, iar mîinile ei bătătorite.

E lippede de constatat că nehoienii trăiesc azi nu doar mai bine ca altădată, ci mai bine decît și-ar fi putut imagina acum 15 sau 20 de ani. O fac pentru că muncesc mai bine, convinși că fără sudoare și fără seriozitate nici un progres nu e posibil. Au de toate, inclusiv liniște, inclusiv aer proaspăt, și nu-i invidiază pe orașeni. Mîndria lor are o temelie și mai multe explicații, fie și în parte infățișate mai sus. Harnici și chibzuiți, întinzîndu-se cit îi lasă punga (și-i lasă!), ei nu visează decît la prosperitatea, la înflorirea comunei lor, pentru care nici un efort și nici un sacrificiu nu li se par prea mari. Înfăptuiesc mult și, pentru că așa le e firea, vorbesc puțin. Comuna însă, cu sufletul deschis ca o carte, vorbește în locul lor.

Din Nenoiu, in toamna anului 1985, numai de bine!

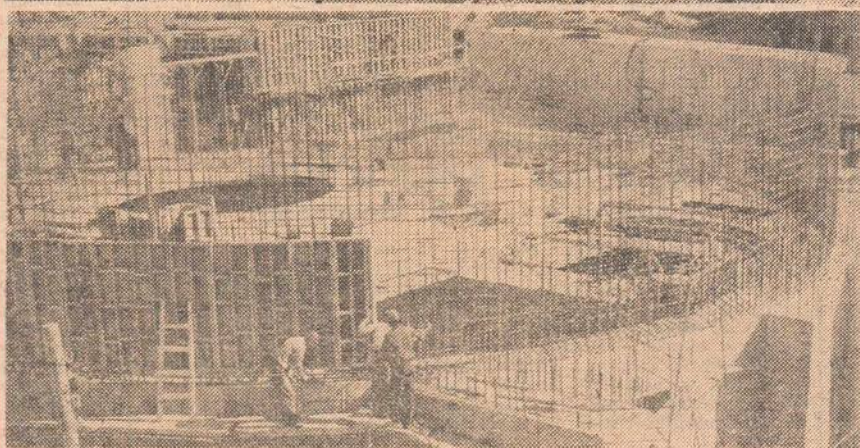
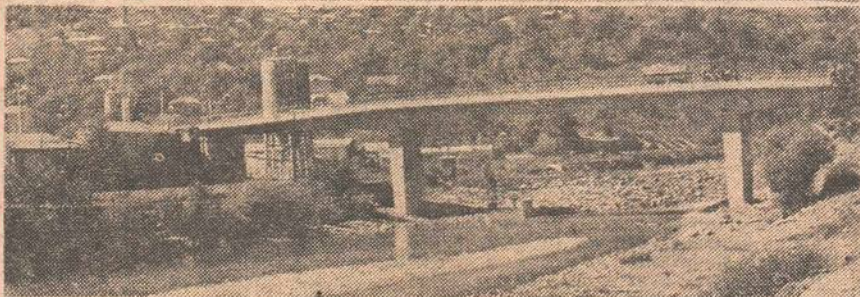
NIŢOIAIA
DULESCU

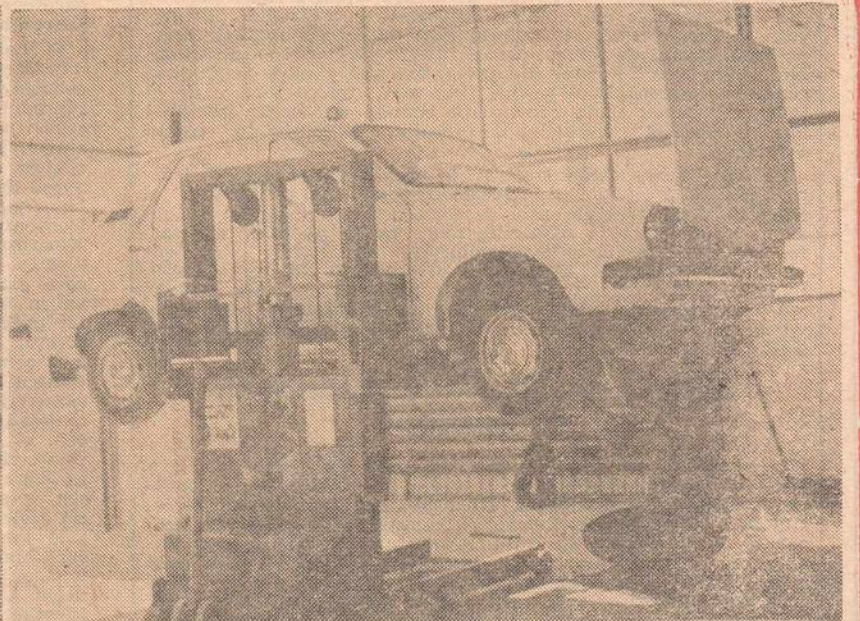
ie între nou şi

Industria, mobilă şi tricotaaje, o prezenţă vie in biografia de azi a comunei.

Cind scriem că Nenoiu e un vast şantier, ne gindim şi la casa de cultură, şi la podurile întinse peste cursul Buzăului, şi la salba de construcţii noi, şi la viitorii beneficiari ai acestor împliniri.

viaţă pe măsura muncii : sănătatea e îngrijită atent, piinea e caldă, maşina e, cum se spune, la scară.

Festivalul internațional „George Enescu”

Pe marile scene muzicale ale Capitalei

● **Brodski String Quartet**, este — probabil — cel mai tânăr ansamblu de cameră, participant în întreaga istorie a Festivalurilor Enescu; dar, cum tinerețea nu așteaptă talentul, cei patru instrumentiști englezi și anume: **Michael Thomas**, vioara I-a (25 ani); **Jan Belton**, vioara II-a (25 ani); **Paul Cassidy**, violă (25 ani) și **Jacqueline Thomas**, violoncel (23 ani, sora primului violonist), au avut o apariție pe cit de încântătoare, pe atât de serioasă, muzicală, cu un deosebit simț al dozajului și cu sonorități cu adevărat camerale, atât în programul oferit publicului din sala de concerte a RTV, cit și în cadrul unui concert aparte, dedicat oamenilor de cultură români, concert organizat de Ambasada Marii Britanii la București. Omogenitatea acestor patru tineri își găsește explicația în faptul că, încă de pe băncile școlii, mai întâi la Middlesbrough și apoi în Manchester, la Royal College of Music, ei au hotărât să se constituie într-un cvartet, căpătând așadar experiență și cunoscându-se bine unul pe altul, simțind frazarea fiecăruia, ca și înțeleptele. Studiile terminate în mod strălucit le-au adus, pe

lingă alte satisfacții și obținerea, încredințarea temporară a unor instrumente rare: lui **Michael**, vioara construită încă în 1750 de **Guadagnini**, pe care a cântat marele violonist **Adolf Brodski**, căruia **Ceaikovski** i-a dedicat Concertul pentru vioară și orchestră (de altfel, de la numele acestui mare violonist și-a luat titlatura întreg cvartetului); lui **Paul**, viola făurită de **Guissani**, în 1815, la care a cântat — mai întâi — compozitorul **Frank Bridge**, încredințându-i apoi elevului său, care a devenit, mai târziu, marcel compozitor englez al secolului al XX-lea, **Benjamin Britten**; în fine, **Jacqueline** a primit „în custodie”, violoncelul preferat al celebrului **Pablo Casals**, instrument pe care-l ascultăm în mai toate înregistrările lăsate de această ilustră personalitate; iată, deci și explicația dobândirii unei sonorități instrumentale deosebite. Cvartetele de **Mozart**, **Beethoven**, **Tippel**, ca și fragmentele oferite din **Haydn**, **Schubert**, **Ravel**, **Britten** și **De Fallia**, au fost redăte cu o maximă precizie și delicatețe, cu tot ce este mai atrăgător la un asemenea ansamblu, care, iată, din această toamnă este angajatul pretioasei universități din Cambridge, după atâtea turnee importante efectuate la generoasă vîrstă medie de 24 ani!

● Cuplul de balerini sovietici **Galina Șliapina** și **Nikolai Fedorov**, cea dintîi, artistă a poporului, secundul artist emerit al R.S.F.S. Ruse, care au evoluat pe scena Operei Române

din București în „Lacul Lebedelor”, de **P. I. Ceaikovski** și „Giselle” de **A. Adam**, au arătat stăpînirea perfectă a tehnicii, ușurința dansului, grație, virtuozitate în tot ce ține de arta baletului. Impresia generală lăsată de cei doi oaspeți de marcă a fost aceea de mare acuratețe și îngemănare, iar prezența lor la Festival a arătat — încă o dată — marile disponibilități și înalta școală coregrafică ce există în Uniunea Sovietică. Dar, să nu uităm și evoluția splendidă a unor soliști români. Astfel, **Florin Brîndușa** a „prins” un **Rotbart** „de zile mari”, ca și **Carmen Anghel**, de altfel, în rolul **Bufonului**, secundați îndeaproape de **Cristina Teodorescu**, **Rose Marie Both Socec** și **George Bodnariuc** în celebrul „Pas de trois”; în **Giselle**, **Carmen Anghel** a reliefat o foarte bună **Myrtha** și, din nou **Cristina Teodorescu**, împreună cu **Gabriel Opincaru**, au strălucit în difiциlul „pas de deux” din actul I.

În concluzie, două spectacole foarte bune, cu mare succes de public, care puteau fi însă pilduitoare, de n-ar fi existat destule momente de totală lipsă de omogenitate a corpului de ansamblu, fapt care se repetă de prea multă vreme și care ar trebui să dea de gîndit, căci, avem și dansatori talentați și destui maeștri coregrafi care au la activul muncii lor multe izbînzii!

● Dirijorul japonez **Jun'ichi Hirokami**, în vîrstă doar de 28 de ani, s-a afirmat cucerind în 1983 Premiul Concursului de Dirijor de la Amsterdam, moment din care a început o carieră de referință. Oaspete al Festivalului, el a condus cu competență și autoritate concertul din 25 septembrie, în care orchestra simfonică a Radioteleviziunii Române a avut o sonoritate splendidă, în general, atît în acompaniamentul Concertului nr. 2, pentru pian și orchestră de **Sergei Rahmaninov**, cit și în Simfonia a V-a de **L. V. Beethoven**. **Hirokami** are viziunea dirijorului modern, care — fără să omită intrările diferitelor partide — se ocupă de marea linie de interpretare a lucrării respective. Gestica sa este largă și precisă, iar muzicalitatea îi este evidentă. Exemplară ni s-a părut înțelegerea și interpretarea **Rapsodiei Române** în re major, op. 11, nr. 2, de **George Enescu**; probabil că baladescul, spiritul ușor doinist, există și pe tărîmurile japoneze, căci altfel nu se poate explica redarea atît de românească a lucrării. **Hirokami** este foarte tânăr și-i prevedem o carieră frumoasă, căci are trăsăturile principale ale unui dirijor de clasă: sensibilitate, energie, știința de a conduce și, mai ales, multă muzicalitate.

● **Valentin Gheorghiu**, minunatul nostru om de cultură, ne-a încîntat, din nou, în **Rahmaninov**. El a ajuns la chintesența actului de creație, la simbioza creator—interpret, deoarece tocmai în acest mod pot fi înțelese evoluțiile sale pianistice. Gînditor profund, tehnician desăvîrșit, muzician complet, iată rarități în arta interpretativă mondială. Să ne bucurăm, deci, că avem asemenea artiști ca **Valentin Gheorghiu**!

● Înaintea unor rîndiri pe marginea apariției Cvartetului cehoslovac „Dolezal” (sala RTV), reproducerea unor răspunsuri scurte și clare (astfel încît eliziunea întrebărilor devine firească) ni se pare potrivită, ea avînd darul să lămurească mai bine specificitatea acestui „mult frecventat” gen cameral. **Boris Monozon** (vioara I): „Am studiat la Conservatorul din Moscova arta vioinei și, ca solist, am în repertoriu și am interpretat public difiциle concerte de vioară. Viața de cvartet este însă complet altceva”. **Jiri Fiser** (vioara a II-a): „În cvartet, caracteristic mi se pare faptul că toți trebuie să vibrăm la unison, să avem același tempo, același ritm precum și o clară, exactă cunoaștere (genaues Wissen) a partiturii generale”. **Karel Dolezal** (violă): **K. Dolezal** este fondatorul formației, în 1972, bine cunoscută în țara prietenă și pe plan internațional în urma a numeroase turnee în Elveția, Austria, R. D. Germană, R. F. Germană, Siria, Tunisia, Indonezia, Spania precum și a unor înregistrări radio, tv și de

disc la New York, München, Bordeaux etc.): „Deși sint inițiatorul formației, nu se poate spune că sint conducătorul ei. Deciziile le luăm cu toții respectînd preferințele (argumentate) ale fiecăruia”; **Bohuslav Pavlas** (violoncel): „Repertoriul nostru este deopotrivă o problemă de impresarie cit și de gust, preferință a noastră. Dacă, de pildă, sintem invitați în Franța, vom căuta să includem, la recomandarea agențiilor de impresariat artistic, și pagini ale unor autori francezi. O datorie de onoare o constituie însă pentru noi promovarea lucrărilor autorilor cehoslovaci”. Și într-adevăr, **Cvartetul nr. 1** („Sonata Kreutzer”) de **Leos Janacek** a fost deopotrivă piesa de rezistență a seriei, atît prin valoarea interpretării cit, mai ales, prin cea intrinsecă a partiturii. Programul a mai cuprîns **Divertisment** în Sol major KV 156 de **Mozart** și **Cvartetul op. 125 nr. 1** de **Schubert**, lucrări redăte cu rafinament stilistic, eleganță și talent.

Pianistul Valentin Gheorghiu intr-un moment de relaxare.

Cel mai tânăr dirijor al festivalului — japonezul Jun'ichi Hirokami.

Siegfried Lorenz și Herbert Kaliga (la pian), pe muzică de Brahms.

● Impresionează, în evoluția Ansamblului de balef „Fantasio” din Constanța (două seri consecutive pe scena ușor inadaptată a Operei) îndeosebi două aspecte: fantezia coregrafică și măiestria sincronizării ansamblului. Meritele îi revin, în ambele cazuri, coregrafului **Oleg Danovschi**; în **Spărgătorul de nuci**, **Rapsodia I**, **Carmen**, **Baia-dera**, imaginația este luxuriantă, debordînd de o inventivitate excelentă încadrată în limitele flexibile ale unui profesionalism tributat dansului clasic însă suficient de deschis pentru a permite fertile și justificate inovații—imbogățiri stilistice. În toate cazurile, (menționăm aici și **Toaca**, în coregrafului lui **Ioan Tugearu**) coeziunea, sincronizarea execuțiilor este ireproșabilă, fapt întărind frecventele afirmații potrivit cărora Ansamblul „Fantasio” este la ora actuală, pe primul loc în țară în domeniul său. Și trebuie subliniate apăsător meritele unor nume de rezonanță ca **Betty** și **Dumitru Manolache**, **Delia Buzoescu-Hanțiu** și **Călin Hanțiu**.

● Unele dintre premisele unei frumoase ascensiuni, în privința orchestrelor de cameră, le constituie, pe de o parte, o justă opțiune repertorială, în raport cu

posibilitățile instrumentiștilor de cealaltă parte, colaborarea cu interpreți și dirijori de valoare. Orchestra de cameră a Filarmonei „G. Enescu”, dirijată de **Nicolae Iliescu**, este o asemenea formație, de calitate și profesionalism (în **Divertisment** în Re major de **Mozart**, **Concerto grosso op. 6 nr. 9** de **Corelli** și **Passacaglia** de **Händel**), iar colaborarea cu excelentul violonist argentinian **Alberto Lysy**, strălucitor și bine „integrat” stilistic totodată în **Concertul în Do major** de **Haydn** a venit să implicească o reușită seară la Ateneu. **Alberto Lysy** a cântat **Concertul pentru vioară și orchestră** („L'arte dell' violino”) de **P. Locatelli** ca și cum s-ar fi gîndit mereu cu **Locatelli** e unul din marii inovatori în privința cîntului la vioară, astfel încît el să sublinieze valențele de strălucire ale instrumentului. Tempi rapizi, cadențe și mai rapid-strălucitoare, prestață: acestea sint tot atîtea observații care preclădesc și pot cînta și altfel (modern) și că barierele stilistice pot fi uneori puse sub semnul întrebării, astfel încît acestuia... să-i urmeze un mînunchi de semne de exclamare.

● Recitalul baritonului **Siegfried Lorenz** (R.D. Germană) a adunat în sala Ateneului Român un public de o factură aparte. **Liedul**, ca formă muzicală, necesită, cum bine se știe, o sensibilitate bine educată, atît din partea interpretului, cit și din partea celui care ascultă. Recitalul lui **Siegfried Lorenz** a probat din plin aceste cerințe, iar componența sălii reacțiile ei, aplauzele entuziaste, au răspuns pe măsură. Cu un program deosebit de frumos — **lieder** din creația lui **Johannes Brahms**, precum și minunatul ciclu **Dragoste de poet**, pe versurile lui **Heine**, de **Robert Schumann**, baritonul german a convins prin căldura timbrului, prin prestață rostirii muzicale, prin clovența sugestiilor afective. Dacă în **Brahms**, tonul grav — pină chiar la accente de tragism —, sentimental exprimat cu parcimonie, melodia subtilă, complicată și simplă în aceeași măsură, avînd acea limpiditate curcitoră a muzicii marelui muzician — au relevat în **Siegfried Lorenz** o voce de un autentic dramatism, în schimb **lieder**le lui **Schumann** au deschis — și nu numai tematic — ale zări, mai senine, în care interpretul a pus suavități nebănuite, un lirism tandru, reținut, dar tocmai prin aceasta deosebit de penetrant. La pian a acompaniat **Herbert Kaliga**, într-o desăvîrșită sincronie cu solistul, simțînd în cele mai mici detalii intențiile acestuia și subliniindu-le cu discreție și eficiență. Recitalul de **lieder** susținut de cei doi muzicieni est-germani se numără cu siguranță printre cele mai reușite manifestări găzduite în ultimii ani de scena filarmonei bucureștene.

● În ziua următoare, un alt recital, de astă dată de orgă, a adus în festival pe tînăra noastră compatrioată, **Ursula Philippi**. În program — **Bach**, **Olivier Messiaen**, **Hans Peter Türk** și **Sigismund Toduță**. Programul **Bach** (**Fantezie și fugă B.W.V. 542**, **Coral 622**, **Tocata**, **Adagio și Fuga 564**, **Preludiu și fugă 552**) a fost — cu toate „incidențele” intîmplătoare, dar nu mai puțin regretabile, legate de manevrarea registrelor — un recital în sine, dovînd o bună cunoaștere a instrumentului, rigooarea și simțul arhitectonic indispensabile unui interpret al partiturilor lui **J. S. Bach**. Lucrările moderne (**Messiaen — Meditație**, **Hans Peter Türk — Sonata „Traslații”** și **S. Toduță — Simfonia „B.A.C.H.”**) au vădit la rîndul lor o bună experiență și o percepție subtilă a muzicii secolului nostru (de altfel, **Ursula Philippi** a obținut și un premiu al Uniunii Compozitorilor pentru interpretarea unei lucrări contemporane). Unele eclipse de expresivitate și o dezinvoltură încă fragilă — care nu se poate remedia decît odată cu activitatea concertistică susținută — s-au făcut simțite, fără a scădea din meritele interpretel, în care solistica românească are un nume de viitor.

● O adevărată sărbătoare a fost recitalul pianistului chinez **Wu Ying**. Și cum școala pianis-

Muzica — o limbă universală

Patru dintre participanții la Simpozionul Internațional de Muzicologie, desfășurat în zilele festivalului și dedicat creației muzicale enesciene, își împărtășesc impresiile.

BOLESLAW JANKOWSKI (muzicolog — R.P. Polonă)

„Sînt impresionat de cultul de care se bucură, în România, moștenirea enesciană. În festival, am putut urmări **Oedip**, creație de valoare deosebită și vă imaginați interesul cu care am urmărit spectacolul (interlocutorul nostru, de meserie regizor, înainte fiind cîntăreț de operă, este director adjunct al Operei din Varșovia — n.n.) mai ales că, atunci cînd **Oedip** s-a jucat la Varșovia, fiind plecat în străinătate, am regretat mult, auzînd șusele colegilor mei, de a-l fi scapat. Aici, aș remarca îndeosebi valoarea soliștilor (**David Ohanesian** m-a impresionat profund) și a corului. Cred că un cor, cum este cel al Operei Române (subliniez îndeosebi valoarea tenorilor) și-ar dori multe teatre de operă din lume.”

HILDEGARD — EMILIE SCHMIDT (muzicolog — R. F. Germania)

„Deja de multă vreme mă ocup de personalitatea lui Enescu și, după cum probabil ați observat din comunicarea mea la simpozion, ca să pot parcurge bibliografia de specialitate, am învățat românește (interlocutoarea noastră a prezentat o comunicare cu titlul „Noi aspecte privind proiectul enescian de creație a operei «Meșterul Manole»”, avînd multe trimiteri la o bibliografie largă, în limba română — n.n.). Sint specializată în creația vocală și în anii de tinerețe ai vieții lui Enescu și cred că, în mare măsură, una din căile principale de progres ale enescologiei rezidă în specializarea cercetărilor.”

Prof. Dr. phil. JIRI VITULA (muzicolog — R. S. Cehoslovacă)

„În privința interesului de care se bucură Enescu în țara mea, pot să vă spun, de pildă, că nu există stagione care să nu includă pagini simfonice enesciene în repertoriul celor mai bune orchestre ale noastre. De asemenea, creația camerală este des interpretată: mă gîndesc îndeosebi la Festivalul „Primăvara la Praga” unde, în primul rînd muzicienii români interpretează pagini enesciene, dar și interpreții noștri — de exemplu, violonistul **Bohuslav Matousek**. Mă mai gîndesc acum și la concursul internațional pentru cele mai tinere talente de la **Usti nad Orlicy**, unde concurenții români strălucesc întotdeauna, la această strălucire contribuînd și profunde pagini enesciene.

La noi, Enescu este comparat, în special ca importantă istoric-stilistică și ca centru de școală compoizistică, cu **Janacek** și **Martinu**. Deși creațiile sale se cunosc bine, regretăm că nu avem întotdeauna la dispoziție mai multe partituri ale sale (pe cartea de vizită a interlocutorului nostru scrie „President of the Czechoslovak Association of Cultural Editors' Clubs”). În ceea ce mă privește, îl apreciez foarte mult. I-am ascultat muzica la Praga, Budapesta, în Franța, și faptul că am solicitat să particip ca auditor la lucrările simpozionului vorbește, cred, de la sine.”

PATRICE MILLER (S.U.A. participantă la simpozion)

„Ca studentă și fiind într-o excursie în frumoasa dvs. țară, am ascultat împlîntor la radio mai multe lucrări enesciene. Dintre ele, **Sonata a III-a pentru pian** m-a entuziasmat atît de mult (interlocutoarea noastră a prezentat în simpozion o comunicare cu titlul „Contribuții la cunoașterea Sonatei op. 24 nr. 3 pentru pian de **George Enescu**” — n.n.) încît m-am hotărît să studiez creația sa. Am început prin a-mi procura partituri, discursuri, prin a face analize muzicale și imi voi continua, cred, studiile în România, la Conservator, insistînd asupra folclorului și a creației culte în paralel.”

tică a Chinei are deja o faimă universală, aşteptările publicului meloman — care a umplut pînă la refuz sala Ateneului — au fost răsplătite cu strălucire. Sint de remarcat din start tuseul brilliant, virtuozitatea cvasinaturală, uimitoare în nenumărate momente ale execuţiei, rafinamentele nuanţelor, variind pe o gamă practică infinită. La Wu Ying, forţa sunetului — avînd o stranie „asprime” profundă, a fost de un efect admirabil mai ales în interpretarea **Sonatei în la minor D 784**, de Schubert şi a **Pavanei din Suita op. 10** de Enescu. Tînărul pianist chinez cîntă cu simplitate, fără urmă de poză romantică (în piesele romantice), lipsindu-i din fericire atît uscăciunea (ce dublează uneori sobrietatea), cît şi afectarea (ce se ascunde adesea în spatele expresivităţii) prea des întîlnite la unii din soliştii europeni. Arta pianisticii chineze, susţinută, fireşte, şi temperamental, mizează în mult prea mare măsură pe claritate, pe efectul de sunet pur (înţelegînd aici apelul minim necesar la serviciile pedalei). Cîntînd Chopin (**Sonata în si bemol minor op. 35**), **Nocturnă în fa diez minor op. 41, nr. 2** şi **Scherzo în si bemol minor, op. 31**) Wu Ying a reuşit performanţa de a reda cu mare autenticitate tipul de afectivitate caracteristic, într-un tempo aproape egal, fără acele „ad libitum” care încarcă alte interpretări. Un Chopin aproape riguros, păstrînd însă fluentea interioară — amplificînd-o aproape simfonic şi care rămîne una dintre cele mai bune interpretări auzite în ultima vreme.

● Vihuela este un instrument relativ necunoscut majorităţii iubitorilor de muzică; dacă a-dăugăm însă că el se apropie mult de lăută, că notaţia specifică apare sub formă de tabulatură, repertoriul de gen cunoscut o superbă înflorire în secolul luminilor spaniol şi că vihuela e strămoş în linie directă al chitarei, ne putem explica în parte afluenţa considerabilă de public la Ateneu, la recitalul chitaristului spaniol **José Miguel Moreno**. În program, piese pentru vihuela din secolul al XVI-lea şi piese pentru chitară de Fernando Sor. Pe scurt, am asistat la un concert-pledorie pentru calitate interpretativă: execuţie sobră, exactă, eficientă, curată, folosind din plin acea simplitate care garantează transmiterea netulburată spre public a valenţelor intrinseci ale expresiei muzicale.

● Despre **Corul de cameră „Preludiu” al Ansamblului ar-**

tistic al U.T.C. dirijat de Voicu Enăchescu Mihaela Arion-Doboş scrie în programul de sală: „**Preludiu** a sters graniţele dintre amatorism şi profesionalism, acea «mină» de interpreţi — tineri muncitori, tehnicieni, elevi, studenţi, ingineri, profesori — nemaiputînd fi numiţi «artişti amatori» ci «artişti» în deplinătatea tuturor drepturilor”. Nu vom sprijini aceste cuvinte enumerînd participările şi/sau laurii unor distincţii obţinute la diferite manifestări-concursuri, în ţară şi peste hotare. Vom spune însă că profesionalismul „răzbate” deopotrivă din alegerea unui repertoriu variat, reprezentativ cît şi din realizarea, pe scena sălii RTV, a unor momente de vîrf interpretativ, sub îndrumarea competentă a dirijorului Voicu Enăchescu.

● **Corul „Madrigal”,** făurit şi îndrumat de maestrul **Marin Constantin**, reprezintă una din valorile absolute, superlative ale artei naţionale şi internaţionale, despre calitatea interpretărilor sale neputîndu-se vorbi, de fiecare dată, altfel decît în termeni de elogiu. Anumite nuanţări sînt însă necesare; ele nu prejudiciază judecata de valoare, ci tind să pătrundă în laboratorul dialectic al unei creaţii vii, actuale, permanente „recondiţionate” în funcţie de biografia artistică a acestei remarcabile instituţii muzicale. Pe marginea primului dintre cele două concerte la Ateneu, amintind versiunile unor pagini renaşcentiste şi vechi-româneşti, insistăm asupra unor momente contemporane semnate de K. Penderecki, Gh. Bazavan, L. Alexandra, M. Marbă (solişti **Vladimir Deveselu, Lucian Bonifaciu, Daniela Slușanșchi și Eremia Stere**). Se vede aici o vie inteligenţă muzicală, care se distinge prin vivacitate (respectiv, promptitudine în interpretarea muzicală), continuă adaptare la situaţie (respectiv, la valenţele stilistice ale pieselor), putere de sinteză (respectiv, putere de expresie).

● Transfigurarea, fericirea actului artistic implinit, lacrimi, da! nu exagerăm, lacrimi de bucurie a izbînzii muzicale făurită în timp, iată ce se vedea pe chipurile tuturor instrumentiştilor orchestrei simfonice a Filarmonicii „Moldova” din Iași, la sfîrșitul concertului dirijat de **Cristian Mandeal**, în seara de luni 23 septembrie. Și publicul, aflat în sala arbiplină a Ateneului Român, înţelegîndu-le sentimentele, a vibrat cu ei, la unison, prin aplauze și urale îndelungate, care au venit să cinstească și să mulțumească

in acest mod, nu numai concertul (splendid, in sine) ci, mai ales, rezultatele unei munci îndelungate, plină de migală și răbdare la capătul căreia, am redescoperit o orchestră care poate fi asemuită cu oricare din marile colective simfonice ale lumii, artizanul fiind dirijorul, muzicianul și pedagogul **Ion Baciu**, conducătorul ei permanent. Prin ce se judecă valoarea unei orchestre? Există, sigur, mai multe trăsături fundamentale și nu vom putea să facem aici o lecție de instrumentație. Dar atunci cînd **partida de corzi** este atît de omogenă, cu posibilitatea de a glăsuî a idoma vocii umane, ori cînd pachetul de **sufletori de alamă** are în loc de metal, catifea în sunetul individual și de grupaj, cînd **sufletorii din lemn** devin — cu toții — diafani ca flauții, nobili ca oboii, mingietori precum clarinetii, sau ironici ca fagotii, cînd peste toate există siguranța ritmului impus de **partida percutioniştilor**, care știu să cînte, nu să lovească în instrumente, cînd întregul corp instrumental are și un concert maestrul, un violonist de talia **Elenei Negoită**, atunci abia se cheamă că avem de-a face cu o **veritabilă** orchestră simfonică, ce așteaptă dirijori pe măsura ei. **Ion Baciu** nu este la prima sa „ispravă”; muzicienii din generațiile mai vîrstnice își amintesc, poate, cum

suna Ploieștiul, prin 1954, cînd tînărul blond și înalt era dirijorul său permanent; la Iași, însă, el s-a întrecut pe sine și orice s-ar întimpla legeții și nu numai ei, îi vor înscrie numele în cartea de onoare, pentru extraordinara sa realizare!

● **Cristian Mandeal**, invitatul exponenților artei moldovene acest dirijor de talie europeană ne-a ținut în fotolii nu atît prin gestica sa elegantă și precisă, nu atît prin muzicalitatea sa de cea mai bună factură, ci, mai ales, prin felul în care a gîndit partiturile celor două creații dificile, dar — așa cum s-a văzut — înrudite între ele: **Suita a III-a** pentru orchestră în re major, op. 27 „Săteasca”, de **George Enescu** și **Suita pentru orchestră op. nr. 1, de Bela Bartok**.

Cînd se vorbește despre o excelentă orchestră, se spune, invariabil: „sună ca **Philadelphia**”, luîndu-se drept etalon acest extraordinar colectiv simfonic american, căruia nu-i poți reproșa, niciodată, vreo greșală. Serile oferite de Filarmonica moldovănească, ne îndrituiesc să sperăm că, în viitor, în multe colțuri ale Europei, se va spune: „sună ca Iașul”!

● Am înțeles luni seara, motivul pentru care tot mai mulți impresari se concurează pentru a obține un contract cu **Mihaela Martin**, Marea noastră violonistă a pășit, sigur, pe dru-

mul genialului interpret, **George Enescu**. Astăzi, în ciuda tîneretii ei, gîndește matur, intră în mezelul lucrării, își folosește tehnica sa fără cusur în folosul celor mai fine nuanțe, își domolește energia sa caracteristică punînd-o în slujba muzicalității de necontestat pe care o posedă. Acestea sînt trăsăturile proeminente ale artei. **Mihaela Martin**, care au făcut ca interpretarea „**Simfoniei Spaniole**” de **Eduard Lalo** să se transforme într-un adevărat regal artistic.

Filarmonica „Moldova” din Iași, Mihaela Martin, Cristian Mandeal, Ion Baciu; orice oraș din lume, chiar de mare tradiție muzicală, și-ar dori asemenea exponenți ai artei românești!

● Concertul de încheiere a celei de-a X-a ediții a Festivalului internațional „George Enescu” a reunit în sala Ateneului Român, într-o simetrie inspirată, **Preludiul simfonic**, de **Ion Dumitrescu**, și **Simfonia I în mi bemol major op. 13** de **George Enescu**, alături de **Concertul pentru pian și orchestră în la major** de **Robert Schumann** (avînd-o ca solistă pe pianista suedeză **Inger Södergren**) și **Bolero-ul** de **Maurice Ravel**. La pupitrul Orchestrei simfonice a Filarmonicii „George Enescu” s-a aflat, ca și în seara inaugurală a festivalului, maestrul **Mihai Brediceanu**. Intrucît **Simfonia I** este o reluare din programul primei serii a acestor zile muzicale bucureștene, vom spune doar că auditia **Preludiului simfonic** al lui **Ion Dumitrescu** a fost primită sîrbătorește, cu îndelungi aplauze, ca pe un merit omagiu pentru cei 72 de ani ai compozitorului și muzicologului (prezent în sală). În interpretarea lui **Ravel**, gîndirea dirijorală a lui **Mihai Brediceanu** a vădit grija pentru culoarea aparte a acestei lucrări, sprijinîndu-se pe acuratețea și aplombul sonorităților orchestrei. Cunoscutul **Bolero** a desfășurat, dintr-un dens nucleu melodic, un veritabil tornado simfonic, cuceritor și de această dată, sîrbătorește.

● În aceeași seară, la pian s-a aflat **Inger Södergren**, muziciană cu deja bogată experiență concertistică, dotată atît tehnic cît și sensibil pentru muzica romantică, în care pune un oportun echilibru al nuanțelor, strălucire a tuseului. Concertul în la major de **Schumann** a beneficiat de o versiune convingătoare, foarte bine apreciată de public, pentru care interpreta suedeză a oferit și un minirecital, in bis.

Un cvartet al tîneretii : Brodski.

S-o spunem deschis la început, organizarea celei de a X-a ediții jubiliare, a Festivalului Internațional „George Enescu”, a fost primită, privită și judecată de oamenii de specialitate și de marele public, cu entuziasm, dar și cu unele rezerve ținînd de posibilitatea depășirii unor dificultăți inerente. Iată însă, că prin eforturi demne de toată lauda, s-a reușit ca numărul invitaților străini să fie — și de această dată — mare și să, putem afirma, fără teama de a greși, că astăzi, puterea de decizie asupra cotei Festivalului a constituit-o tocmai valoarea muzicii românești. Creația și arta interpretativă autohtonă, toți muzicienii noștri — în primul rînd — precum și invitații lor, au conlucrat în așa fel încît au adus toate manifestările celor 11 zile ale festivalului la un nivel ce s-a situat, neîndoielnic, la rangul marilor festivaluri muzicale Europene.

Între 17 și 27 septembrie 1985, în București și-au dat întîlnire 13 soliști de renume, două cvartete de coarde și un ansamblu corografic de înaltă clasă, totalizînd 57 de oaspeți străini care au reprezentat 3 continente: Europa (U.R.S.S., Franța, R.F. Germania, Italia, Suedia, Spania, Cehoslovacia și Anglia), Asia (China și Japonia) și America (Argentina), toți cei sosiți pe meleagurile patriei noastre oferindu-ne interpretări valoroase, unele dintre ele situîndu-se chiar spre virful piramidei; iată deci, cum Capitala României socialiste a devenit în aceste zile, o adevărată citadelă a muzicii internaționale! Fără a face o ierarhizare, vom socoti — totuși — că ansamblul Teatrului de Balet Contemporan din Leningrad, violonistul **Viktor Tretiakov** și cvartetul „Brodski” au constituit expresia cea mai elocventă a măiestriei invitaților noștri, în spectacolele și — respectiv — în muzica de cameră. Alături de cei citați, aproape tot ce există mai bun în interpretarea muzicală românească de azi, începînd cu soliști și terminînd cu mari colective de operă și orchestre simfonice, s-au întrecut pe sine, producînd imense satisfacții iubitorilor artei Eutherpei, prezenți în mare număr în absolut toate sălile, dovedindu-se astfel apetitul deosebit pentru cultură al românului, indiferent de generația din care face parte. Unele din marile orchestre, ca de pildă aceea a Filarmonicii „Moldova” din Iași, condusă alternativ de **Ion Baciu** și **Cristian Mandeal** ne-a oferit o dublă surpriză: a orchestrei, în sine, care poate fi asemuită cu orice ansamblu similar celebru, din întreaga lume, precum și noua, clara viziune a celei de a doua simfonii enesciene, care — pînă astăzi — ne părea oricum mai puțin luminoasă decît celelalte două strălucitoare surate ale sale, prima și a treia. Desigur, nu toate însemnările despre festival pot fi scrise în tûsul superlativului. Dintre observațiile ce se cuvin făcute, iată reținem pe aceea că unii interpreți remarcabili ai artei autohtone nu și-au găsit locul — spre surprinderea noastră — în programe: dirijorul **Horia Andreescu** (invitat mai tîrziu la marile festivaluri, dar nu și la București!), pianistul **Dan Grigore**, celebrul cvartet ieșean „Voces”, orchestrele de cameră ale Filarmonicilor din Timi-

șoara și Brașov (cu **Remus Georgescu** și **Ilarion Ionescu Galați**), ansamblul cameral „Musica Nova” (prezent în aproape toate țările europene) etc.; ni se pare, deasemenea, nefirește faptul că mari colective corale, ca acelea ale Filarmonicii „George Enescu” și Radioteleviziunii, cu excepția intervențiilor din „Vox Maris”, n-au fost deloc solicitate, fie printr-un concert grupat, fie în abordarea măcar a unei lucrări vocal simfonice, cum ar fi fost, de pildă, **Simfonia a IX-a**, de **L. van Beethoven**, pe care marele Enescu a iubit-o nespus; acestea, pentru a nu mai vorbi și despre corul Filarmonicii din Cluj-Napoca; în sfîrșit, e apoi de regretat faptul că unii soliști lirici români de renume internațional nu și-au întrerupt, măcar pentru două zile, contractele vremelnice din străinătate pentru a veni la București; în fond, jubileul unui asemenea festival este mai important decît orice, la sîrbătoreala muzicii românești, fiecare muzician român trebuînd — dintr-un înbold propriu — să alerge pentru a fi pre-

Acord final

zent (fapt onorant chiar și pentru străini) și a-și lua locul în rîndul acelor care-și aduc prinusul muncii lor artistice, fiind recunosători școlii care i-a format și datorită căreia au putut ajunge la renumele dobîndit! Chiar așa, cu toate aceste observații — unele explicabile prin imposibilitatea de a cuprinde tot ce are arta noastră mai valoros într-un festival limitat ca spațiu și timp, sau prin dorința, firească și ea, de a aduce în fiecare ediție noi nume pe așful manifestării vom afirma cu tărie că arta interpretativă românească și-a făcut, pe deplin, datoria de conștiință, revigorînd faptul că România este una dintre cele mai înaintate țări din lume în privința școlilor de cînt și instrumentale; compatrioții noștri nu s-au situat cu nimic mai prejos de cît oaspeții străini, ba, de cele mai multe ori, aplauzele frenetice ale spectatorilor de toate națiile, prezenți în săli, au confirmat — încă o dată — situarea interpretărilor autohtone la cea mai înaltă clasă a artei mondiale.

Bucureștii au devenit în aceste zile o capitală a muzicii universale, căci, prin repertoriul abordat s-au putut audia lucrări din toate epocile creatoare: preclasicism (6), clasicism (14), romantism (16), post-romantism (4), iar din secolul al XX-lea, 18 opusuri ale principalilor făuritori de școli naționale. Pilduitor ne apare faptul că 17 din cele 33 de opusuri enesciene (între opus 10—31) și-au aflat locul în programe și, de fiecare dată, luceafărul muzicii românești a fost cîntat așa cum se cuvine, indiferent de naționalitatea interpretului, înțelegîndu-se sensurile și în-gemîndu-se cu mesajul artei lui Enescu. 8 crea-

tori români, unii contemporani cu marele compozitor, alții urmași ai săi, toți, trecuți în neîntîlnire, (**Paul Constantinescu, Constantin Silvestri, Mihai Moldovan, Liviu Glodeanu** etc.), n-au fost nici ei uitați. Generația medie și vîrstnică a fost exemplificată prin 16 mari personalități, în frunte cu venerabilii maeștri **Zeno Vancea** și **Sigismund Toduță**; iar generația tînără (pînă în 35 de ani) a fost excelent reprezentată prin 15 compozitori de diverse stiluri, reliefînd — în corpore — muzica modernă cu prefacerile sale, mai mult sau mai puțin ermetice, laolaltă, ei vîndînd însă talent, hărnicie, preocupare asiduă pentru nou, știință de carte și credință în ceea ce fac. Cu alte cuvinte, fiecare solist, sau ansamblu, în parte, și-a dedicat repertoriul ales unei bune reprezentări a muzicii românești, indiferent de gen, epocă, stil sau substanță melodic-armonică. În acest context, a părut eu totul singular faptul că Opera Română din București, deși — inițial — dedicase o treime din repertoriul său liricii românești, a prezentat pînă la urmă doar un singur spectacol, opera **Oedip**, de **George Enescu**, din motive de forță majoră trebuînd să renunțe la **Hamlet-ul** lui **Pascal Bentoiu** și la **baletale** pe muzica a patru compozitori: **Anatol Vieru, Tiberiu Olah, Corneliu Cezar și Doru Popovici**.

În altă ordine de idei, este cazul să amintim marea bucurie făcută tuturor melomanilor, de către Casa de discursi „Electrecord”, care — ca și la trecuta ediție a festivalului — printr-o muncă fără preget a pus la dispoziție discuri realizate record, chiar în aceste zile, cuprînzînd principalele evenimente muzicale ale jubileului; așadar, concertul care avea loc seara și se înregistra direct, se prelucra apoi noaptea pe matrită, dimineața se multiplica pe disc, iar în a doua seară era pus în vinzare! Și pentru acest beneficiu artistic, au lucrat oameni de diferite specialități, de la muzicieni la matritieri; întregii echipe, felicitări!

Acord final în cea de a X-a ediție a Festivalului internațional „George Enescu”; muzica românească a strălucit, din nou, pe mapamond; creația enesciană s-a situat în centrul atenției tuturor muzicienilor; și, mai presus de toate, încrederea acordată Interpretărilor autohtone s-a dovedit de bun augur, arta interpretativă românească, ce a dus greul multilelor manifestări, și-a dovedit înalta clasă artistică, ea putînd fi situată — astăzi — pe cele mai înalte trepte în ierarhia continentală.

Din toate aceste puncte de vedere, ne bucurăm că am avut un asemenea festival care a demonstrat — iarăși — grija și prețuirea acordată de Partidul și Statul nostru, marilor valori culturale ale neamului românesc; muzica noastră cunoaște un drum ascendent încă neîntîlnit, acesta fiind chiar drumul visat de **George Enescu**!

Pagini realizate de
TANIA RADU
CLAUDIU NEGULESCU
VIOREL CREȚU

atelier literar

de G. Dumitrescu

F.I. Vărădean: Citeva din pagini se inscriu pe drumurile poeziei („Simplă nuanță”, „Vegetală”, poate și „Oase”. etc.). Cele mai multe, însă, rămân niște exerciții și ta-tonări, în maniere di-verse, deocamdată fără rezultate demne de sem-nalat. Să vedem ce mai urmează.

Monica Marin: Lu-cruri sensibile, înscm-nări fruste, cu grație și transparență, uneori în-tr-un stadiu incipient, de schiță, altelei ușor arti-ficioase și manieriste. Cele mai bune („Inertie”, „Cai frumoși”, „Elegie de toamnă”, „Nenăscutul poem”, „Confuzie”, „Con-templare”) trebuie bă-tute la mașină și retri-mise (tipografia nu pri-meste decit texte dacti-lografiate).

Victor A.: Continuă, parcă și mai evident, zo-dia „vacilor slabe”... Ceva (destul de firav) „Circ-umstanță”, „Cu bateriile trecute”.

Valentin Păcurariu: Deocamdată, e mai mult mimare și simulație, sub semnul unui nichitism periferic, dus la culmi de aberație ori de cimilitură ieftină. S-ar putea ca, sub aerul isteț și osten-tativ, sub apetitul jocu-lui lexical și metaforic, să existe și talent adevă-rat. Încă nu se vede cu toată certitudinea.

A. Filip: Multe lucruri interesante, frumoase (prea multe, ca să le pu-tem însira aici). „Posta-șul” n-are ore de redac-ție, fiind colaborator ex-tern. Îl puteți telefona, cerind numărul de la se-cretariat.

Ariadna: Dragostea pentru literatură trebuie să meargă împreună cu

dragostea pentru limba maternă, cu nobila ambi-ție de a o vorbi și scrie corect (adică fără „ano-malii” gen „drama unei fetițe, Ana-Maria, a că-ror părinți s-au despăr-țit”, etc.). Versurile sînt încă naive, stingace.

R. Tall: Miniaturi, sle-fuite uneori cu destulă finețe, altelei sofisticate excesiv și artificios. Mai bine, în „Intunericul odăii”, „Cuvinte adinci”, „Cuvinte reci”, „Frig”, „Nici un semn”. Ne așteptam să vă faceți și o mică prezentare perso-nală (așa cum se cuvine în asemenea împrejurări) și să ne comunicați și semnătura adevărată, de-finitivă.

V.P. Gaj: Manufac-tură superficială de se-rie, care simulează poe-zia (prin circa 20 de vor-be, „poetice”, mereu a-celaeși, printr-o formulă/rețetă „stas” repetă și ea invariabil). Se pare că această „tehnică” (ex-cosiv de productivă can-titativ) a devenit o „a doua natură” — prima natură pierzind teren din ce în ce, printre textele ticluite fără gust și fără sens, într-o nesfârșită lo-goree și bătaie de cimpi.

Optimus: „Linii”, „Sle-fuire”, „Scară”, „Casă plutitoare” (de retrimis dactil) amintesc vechile promisiuni (părăsite și trădate de atâtea ori...). Poate și cu un mic plus de siguranță în expresie. Mai facem o încercare. Dar rămînem cu convin-gerea că lucrurile valo-roase, profunde, nu sînt de așteptat din partea unor înveterați purtători de pepeni (plural!) în-tr-o mină!...

Oreste (și alții): V-am semnalat, în mai multe

rînduri, dv. și altor co-respondenți, că textele, pentru a fi încredințate tiparului, trebuie bătute la mașină. Dacă nu le puteți trimite din capul locului sub această înfă-țișare, atunci retrimiteți dactilografiate măcar pe cele pomenite de noi ca fiind cele mai reușite (fără a mai aștepta de fiecare dată o nouă invi-tație în acest sens!).

Gabriela Gabrian, Flo-riana Madu, Costin Hin-ța, Camelia Tătaru, Lili-a-na Mutulcanu, Dobre Enache, Adrian Popescu, Ady Lăc., Aurel Triț, Cristina Enciuleanu (?), S. Petronia, Costin Pa-tronnescu, Bogdan Doru, Marinela Iacob, Cătălina Crișan, Sandu Aurel, M. Juncănu, Enache Chis-cop, Elena-Maria Meze, G. Iorgo (T. Severin), Lulia Defav, Jean C. Solo, Al. Adin (Tulcea), Antonela C., Nicolae Ar-tene, Lucy Eromanga, Liviu Nicolae Moraru, B. Grigore, Ruxandra Ro-xana Dumitrescu, Dan Ana, Adriana (Bucu-rești), Nicolae Maroga, Rada, Ionel Sporea, Mi-haeta Ghiță, Brăduța Doru, Ion Boengiu, Lu-cian Suciu, Tânase Va-leriu, Georgeta Mindru, E.D. Rodica, Sanda Pa-nait, Petre Plop, Ionel Budac, Ioan Ioan, Elena Popa, N.A. Drăgoi: Încercări de nivel modest.

Erată. Poezia „Buni-cul”, apărută în numărul trecut fără semnătură, a-parține lui Angel Filip.

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

Miliarde de clopote

Pină la împărțirea cuvintelor în felii digerabile vîntul va mai săruta mult încă pădurea iar frunza vai mai pata desigur cerul principalul e că totul se transformă dar nimeni nu spune ce se schimbă sînt într-adevăr miliarde de clopote dar cite cu limbă ? !

EMIL ACHELĂRIȚEI

Dacă...

Dacă visezi dormi într-un pat pe tăbla cărui sînt pietăși porumbei. A doua zi o să fie pace !

Dacă ești tînăr trage-ți apoi un tricou pe tine ca o pinză de corabie !...

VITOR ANTONIE

Semn de carte

Intunericul odăii agățat în cul ca o haină purtată noapte de noapte.

ROSE TALL

Apa

„Apa nu curge uniform, există o pulsație imperceptibilă dezordonată

încă de la izvoare, iar curgerea pare aceeași, egală cu sine, pietrele provoacă aceleași salturi și virtejurii, aproape în același loc”, spuse profesorul rostogolindu-se pe covor și liniștindu-se. „Noi primim apa și ne explicăm propria noastră fire”.

BORIS MARIAN

Travesti

Am să-mi tai părul și-am să-mi schimb numele, N-am să-mi mai scriu nici măcar un rînd, N-am să-mi îmbrac rochiile în care visam să mă îmbrățișezi, Și-am să mă ascund în spatele fiecărui cuvînt. Am să mă apuc de colecționat culori optimiste, călduțe și fără fior,

Garofalele acestea roze de pe masă și nasul trandafiriu al pisicii mele Vor colora splendid un poem viitor unde vei fi singurul care lipsește Și în care mă voi zbate ca într-un acvariu cu miere un pește.

ILEANA BIJA

Așteptare

Era un glas la fereastra mea, chemindu-mă îndeajuns de șoptit încît să tresar ca un frunziș prin care trece zborul unei păsări,

Noaptea cu stelele furate, nu-mi lăsa privirea să alerge prea departe.

Aș fi vrut să fiu tu. Era doar brațul vîntului continui să bată ușor în geamul pe care stătea încremenită, imaginea mea de vitraliu.

OANA KADAR

Simțămînt tîrziu

Țin minte că te-am găsit la ieșirea dintr-un vis — poate de aceea erai atît de frumoasă sau poate nici nu erai poate că singele meu se făcuse cumpănă de-o parte și alta a Ființei și te vedeam cu ochiul întornat al păsării bintuite de dorul sudului poate sufletul meu lovit de lumină plutea în derivă într-un anotimp cu oase amare singurătate numit, sau toamnă..

MARIUS DUMITRESCU

Patru

În camera cu cei patru pereți, unu, doi, trei, patru, îmi fac imposibile scenarii ferice, vise neghioabe, patru, trei, doi unu, cineva cîntă la pian cu inverșunare, și lampa luminează în mod egal pereții — cei patru, mîinele mele mingie culori și forme perfecte o sferă, sau cerul, niște munți, am dreptul să-mi imaginez orice, fericele scenarii, îmi moi degetele în vis și apoi îmi dau drumul cu totul — adio, pereți, unu, doi, trei, patru, o sută, o mie...

CELIA BĂNUȚ

Idei de preț

A fi invitat la teatru, iată o plăcere pe care și-o poate oferi numai un prieten. Radioteleviziunea — mai des radio decît televiziunea — ne oferă mult mai mult: spectacole teatrale la abonat, fără nici un fel de probleme din partea noastră, nici cea a bilețului, nici cea a bărbieritului, de exemplu. Fără glumă și cu tot respectul pentru munca acestei redacții, risc și repet ce s-a mai spus, că putem audia mai multe spectacole pe săptămîna decît zilele ei, că ele sînt lucrute cu profesionalitate, că beneficiază de talentul potrivit pentru rolul potrivit, că benzile se păstrează ca niște obiecte de artă ce sînt și ni se oferă din cînd în cînd. Ca în această ultimă decadă a lui septembrie, cînd am avut satisfacția de a reasculta trei vechi și prețioase înregistrări: două traduceri de Al. Philippide, Egmont de Goethe și Don Carlos de Schiller, prima cu Mihai Popescu, Aglae Metaxa, Nicolae Brancomir, Aurel Rogalski, Marcel Enescu, Ion Aurel Manolescu, a doua cu George Vraca, Constantin Codrescu, Gina Petrini, Tanți Cocea, Marcel Gîngulescu și Ana Karenina de Lev Tolstol, tradusă și adaptată pentru radio de Leopold Efremov, cu Clody Berthola, Ion Manolescu, George Vraca, Maria Filotti, Dina Cocea, toate trei în regia artistică a lui Mihai Zirra. Mulțumim cu recunoștință pentru aceste daruri de preț, cum

Zbor în legendă

(Urmare din pag. 9)

de țară pentru ca ochii noștri să ni se umple de culorile văzduhului fulgerat ca de un sublim combustibil în stare să ne propulzeze la rîndu-ne, în înalt. Sîntem familiari cu se-cretele atlantide plutînd peste țară și oferim umanității che-zăștia că generațiile contem-porane învingerii cosmosului vor fi demne de truda — și jertfa — înaintașilor. Numele înscrise cu nețărîmîrî respect, mai sus, nu vor rămîne singu-lare. Marele moment românesc e departe de a-și cheltui toate

de asemenea mulțumim redacției și marilor actori ai timpului nostru care dăruiesc arta lor și munca lor și timpul lor auditorilor de azi și de mine. O remarcabilă prezență este George Constantin, actorul de marcă, adevărată forță a teatrului românesc contemporan. Egal talent și dăruire artistică, este mereu altul cu fiecare personaj descifrat în toate amănuntele care-i dau viață. Multă sănătate, George Constantin, ai dumnea-voastră, îndatorați, radioascultătorii...

Am rămas datoare televiziunii cu cîteva aprecieri la adresa ultimelor varietăți prezentate pe micul ecran. Preocupați și ei de a oferi telespectatorului o bucurie, Mariana Șoitu, Doina Anastasiu și Eugen Dumitru, semna-tarii emisiunii Lumea proverbu-lui muzical, au ținut în primul rînd seama — s-a văzut bine aceasta — că au în lucru un spectacol pentru televiziune și n-au mers pe ideea veche și eronată că pot împușca doi iepuri deodată: dintr-un spec-tacol cu public, condiționat de limitele scenei, înregistrăm, dăm drumul fragmentelor pe post și gata treaba ! Au alcătuit un sce-nariu, au convocat actori și cin-tăreți buni — Marius Teicu este un veritabil catalizator — pe care i-au pus să muncească, au folosit cîteva din mijloacele teh-nice de care dispun studiourile, au apelat chiar și la animație și a ieșit un nou proverb: cînd mai multe idei se confruntă, cîștigă telespectatorul.

REGHINA VĂRVICI ■

surprizele. Ce poate oferi poetul ca ofrandă cavalerilor uriașelor nave supersonice care desfac pe cer elegante cozi de cometă decît metalul subtil al versu-lui :

Citez din Nicolae Labiș : ...Cînd schelele curmate se surpară

Păreai atît de neînvinș sub nor, Încît cu slabe aripi de șindriță Ai fi putut spre alte zări

să zbori. Dar dragostea pămîntului și-a țării

Te-a prăvălit pe cîmpul fumuriu Ca să țîsnești în veci de veci fîntînă,

De jertfă și de cîntec pururi viu.

C. Piliuță

C. Baba

I. Sălișteanu

V. Drăguț

V. Mărgineanu

Umorul

lui Costel Badea

Costel Badea prin expoziția „A propos de colegi” deschisă recent la Galeria Eforie are curaj. Spun aceasta fiindcă consacrați ai genului cum ar fi Clenciu, Silvan, Hatmanu cit și mai tinerii Anestin, Măldăieles și chiar Gh. D. Constantinescu par a fi spus totul în ceea ce privește portretul șarjă. Dar, Costel Badea nu este un caricaturist și, cred, nici nu dorește să fie. El pedalează discret, cu rafina-ment și chiar cu politețe prezen-

tindu-ne niște metafore grafice de o reală frumusețe și de o necontestată valoare artistică. Costel Badea nu umblă, cum s-ar crede, cu hirtii și cu creio-nele după el și cînd te „prinde” îți face chipul. El te reține și, undeva, în universul său intim, îți „modelează” să spun așa, chipul. El pune pe hirtie ceea ce l-a impresionat mai mult. Și asta este un mod de-a privi lucrurile. Lui Costel Badea îi reușește stringînd, poate cu răbdarea unui arhivar, chipuri

care reprezintă, fără nici un fel de exagerare, o istorie a artei contemporane românești. Ne face plăcere, sperăm să nu se supere, să-i semnalăm această expoziție la rubrica noastră de umor „Racul” fiindcă pe lingă toate calitățile grafice desenele lui Costel Badea au și umor. Un umor fin și delicat ca și cum artistul ar umbla prin viața noastră în virful picioarelor ca să nu deranjeze pe nimeni...

SORIN POSTOLACHE ■

● Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ●

■ În numărul 13 al revistei din 29 martie a.c. ați publicat însemnarea „De ce Belvedere?”. Autorul este supărat că în orașul său, Cluj-Napoca, este atribuit acest nume unui hotel din localitate, știut fiind că în palatul „Belvedere” ni s-a impus „Dictatul de la Viena”, cu odioasele sale consecințe. Este adevărat că „Dictatul de la Viena” e urit de noi, românii, dar cuvântul „Belvedere” există în toate limbile românești și el desemnează „vedere frumoasă” și nu este un cuvânt pe care noi să-l alungăm din vorbire. Că s-ar putea găsi și alt nume hotelului clujean și asta-i adevărat, dar acest nume de sorginte romanică îl vom regăsi frecvent și la alte complexe de imobile în special cu vedere frumoasă la mare, de pildă, cum este hotelul „Belvedere” din Mangalia (Ion Constantinescu, str. Ialomiței nr. 3, Onesti).

■ Primim de la Ministerul Educației și Învățământului răspuns la scrisoarea lui Teodor Bodescu din Piatra Neamț: În cazul când demisia din funcția de maestru de la Grupul de sanctare Electromontaj Bacău a fost determinată de starea sănătății — se puteau aplica prevederile art. 200 (2) din Legea nr. 57/1974, republicată în anul 1980, care precizează că „Persoanele al căror contract de muncă a fost desființat din proprie inițiativă, determinată de starea sănătății... sînt retribuite, inițial, la reîncaadrarea în aceeași unitate sau în alte unități, în condițiile păstrării vechimii neîntrerupte în muncă, cu retribuirea tarifară la nivelul de bază prevăzută la categoriile tarifare sau funcțiile în care se încadrează. După o perioadă de 30—90 de zile de la încadrarea lor la nivelul de bază, vor putea fi încadrate, pe baza verificării calităților și aptitudinilor lor profesionale, pe trepte sau grade, fiindu-se seama de categoria tarifară avută sau de vechimea în meserie sau în specialitate și de necesitatea asigurării unei cifre mai juste corelării cu retribuirea tarifară a personalului din unitatea respectivă, încadrat în aceeași categorii tarifare sau funcții.”

■ Un grup de dascăli de la Școala generală din Românești, comuna Medieșu Aurit, județul Satu Mare — printre semnatarii reținem pe Elena Medesan, Elena Măgureanu, Maria Făt, Claudiu Horvath, Elena Huzvau și Mihai Moldovan — ne dezvăluie cazul bătrînului Terezia și Vasile Zima care, cu ani în urmă, înfișeră doi copii. Cum se obișnuiește, soții Zima au ajutat pe Ana și Gheorghe să-și facă un rost în lume. În cele mai grele momente ale vieții lor, la bătrînețe și boală, cei doi copii uită de bătrîni. S-a găsit însă un învățător inimos din sat, pe nume Iosif Kiss, care-l ajută dezinteresat mai bine de 10 ani pe bătrînul Zima, ajungînd semiparalizat. Mama Terezia decedază și în cele din urmă bătrînul moare și el, fiind înmormintat cu ceremonialul cuvenit tot de către învățătorul Kiss. „Fata moșului”, mai rea ca în legendă, poartă prin comisiile de judecată pe beneficiarul testamentar al unei căsioare dărăpănate, pe acest

invățător admirabil, căruia, în treacănt fie spus, ar trebui să-i mulțumească de trei ori pe săptămîină.

■ Consiliul popular al sectorului 3 București răspunde scrisorii lui Gheorghe și Elena Tudose, din alcea Barajul Rovinari nr. 3, bl. Y-13, ap. 66, București: Din verificările efectuate și, în urma discuțiilor purtate cu mulți locatari, inclusiv cu administratorul asociației, Alexandru Bob, a reieșit că bună parte din aspectele sesizate se confirmă. În acest scop s-au luat următoarele măsuri: administratorul asociației, nefiind locatar al blocului respectiv, va fi înlocuit de urgență. Termen: 31 iulie 1985. Este de asemenea adevărat că prezidinta asociației, datorită naturii serviciului său, pleacă des în deplasări prin țară (...) totuși, i s-a recomandat să se preocupe mai îndeaproape de bunul mers al treburilor asociației de locatari.

N.N. Pină la această oră nu s-a luat absolut nici o măsură la Asociația de locatari a blocului Y-13 din alcea Barajul Rovinari nr. 3.

■ Teodorescu Gheorghe din comuna Biltene, județul Gorj, face o propunere de mai larg interes, anume ca, în cursul nopții, în trenurile accelerate și rapide să fie anunțate cu deosebire stațiile mari, așa cum se făcuse cu vreme în urmă. Atît respectarea strictă a vagoanelor de „fumători” și „nefumători”, cît și anunțarea stațiilor importante în trenurile care circula noaptea ni se pare că țin de civilizația transportului.

■ 39 de cetățeni din Vadul Izei, județul Maramureș, ne scriu că în anul 1971 conducerea comunei a cedat foarte ușor 71 ha de pășune Ocolului silvic Sighetu Marmatei. Cetățenii afirmă că unitatea agricolă din localitate, adică C.A.P.-ul, împreună cu întreprinderea de exploatare a pașijilor, ar fi putut efectua lucrările de întreținere și reînnoșare a pășunii. Numărul crescătorilor de animale este mare în Vadul Izei. Printr-o contribuție mai substanțială a cetățenilor, s-ar fi putut ajunge la situația ca pășunea tradițională să le fie restituită.

■ DGAIA Botoșani răspunde sesizării lui Vasile I. Ciobanu din Sadoveni, comuna Manoleasa, județul Botoșani: Se confirmă faptul că, în luna septembrie 1983, conducerea I.A.S. Dingeni, la propunerea șefei de fermă Ripiceni, Silvia Mureșan, hotărâște schimbarea locului de muncă al sus-numitului. Conducerea secției de resort a hotărît iar conducerea I.A.S. a avizat schimbarea lui și numirea unui tehnician zootehnist în același post, pe nume Ioan Dobre. La memoriul adresat revistei, Vasile I. Ciobanu atasează însă autorizația eliberată de D.G.A.I.A. Botoșani prin care e atestat în meseria de operator însemnător, meserie pe care altminteri a și practicat-o în perioada 1961—1983. De asemenea, prin sentința Judecătoriei Botoșani, V.I. Ciobanu este repus în drepturile sale. El continuă totuși să presteze o muncă necalificată, și nu e bine.

■ În 4 mai a.c., în jurul orei 10, mi-a căzut pieptănul de la mașina pe care lucrez, din cauza scăderii tensiunii curentului,

astfel că am dat și primul scuț textil ceva mai moale și vă asigur că nu din vina mea. Inginerul șef al unității, Iosif Iancovici, după o oră de la întimplare, m-a chemat în birou și mi-a propus două alternative: ori desfacerea contractului de muncă, ori să accept să fiu ungetor la războaie la secția de țesătorie — ne scrie Samoilă Gheorghe din Lugoj, str. Banatului, bl. nr. 2, ap. 7, județul Timiș. Firește că am acceptat ultima alternativă, neștiind că, de fapt, m-a piscat foarte serios și la retribuție, trecut fiind din categoria 4/4 la 2/2. În aceste condiții am solicitat transferul de la S.T. Lugoj la o altă unitate lugojană. Om cu fire albe la temple, în etate de 52 de ani, cu 24 de ani neîntrerupt lucrări la aceeași unitate, fără vreo abatere disciplinară, sînt într-o situație cît se poate de stupidă, întrucît nu mi se acordă nici transferul solicitat.

■ Dețin în comuna Călimănești, județul Vilcea, o casă moștenită de la părinți și un teren de circa 250 m.p. Terenul este în preajma rîului Topolog, care are un debit mic de apă; debit care crește vertiginos în timpul ploilor, astfel că albia se extinde pe alocuri la 60—150 m. Pe acest teren adesea bălțit de ape cresc buruieni și mărăcini. Eu și cu alți cetățeni din comună am dori cu ardoare să redăm acest teren circuitului agricol, dacă factorii decizionali de la nivelul comunei nu ar avea nimic împotriva. (Ioan Petracea, str. Lenin, bl. R-1, ap. 10, Rm. Vilcea).

■ Primim de la Uniunea Județeană a Cooperativelor Agricole de Producție Neamț: Ioan Mareș din comuna Ștefan cel Mare este pensionar de stat din anul 1981, iar în prezent lucrează în cadrul sectorului vegetal al fermei Hirtop din cadrul CAP-ului Bălănești. Poate beneficia de lot în folosință de la C.A.P. Bălănești, fapt pentru care a fost îndrumat să se adreseze adunării generale a unităților agricole Ghigoiești și Bălănești, pentru a obține transferul în temeiul art. 15 din Statutul CAP.

■ În cartea „150 de romane”, apărută la Editura muzicală din București în anul 1976 și, într-o altă carte de romane, apărută la aceeași editură în anul 1984, există citeva inadvertențe cu privire la autorii textelor și compozitorii romanțelor. Ar fi suficient să verificăți fie și numai romanțele: „Sub vișinul înflorit”, „A venit ascără mama” sau „Adio, clipe fericite” pentru a vă convinge că am dreptate, ne asigură Gheorghe Stancău din str. Mehedinți nr. 65—67, bl. C-7, ap. 35 din Cluj-Napoca. Greselile sînt regretabile, chiar dacă este vorba de două cărți de romane apărute la aceeași editură în răstimp de 8 ani.

■ Mecanicul Sandu Gheorghe și Emil Anghel de la CICLOP Bujoreni, domiciliat în satul Roșu, comuna Chiajna, s-au oferit să-mi înlocuiască vilbrochenul la mașină — ne scrie Eliza Hirjoghi din str. Pajurei nr. 22 A, sectorul 1, București. Mi-au degradat însă mașina într-un hal fără hal. Printr-un proces de constatare făcut de factorii de resort, Emil Anghel s-a obligat să-mi restituie contravaloarea pieselor deteriorate. Nici pînă azi nu am intrat în posesia diferenței de 2 000 de lei, deși am făcut toate demersurile necesare și la CICLOP Bujoreni și la nivelul comunei Chiajna.

■ Ciurdur F. Dumitru din satul Fumureni nr. 2, comuna Lungesti, județul Vilcea, ne scrie că în revista „Orizont” din 8 martie 1985, la rubrica „Ora h”, a apărut însemnarea „Căprioara și braconierul” în care este acuzat pe nedrept că a pus lațuri în preajma unei căpițe de fin pentru a se alege cu niscaiva vinat pe timpul iernii. În respectiva perioadă omul se afla internat în spital, iar casa unde s-a întimplat povestea cu căprioara se află la 4 km de locuința sa. În aceeași revistă, în numărul din 30 martie a.c. apar precizări clarificatoare. Chiar dacă respectiva notă a fost semnată de un corespondent voluntar, D. F. Ciurdur a fost făcut pe nedrept braconier și insistă să se facă

lumină în cazul căprioarei prinse cu lațul la Fumureni.

■ Dumitru Maria din comuna Chitila, str. Școlii nr. 29 și Marian Dragne din satul Virteju, comuna Măgurele, Sectorul Agricol Ilfov, au solicitat sprijin în vederea obținerii unor locuri de muncă. Adresîndu-ne DPMOS-ului București, am găsit înțelegere și sprijin chiar la conducerea direcției. Ce îi-e însă că solicitanții nu s-au prezentat în urma apelurilor repetate la oficiul forțelor de muncă.

■ Consiliul popular al județului Vilcea răspunde lui Gheorghe I. Mihăilă din comuna Mihăiești: C.A.P.-ul a tăiat într-adevăr nucii menționați în scrisoare și a valorificat materialul lemnos prin CPL. Celălalt material a fost depozitat pe un teren lângă locuința lui Alexandru Pădurășu, urmînd să fie folosit pentru nevoile proprii.

Punem întrebarea: cu a cui aprobare s-a tăiat o livadă de nucii pe rod, cîtă vreme nucul este protejat prin lege?

■ Vineri, 13 septembrie a.c. un coleg vine cu revista „Flacăra” la serviciu, cumpărata de la chioșc. În mod normal și noi abonații ar fi trebuit să primim revista în aceeași zi. Simbătă dimineața am dat telefon la difuzare — ne relatează Constantin Stoica, Piața Mihail Kogălniceanu nr. 8, ap. 15, sectorul 5 București —, iar de la celălalt capăt al firului tovarăsa Maria Ristea mă lamurește că revista va sosi abia simbătă după-amiaza, cu țura a II-a. Am putut să citesc revista abia duminică dimineață, și nu e corect.

■ Direcția sanitară a județului Dolj răspunde la scrisoarea lui Constantin Chelu din Craiova: Potentul a fost consultat la cabinetul de fizioterapie al Spitalului clinic Craiova, cu care ocazie s-a constatat prezența unei discopatii lombare cu paraplegie și diplegie apastică, motiv pentru care a fost internat la secția de recuperare medicală, în perioada 25 iulie — 10 august 1985, unde a primit tratamentul medical și fizioterapie adecvat.

■ Am 17 ani și de la vîrsta de 6 luni și pînă acum am fost crescut de bunici. Între timp bunica a decedat, iar bunicul s-a mutat la o soră a sa, în Mangalia. În efortul soțtar de a-mi găsi mama, în sfîrșit am găsit-o la Curtea de Argeș. Are familie și doi copii și pare fericită în felul ei. Mi-a dat 500 de lei și m-a trimis înapoi la bunicul. Ajutați-mă, cum ați făcut-o cu atîta omenie cu atîția alții, să-mi găsească tatăl, pe nume Mihai Găvrilă, din comuna Zăvoaia, județul Brăila. Momentan — ne scrie cu litera tremurată Ioan Găvrilă — sînt la Căminul de nefamilisti din Mangalia, str. Negru Vodă nr. 13, județul Constanța. Tatăl meu ar putea da un sens existenței mele.

■ M-am internat cu copilul în vîrstă de 5 luni în spitalul județean din Rm. Vilcea. Diagnosticul dat era o banală diaree. Copilul slăbea văzînd cu ochii. I s-a aplicat o transfuzie. La scurt interval de la transfuzie, culoarea piciorului sting i-a apărut vișinie. S-au alertat tirziu medicii vilceni și, după 6 săptămîni de spitalizare, aflu cătmurată că piciorușul băiatului s-a cangrenat. Dumneavoastră, care acordați atîta atenție omului, ajutați-mă să înțeleg cum a putut contracta în spital copilul meu Marius o boală pe care nu o avusese la internare? ne roagă Emilia Nicolescu, din satul Geamăna, comuna Stoilești, județul Vilcea. Nu vreau să acuz pe nimeni. Sînt convinsă însă ca de lumina zilei că o mai mare preocupare și interes din partea medicilor vilceni ar putea evita deznodămîntul tragic, adică amputarea piciorului sting al copilului. Rog medicii din țară ca, dacă mai există vreo scăpare, să vină în sprijinul unei mame profund îndurerate.

■ Vin la dumneavoastră cu rugămîntea — ne scrie Lucia Oșan din Satu Mare, cartier Unio, alcea Epocii, bl. VE-2, ap. 8, pentru a interveni pe lângă I.L.F. Satu Mare, în sensul de a respecta și în ceea ce mă privește prevederile legii referi-

toare la drepturile de care poate beneficia o mamă în a-și crește și îngriji copilul. Deși am înaintat o cerere de întrerupere a activității în muncă pentru creșterea copilului, aceasta mi-a fost respinsă. Nu am nici o altă modalitate de a ieși din impas.

■ Uniunea Agricolă Județeană a Cooperativelor Agricole de Producție Suceava răspunde, prin intermediul revistei, la scrisoarea lui Vasile Carst din satul Vicsani, comuna Musenița, județul Suceava: S-a confirmat că Florica Babiș folosea pentru deplasarea în teren un cal al CAP și s-a dispus retragerea animalului și atelaajului respectiv. De asemenea, i s-a măsurat lotul în folosință, constatîndu-se că a deținut nelegal o suprafață de 21 ari, iar în anul 1985 întreaga suprafață este deținută pe nedrept. Pentru suprafața deținută ilegal în anul 1984, s-a luat măsura imputării producției, iar pentru anul 1985, s-a întocmit plan de producție, urmînd să predea la recoltare o parte din producția la C.A.P. Sefa de fermă Florica Babiș mai deține o suprafață de 40 ari pășune, pentru care, pînă la data verificării, a achitat suma de 750 lei; întrucît aceeași suprafață a fost folosită și în anul 1984, s-a stabilit să i se impute și contravaloarea acesteia, care este în sumă de 1000 lei pe an.

■ Mă numesc Cosman Gheorghe din Sînnicolaul Mare, str. 9 Mai nr. 28, județul Timiș. Ca majoritatea cetățenilor din sat, dorim să ne facem aprovizionarea cu lemne de foc pentru iarnă încă din cursul verii. Iarna este pe- aproape și la noi au sosit circa 4 vagoane de lemne, aprovizionarea cu lemne se face foarte defectuos. Am făcut drumul la depozitul de lingă gara din Sînnicolaul Mare de citeva ori, pe jos, o distanță de 3—4 km, și iată că nu am reușit nici pînă acum să mă aprovizionez cu lemne pentru iarnă, deși în alți ani nu am avut nici o problemă cu transportul combustibilului la domiciliu.

■ Comuna Subcetate din județul Mureș este situată pe malul sting al Mureșului, între stîncile abrupte ale munților Ciucas și Gurghiu. Vizitatorului i se oferă imaginea caselor vechi din birne, a țarcurilor și stînelor de oi, dar și a caselor noi cu unul și două etaje, a blocurilor moderne pentru muncitorii fabricii de cherestea, a dispensarului, a unităților cooperative de consum ș.a. În comuna montană Subcetate au revenit mulți fii de țărani, cu studii superioare, dedicîndu-se învățaturii și sănătății oamenilor, copiilor de țărani. Vreau să mulțumesc prin intermediul dv. personalului medical din localitate, pentru îngrijirea medicală excepțională pe care mi-a acordat-o pe perioada șederii în această foarte frumoasă zonă intramontană. (Ileana Rusu, Calea Văcărești nr. 38, bl. 3 C., ap. 14, sector 4, București).

■ I.T.B., Serviciul de exploatare, transport camioane și taxime (BPIR), ne răspunde cu adresa nr. 1732 din 8 august curent, la nota apărută în revistă și intitulată „Dincolo de aparențe”: Pentru neglijențe în serviciu, dispecera care a blocat telefonul particular în ziua de 4 iunie, orele 6,05, a fost penalizată cu reducerea retribuției pe o perioadă de 90 de zile și schimbarea locului de muncă; au fost atenționate cele 3 șefe de tură pentru modul defectuos de control privind activitatea la telefoanele de apel 053 și, respectiv, 054; s-a interzis dirijarea taximetrelor la altă comandă, dacă nu s-a prezentat la comanda inițială din vina exclusivă a personalului ETCTx. Cazul a fost prelucrat cu întregul personal muncitor, pentru preîntîmpinarea pe viitor a unor astfel de fapte.

Pagină realizată de DORIN SALAJAN ■

● „Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.

MIHAI GROZAVU ■

Ce fel de prieten al noului sinteti, tovarase inginer?

Primul a aparut Otto Takacs. Are in jur de 30 de ani. E inalt brunet. Ocelarii ii dau o nota de distinctie. E sobru. Vorbeste masurat si rar ca orice banatean, caută cuvintele cele mai exacte. Apoi a aparut Gheorghe Burada. Are cam aceeași virstă și aceeași înălțime. El e blond, pare mai temperamental. Se joacă cu o piesă ciudată. Amindoi au un aer nedumerit, ușor distrat. Dacă n-ar fi fost halatele acelea albastre, i-aș fi luat, să zicem, drept profesori de pian. Poate prin cap le fluieră o melodie. Miștile însă îi trădează. Au degete lungi cu unghii bine conturate, dar pe margine o peliculă fină de ulei.

Păi, ce să spun despre mine?, se întreabă Takacs. Am terminat T.C.M. la Timișoara și în '79 am fost repartizat aici. Eu am cerut să fiu trimis la scolarie. Acolo am dat peste un om deosebit, inginerul Iosif Lehnert. M-a pus să cunosc documentația, să lucrez pe mașini, să conduc oameni. Făceam proiecte la fața locului, stăteam nopțile în fabrică. Lehnert era un tip care te lăsa să te dai cu capul de prag, te făcea să gindesti și te ajuta de departe. Pe urmă am trecut la ascuțitorie, apoi la prototipuri. Din '84 am venit la proiectare, iar anul ăsta am ajuns șeful atelierului. Lucram de la mașini de cusut până la aparate de muls. Simți că faci meserie. Ni se cere să realizăm un produs etalon în scurt timp, adică să depășim firme cu tradiții, uneori, de un secol. Citeodată găsim și imbunătățiri. Concurăm permanent. E multă ambiție la mijloc. Dar mai trebuie să și convingi oamenii că ești în stare să faci o astfel de mașină. Din păcate, în loc să ne ajute, unii se zbat să obțină import. Asta e drama noastră. Lucrăm mult cu centralele de cercetare științifică. Ei nu au legături cu producția, multe proiecte le readaptăm, dar asta n-o știe nimeni. Avem însă satisfacția profesională. Pentru noi nu mai există nimic senzational în domeniul nostru, totul pare firesc.

Il întreb pe Gh. Burada ce e

piesa aceea pe care o tot pipăie și o privește. E un ax pe care glosează două discuri. Asta văd și eu! Atunci îmi ține o lungă lecție de tehnologie din care încerc să pricep esențialul. Cică asta e inima unui motor. Un ax care, dacă se rupe, trebuie să demonstrez o mașină întreagă. Cum să-l faci ușor accesibil? E ca și cum ai pune inima la degetul mic. Mi se pare ideal, spune el, ca proiectantul să ducă treaba până la capăt, să știe cum s-a materializat în producție ideea sa. Nu e suficient să faci un plan și pe urmă să-l abandonezi. Poate n-ar trebui să mă duc în secție, îi înțeleg și pe cei de-acolo care lucrează în acord, dar de la prototip eu cîștig experiență. Dacă am gatat vreodată? Greșelile sunt

Paradoxul e că cu cât avem mai puține piese, cu atât avem șanse s-o facem mai bună. Restul e problemă de informație. Dar creația ne aparține. Mergem fără să vrem pe căi nebătătorite și ajungem la lucruri noi, la descoperiri. Și nu vă obosește munca asta, căutările continui? Vorbește Burada: după ce termin un proiect, deabia atunci obosesc, noroc că nu prea am timp, căci imediat vine altul. Takacs îl completează: ritmul este sufocant, mulți capotează. Și sunteți singuri în munca asta? A, nu! Se destind și se contrazic, se vede că le e mai ușor să vorbească despre alții. Există un nucleu de vreo 10-12 proiectanți. Anual sunt repartizați aici stagiați însă se sperie de dificultatea muncii și

treprindere se face simțit. Ingerul Nicolae Bărligă, directorul Întreprinderii de Utilaje și Piese de Schimb Lugoj, era oarecum derutat de trecerea noastră pe-acolo. Sigur că I.U.P.S. Lugoj — am înțeles că există vreo opt întreprinderi de acest gen — face niște lucruri remarcabile, dar nu e nici singura și nici cea mai bună unitate din centrală. Adevărul e că I.U.P.S. Lugoj a pornit acum un deceniu dintr-o secție care fabrica jucării și s-a tot extins atât valoric, cât mai ales în aria preocupărilor. S-a început cu niște mașini simple de bobinat, măruntă piese de schimb, ajungându-se la asimilarea unor tipuri de utilaje complexe. Vorbind sincer, nu există o tradiție a uti-

problema materialelor. Otto Bucholtz îmi spunea că se lucrează aici de la oțeluri înalt aliate la fonte speciale cu grafit și vanadiu, la mase plastice și duramit etc. I.U.P.S. are peste 50 de furnizori și solicită materiale în anumite cantități care îi fac pe unii să zimbească. Insa nu e de ris cind ai nevoie de un ax de 10 kg de oțel, iar bara laminată are cel puțin 60 kg. Ce faci cu restul, cum îl redistribui? Și spuneau mai înainte cei doi interlocutori că există o rezervă, poate firească, umană, pentru un utilaj nou față de o marcă cu renume, beneficiarul are și el un plan, iar proiectanții de la I.U.P.S. trebuie să meargă ei să discute, să convingă, să demonstreze, iar utilajele astea sunt delicate, reclamă anumite standarde de materiale, condiții de lucru, oameni calificați și nu se desfășoară lucrurile ca pe roate. Mai există și problema cronică a reclamei. Cîți, de exemplu, au aflat despre acea minunată mașină de cusut saci? De productivitatea ei fantastică, de faptul că trăgând firul, sacul se desface ca și cum ar fi un fermoar, iar firul se recuperează. Și desigur unuia este prețul ei dacă faci câteva bucați pentru un C.A.P. și altul dacă o lucrezi pentru toată țara. Probleme și iar probleme.

I.U.P.S. Lugoj a pornit de la jucării. În prezent, ponderea lor valorică nu depășește 15 la sută. Chiar și așa nu au fost neglijate și anul acesta se pregătește o premieră absolută asupra căreia am fost rugat să păstrez discreția. De-a lungul anilor, au fost asimilate aici peste 85 tipuri de utilaje, ceea ce a însemnat reducerea importurilor cu 100 milioane lei/valută. Se produc peste 9000 piese de schimb și anual au loc 10-15 omologări de utilaje complexe. Păcat că multe dintre invenții și inovații se pierd. Dar, în ciuda dificultăților de tot felul, aici se muncește cu pasiune și dăruire. Aici se creează. Și mai ales se pune în operă o materie a cărei valoare rămâne inestimabilă — inteligența.

IULIAN COSTANDACHE ■

„Ucenicii vrăjitori“

firești, totul e să nu ajungă în producție, să le prinzi pe parcurs. Pot să spun că n-am făcut-o niciodată încă. Cea mai mare greșeală a fost că mi-am adus soția aici. Am vrut să am o legătură mai bună cu producția și acum am ajuns să ne certăm, pe teme profesionale, și aici, și acasă. Dar nu mai pot renunța, munca asta este chiar destinul meu.

Dar voi între voi nu vă certăți? Zimbesc amindoi. Noi suntem prieteni, suntem aici ca să ne confruntăm. Muncim serios, ne certăm serios și ne împacăm serios. Intre noi nu există ranchiună. Bine, îi spun lui Burada, dar Takacs ține șef. Ei, asta e o întimplare. Și eu aș fi putut fi șef, trebuia să fie numai unul dintre noi, dar asta n-are nici o importanță. Îi întreb dacă pot proiecta o mașină după fotografie. Din nou zimbește, de data asta cu indulgență, și-au dat seama că sunt un profan. O fotografie e chiar prea mult, ne și incurcă. Puteam proiecta o mașină numai de la principii, iar principiile sunt limitate, de găsim în cărți.

pleacă. Mai sunt și excepții. Uite, de exemplu, Ion Balaci a venit și și-a adus cărțile, toate lucrurile. Asta înseamnă un semn de perenitate și un ajutor pentru noi. A intrat direct în problemă. Nu s-ar spune că îl menajăm pentru că nu avem cum. În general, fiecare s-a axat pe o anumită problemă. Sorin Moraru se ocupă de tensiunea electronică, Petre Stanciu a conceput o linie de sudură în puncte, Florin Bota a devenit expert în mașini de bariat, Ionuț Știrbu are în vedere mașinile de canelat. Despre Mihai Mahalec mi s-a spus că a fost mecanic șef și a venit de puțin timp aici, fiind acum specialist în mașini de cusut. Maria Mihăescu e o femeie care face treabă cit trei bărbați și are multe mașini omologate. Adică, un colectiv omogen, deși munca lor e specific individuală: fiecare singur în fața planșetei și trebuie să facă mașinaria să funcționeze, să producă. E, vreau să spun, o stare de spirit sănătoasă, iar ajutorul primit din partea comisiei inginerilor și tehnicienilor din in-

lajelor în industria ușoară și saltul apare cu atât mai spectaculos. Dificultatea constă în a livra aceste utilaje în serii mici, uneori numai câteva bucați. Așadar cercetare, proiectare și producție îngemănate, în flux, pentru ca produsele să devină rentabile și competitive. Unul din factorii esențiali ai producției de unicat și serie mică este timpul. Te poți trezi, după luni de travaliu tenace, că ai realizat o mașină care este deja depășită moralmente. Deci proiectanții, oamenii pasionați și plini de idei, acești „ucenici vrăjitori“, nu se mulțumesc să asimileze utilajul, trebuie să-l și imbunătățească, să-l dezvolte. Și iată, de pildă. Sorin Chescu Ion care a conceput o mașină de bobinat cu atâtea soluții originale încît germanii, care credeau că dețin monopolul în astfel de mașini, l-au chemat să le adapteze producția. Sau Victor Balintoni care a făcut o mașină de cusut saci, o adevărată bijuterie tehnică de numai 4 kg, superioară altora străine. Apoi întreprinderea se lovește de

La Simpozionul național de hematologie și oncologie comparată, ținut recent la Neptun, ne-a atras atenția printre alte comunicări cea a colectivului format din doctor Eugen Celan de la SEMTEST, doctor Dragoș Grădinaru de la Institutul Pasteur și fizician Boris Celan de la Institutul de cercetări hidrologice: „Evidențierea unei radiații naturale cu efect distructiv selectiv asupra unor linii celulare neoplazice“. Cercetarea fundamentală inițiată de colectivul numit mai sus deschide, apreciază specialiștii, perspective remarcabile în găsirea unui mijloc cu care să se poată acționa direct asupra mecanismului oncogenezei. Ideea acestor „căutări“ nu e nouă. În anul 1934, fără să facă descrierea mecanismului de producere a efectului, italianul G.R. Protti a semnalat faptul că unele culturi de drojdi, atunci cînd sunt puse în contact cu unele țesuturi tumorale, exercită o acțiune distructivă asupra acestora. Plecînd de la faptele experimentale semnalate de Protti, cercetătorii români și-au propus să investigheze mecanismul de acțiune al distrucției celulare tumorale de către drojdi, pornind de la supoziția că acesta ar putea fi de natură radiativă, similar „efectului citopatic în oglindă“, descris în 1972 de către Kaznačev și confirmat experimental în 1983 de aceiași cercetători.

În scopul stabilirii naturii radiative a fenomenului, s-a elaborat un model experimental prin care culturile de celule tumorale sînt supuse acțiunii distructive a culturii de drojdi, nu prin contact direct, ci mediat. Cele două tipuri de culturi celulare — celulele tumorale și celulele de drojdi — au fost separate de o lamelă de cuarț tip SQ-1 Jena, cu o grosime de 0,3 mm, știindu-se că cuarțul permite trecerea unor radiații, probabil în spectrul UV (ultraviolet), care poartă o informație biologică (patogenică). Prin acest model, nu a existat posibilitatea contactului direct al celor două culturi. Cunoșcînd faptul că în acest tip de interacțiune biologică nivelul de debitare al radiațiilor naturale emise de celule este extrem de scăzut, în experiențe s-a urmărit ca distanța dintre celulele supuse interacțiunii să fie cît mai mică.

În acest scop, s-a găsit varianta optimă prin care celulele tumorale și cele de drojdie au fost cultivate pe cite o față a aceleiași lamele de cuarț.

Celulele tumorale folosite au fost reprezentate de linia celulară tumorală stabilizată BHK-21 clona 13 (rinichi de pui de hamster). Pentru cultura de drojdie s-a folosit o varietate de drojdie de bere, drojdia *Sacharomyces karlsbergensis* pe mediu Sabouroud.

Ca martor de reacție, s-au folosit culturi celulare primare de rinichi, de pui de hamster, celule primare renale de vițel — cultivate în aceleași condiții ca și celulele tumorale — cit și

tuat măsurători succesive prin sticlă de cuarț și sticlă obișnuită. S-a putut determina astfel că aproximativ jumătate din radiația emisă de cultura de drojdi este debitată în domeniul UV.

Citirea rezultatelor s-a făcut la 48 de ore de la începutul incubăției. S-a constatat că în aria de proiecție a suprafeței ocupate de cultura de drojdie, celulele liniei tumorale, aflate pe partea ventrală a lamelei, au suferit o serie de modificări distructive. S-a observat că în proporție de circa 70-80 la sută celulele de monostratul acestei zone s-au desprins, iar cele rămase aderente la lamă prezentau micșorarea volumului, apari-

pulsuri pe minut, debitată de cultura de drojdie. Măsurătorile au fost efectuate în serii de 5 determinări. Față de aceste determinări, ponderea emisiunii UV revine la o medie de circa 90-105 impulsuri.

Și acum, pentru unele concluzii să apelăm la dr. Eugen Celan: „Experimentările efectuate de noi, demonstrează în mod clar că pe modelele experimentale folosite, celulele de *Sacharomyces k.* emit selectiv radiații cu efect distructiv numai asupra celulelor tumorale din linia BHK 21-13, efect neobservat asupra celulelor normale. Mecanismul de acțiune distructivă asupra celulelor tumorale nu se datorește unor fenomene

rantă. Aceste celule sînt distruse de sistemul imunologic de supraveghere al organismului. Unele rămîn în stare dormantă, nefiind distruse. Mai mult, se pot înmulți și formează un mic nucleu de o masă subcritică. El poate evolua. De ce aceste celule rămîn în stare subpresată? Dacă sistemul de supraveghere ar fi singurul factor de acțiune, el ar trebui să fie distruse. Probabil sînt subpresate de aceste radiații ale structurilor tisulare normale. Dovada e furnizată de faptul că la oamenii sănătoși există o radiație a singelui, produsă în domeniul UV, care dispăre la bolnavii neoplazici. Această radiație a fost descoperită de Gurvici în 1924. Pe baza ei, în U.R.S.S. s-au fundamentat teste de diagnostic diferențial între cancerul pulmonar și tuberculoza pulmonară. Odată cu scăderea pragului de emisiune a radiațiilor emise de structurile tisulare normale, celulele în stare dormantă se pot dezvolta pînă la nivelul unei mase critice, cînd se produce explozia. Determinarea acestei radiații ne-ar pune la dispoziție un mijloc cu care să putem acționa direct asupra mecanismului oncogenezei. Mai mult, se dovedește prin nivelul de debitare extrem de scăzut al acestei radiații naturale că putem interveni cu succes în dezvoltarea mecanismului neoplazicilor, folosind „energia unui chibrit“, nu a unor betatroane“.

Evident specialiștii, cei interesați pot obține amănunte despre tehnica realizării acestei cercetări, despre implicațiile ei mai adînci direct de la autorii ei. Rezultatele de pînă acum, promițătoare în elucidarea fenomenelor oncogenezei, asupra cărora s-au emis nenumărate teorii, incită la continuarea experiențelor.

La elaborarea lucrării au mai colaborat dr. biolog. Gh. Menicincopșchi, dr. ing. I. Tenu. Lamele de cuarț au fost prelucrate optic de opticianul Mircea Petrovici.

Să încheiem relatarea despre acest succes promițător al specialiștilor români cu provocarea lansată specialiștilor din diferite domenii pentru elucidarea caracteristicilor fizice ale acestei, deocamdată misterioase, radiații.

OPREA GEORGESCU ■

Subiecte de mare interes la un simpozion național

Drojdia de bere un aliat în lupta anticancer?

celule tumorale cultivate pe lamele de sticlă obișnuită. Lamele cu culturi celulare au fost introduse în plăci Petri, în condiții de întuneric perfect, cunoșcînd faptul că orice sursă de lumină inhibă fenomenele radiative de această natură.

Evidențierea radiației emise de drojdiile aflate în cultură s-a făcut prin măsurători cu ajutorul unei instalații electronice de mare finețe, capabilă să sesizeze debitele extrem de scăzute ale radiației fotonice debitate, avînd ca senzori fotomultiplicatori montați într-un sistem de coincidență (care elimină radiația de fond, permițînd numai numărarea impulsurilor provenite din probă). Instalația folosită, avînd un fond foarte scăzut, de numai 2-3 impulsuri pe minut, a permis măsurarea debitului emisiunii fotonice în domeniul spectral 200-400 nm. (nanometri). Pentru precizarea domeniului spectral al emisiunii, s-au efec-

ția unor granulații intracitoplasmice și nucleu de aspect picnotic. Concomitent, celulele aflate în afara zonei de proiecție menționate, aveau un aspect normal al monostratului, specific liniei celulare respective. În același timp, la examinarea lamelor conținînd celule martore netumorale, cit și a celor cu celule tumorale dar despărțite de cultura de drojdie printr-o lamelă de sticlă obișnuită, nu s-au observat nici un fel de modificări morfologice ale monostratului celular.

La testul de colorație vitală cu tripanablau, efectuat pe celulele tumorale supuse acțiunii radiative a culturii de drojdi, s-a constatat că celulele din aria afectată s-au colorat în albastru (adică au fost distruse). Celulele din zona adiacentă au dovedit o vitalitate de 100 la sută, necolorîndu-se.

În condițiile în care s-au desfășurat experiențele, s-a determinat ca emisiune fonică medie valoarea de 185-210 im-

biochimice, toxice sau imunologice, ci este de natură biofizică, interesînd acțiunea la distanță asupra celulelor tumorale printr-o radiație emisă în spectrul UV cu un nivel de debitare foarte scăzut. Nu s-a putut deocamdată stabili lungimea de undă a acestei radiații, dacă este sau nu monocromatică, dacă are un caracter continuu sau discontinuu, ca și gradul său de eventuală coerență. Aceste date se pot determina prin metode biofizice, la îndemina tehnicii existente, dar nu accesibile colectivului nostru. Luînd în considerare rezultatele experiențelor noastre, în cazul că fenomenul s-ar evidenția ca fiind prezent și la alte tipuri de celule emitoare și neoplazice receptoare, mecanismul radiativ al distrucției celulelor neoplazice ar putea explica o serie de fenomene ale oncogenezei, neelucidate pînă în prezent. Chiar acum, în stadiul actual al cunoașterii, se știe că la aproximativ 50000 diviziuni celulare apare o diviziune abe-

„Operația română de acoperire“

Un loc important în istoria militară românească îl deține participarea țării noastre la războiul antihitlerist. Comparațiile cu indicatorii realizați de alte armate ale statelor coaliției antihitleriste în operațiile desfășurate scot în evidență, în mod convingător, prestația remarcabilă pe care a avut-o armata română în cursul războiului împotriva Germaniei naziste și a Ungariei horticiste. Aceste comparații sînt sugestive pentru a se putea evidenția locul ocupat de România în ansamblul statelor coaliției antihitleriste în ceea ce privește efortul militar aplicat de România pentru înfrîngerea fascismului. Sînt elocvente în acest sens aprecierile făcute în epocă, potrivit cărora România a ocupat locul al patrulea în cadrul statelor coaliției Națiunilor Unite — după Uniunea Sovietică, Statele Unite ale Americii și Marea Britanie — în ceea ce privește contribuția la obținerea victoriei din mai 1945.

Participării armatei române la înfrîngerea Germaniei naziste i-au fost consacrate mai multe lucrări importante. Bibliografia problemei s-a îmbogățit recent cu lucrarea lui Eugen Bantea „Operația română de acoperire. Septembrie 1944 în sud-vestul României”, apărută la Editura Militară.

Scrisă de un militar cunoscut al materiei, „Operația română de acoperire” are ca subiect a doua, în ordine cronologică (după insurecția de la 23 August 1944), contribuție românească de valoare strategică europeană în favoarea coaliției antihitleriste: operația de acoperire executată de trupele române în septembrie 1944. Este vorba, după cum subliniază autorul, de riposta dată de forțele armate române, bătîndu-se sub comandamentul suprem național, ofensivei trupelor germa-

ne și ungare, care, după victoria insurecției române, au încercat să-i anuleze măcar parțial efectele militare, întînd să împingă pe coronamentul Carpaților noul front creat de români împotriva Wehrmachtului, să cucerească deci dincolo de aliniamentul dictatului de la Viena spațiul intercarpatic românesc și marginea lui vestică. Dacă această tentativă ar fi reușit, cele două puteri fasciste, Germania și Ungaria, ar fi

situația strategică de pe frontul respectiv existentă în momentul cînd au sosit forțele sovietice și au intrat efectiv în acțiune. În lumina documentelor Wehrmachtului și a confruntării lor cu actele operative române, arată autorul, rezultă limpede că, la fel ca în podișul Transilvaniei, unde armatele sovietice au intrat în frontul creat de români după ce aceștia sfărmaseră asaltul germano-ungar, trecuseră ei înșiși la ofensivă și erau în înaintare, și în Banat venirea trupelor U.R.S.S. a avut loc cînd românii opriseră în genere ofensiva germană și pe alocuri erau chiar în înaintare. Valorificînd pentru prima dată o bogată informație provenind din străinătate, Eugen Bantea izbuteste să demonstreze convingător, și aceasta este și concluzia cărții, că prin toate elementele ei componente, operația română de acoperire din septembrie 1944 a consolidat și a intensificat în chip strălucit efectele fazei inițiale a războiului antihitlerist început de România la 23 august 1944, zăgăzuind cu dirzenie — arată autorul — deschiderile Carpaților Meridionali și mai ales pînă trînd un vast cap de pod în cîmpia din vestul țării, forțele armate române au adus o contribuție însemnată la evoluția situației militare din întreg sud-estul european, în defavoarea Reichului fascist, a creat premise favorabile pentru continuarea efortului militar românesc pînă la victoria deplină din mai 1945.

Deși „cantonată în domeniul specializat al istoriei militare”, după cum scrie Eugen Bantea însuși, lucrarea „Operația română de acoperire” se parcurge cu interes și cu folos nu numai de către istorici, ci și de un cerc larg de cititori, fiind una din aparițiile editoriale remarcabile ale acestui an.

ION D. GOIA ■

Uscătorul solar

(Urmare din pag. 8)

— Aerul cald, degajat, de instalația solară de pe acoperișul depozitului, este captat, printr-o tubulatură termoizolantă, și absorbit, de un electroventilator puternic, în instalația de uscare; iar de aici este introdus în coloana de uscare prin care circulă, prin cădere dirijată, cerealele: griu, porumb, orz, orez, floarea-soarelui etc. Pînă azi am uscat griu; de miine, vom usca orez: tot orezul din județ! Anul trecut am uscat, cu motorină, 4.200 tone orez. Anul ăsta vom usca aproape aceeași cantitate, dar cu...soare! Nu e totuna!

Vii la Caracal, vezi instalația solară de la siloz, le poți vedea și pe celelalte, gîndești la cite mai poate să scornească mîntea omului, mai ales atunci cînd e minată și de nevoie, iar la urmă poți avea curajul să spui: păi, nu e mare lucru! Sigur că nu e mare filosofie, dar ideea aceasta, în marea ei simplitate, dar și în marea ei eficiență, trebuia gîndită; trebuia trecut, modelat, filigranat de mîntea unui om, pe care în termeni mai moderni îl numim specialist. Asta e partea spectaculoasă a problemei: să gîndești, să gîndesc, să gîndim! Și încă nu e numai atît. Gîndul bun, valoros, purtător de nou, demn de a revoluționa să-l punem pe hîrtie (de scris sau de calc), să-l concretizăm și să dovedim oamenilor că le e de folos, că le ușurează, și măcar cu greutatea unui bob de griu, traiul, viața. Fiindcă, așa cum remarcă Marin Preda, nu ideile în sine sînt interesante, ci oamenii care le poartă. Deci, ideile gîndite, materializate. Pentru că dacă nu ai simți truda gîndirii, ajungi să spui cu superficialitate: păi, nu e mare filosofie! Și uite că îmi vine în mîntea vorba unui alt scriitor de lîngă inima noastră, care vine să îmbogățească cu un alt tîlc problema de față: „Așa cum făceam și eu, spune un vers al lui Arghezi, însă, vezi, nu m-am gîndit!” Să gîndim, deci, să gîndim constructiv și să convingem oamenii.

De experiența de la Olt, s-au convins tot mai mulți oameni, din județ și din alte județe,

gospodari, care au și început să-și construiască, unii cu forțe și materiale proprii, instalații solare. O instalație solară cu un singur panou îi asigură unui cetățean între 80 și o sută de litri de apă caldă pe zi, la o temperatură de 50°C. Dar, inerente oricărui început, mai sînt și la acest capitol greutăți: instalațiile nu prea se găsesc în comerț, sînt confecționate din materiale și grele și costisitoare. Trebuie, deci, să dezvoltăm gîndirea spre a obține instalații ușoare, de calitate convenabilă. Prețul, pe care unui fabricant îl cer, nu trebuie să bareze drumul unei idei valoroase, ci dimpotrivă, să îl netezească, măcar pînă se instalează și convinge.

— Am fi putut avea rezultate și mai bune, ne mărturisea tovarășul Traian Marinescu, secretarul Consiliului popular al orașului Caracal, dacă ni s-ar fi furnizat, la solicitările noastre repetate, printr-o unitate de profil, eventual IGCL Olt, Exploatarea Caracal, seturi complete de panouri solare, pe care să le vindem solicitanților, destul de mulți la noi. Peste zece familii și-au construit instalații solare pe cont propriu, cu ajutorul primăriei: i-am ajutat să procure panourile de la Alexandria, să le instaleze, cu unități cit de cit specializate. Le asigură apă caldă necesară gospodăriilor lor. Alte instalații solare avem la cantina Fabricii de conserve, la ISCIPI, la Intreprinderea de vagoane, la Abator, Liceul industrial de vagoane, la căminele de nefamiliști. La noi, la Caracal, vara, apa se încălzește în lighean, dărmite de o instalație solară! De aceea și noi avem un program. La anul, vom da în funcțiune peste o sută de instalații solare. E' nevoie, însă, așa cum vă mai spuneam, de diversificarea în fabricație a instalațiilor: să se construiască mai mici și mai mari, după nevoi și opțiuni, iar bazinul să fie izolat, cumva, pentru a păstra apa caldă mai mult timp.

Sigur, ideile apar, mai ales din practica asta care a început să se impună, multe. Trebuie preluată experiența bună, analizată, fructificată, generalizată. Și, cu siguranță, vom avea mai multă căldură!

Apa caldă

(Urmare din pag. 8)

se va asigura completa încălzire a cartierului Prundu și, deopotrivă, furnizarea de apă caldă pentru alte 5.000 de locuințe. În sfîrșit, tot pentru 1986 se preconizează montarea a încă patru pompe de căldură cu o capacitate totală de 15 gigacalorii, pentru consum și încălzire tuturor consumatorilor aferenți combinatului, cit și întreprinderilor ce se găsesc pe platforma petrochimică. Pe această bază se va putea opri funcționarea actualului cazan de apă fierbinte, alimentat cu gaz metan, sau ceea ce va duce la o economie de circa 2.000 N m³ de gaze naturale pe oră.

Iată, deci, că la Pitesti, a apărut o nouă sursă de căldură pentru utilități domestice, iar aceasta după ce capitala Argeșului, a devenit cel mai mare producător de biogaz din țară și a izbutit, totodată, să alimenteze cu apă caldă, obținută prin helioenergie, aproximativ 2.000 apartamente în cartierul Găvana.

Sînt doar cîteva exemple ce atestă odată mai mult că cea mai de preț investiție rămîne inteligentă. Catalogul de invenții și inovații al Combinatului petrochimic este de altfel imens. Iată în continuare alte trei mărturii ale gîndirii noastre. A fost realizată de curînd un nou sortiment de polietilenă pudră de înaltă densitate necesară inserțiilor textile. Ea a dus la înlocuirea unui produs similar din import și, pe această cale, la obținerea unei economii anuale de 250.000 dolari. S-a izbutit apoi încorporarea în polietilena de joasă densitate a unor produse-deseu (faină de lemn), noul sortiment dovedind proprietăți fizico-mecanice corespunzătoare domeniilor de utilizare, sau ceea ce a determinat realizarea produsului cu un consum de etilenă mai mic cu 15—20 la sută. Vom mai nota că Fabrica de polietilenă de înaltă presiune, achiziționată

din import și proiectată la o anumită capacitate, a ajuns să producă cu 40 la sută mai mult (folosînd același consum energetic, forță de muncă și cu aceleași cheltuieli de întreținere), datorită unor intervenții de natură tehnologică. (Realizare datorată unui colectiv condus de inginerii Dan Vlaheli și Andrei Grigorescu).

Aceste înfăptuiri și multe altele aparțin unor colective largi de ingineri cercetători, oameni cu vechi state de salarii, dar și unor foarte numeroși tineri. Aceștia din urmă ocupă, de altfel, nu puține posturi de conducere, de mare răspundere. Directorul general al combinatului, inginerul Mihail Georgescu, are doar 41 de ani. E un bărbat înalt, deosebit de afabil și prietenos, care te întîmpină deobicei îmbrăcat într-o simplă salopetă. L-am întîlnit întîmplător pe unul din culoarele pavilionului central și l-am luat drept un oarecare dacă nu mi s-ar fi atras atenția că dau mina chiar cu șeful suprem al uriasului organism industrial. L-am vizitat apoi în „cabinetele directoriale” care nu decît o încăpăre de trei pe patru. (Un birou atît de mic pentru un combinat atît de mare!) Mărturisesc că nu am întîlnit demult un exemplu mai emoționant de modestie și franchețe. De fapt acestea sînt atributele esențiale ale calității umane. Un creator autentic nu are nevoie de mai mult: un birou, lumină, cerneală, o riglă de calcul și, evident, o cutie craniană bine mobilată. Exemplul directorului Georgescu, a fost, se pare, imprumutat și de către cei din jur. Toată lumea are aici timp să suridă, să-ți vorbească cu decență și calmul omului care s-a obișnuit să întîmpine viața așa cum este ea de totdeauna: cu bucurii și necazuri cu surprize ce devin obișnuință și noutăți ce se învechesc de la o zi la alta. Le-am cerut permisiunea să-mi mai vizitez. Vecinătatea lor mi s-a părut tonică.

Istorie sub Dealul Pomătului

(Urmare din pag. 24)

Sfîrșitul secolului a fost declarată municipium septimum porolissensium. Cercetările abia au început dar au dus deja la descoperirea unei porți de intrare ce ducea spre o terasă unde au fost identificate două lăcașuri de cult, precum și mai multe clădiri. La intrare, se înalta templul zeului Liber Pater, așa cum ne indică inscripții și reliefuri în piatră. Reconstruirea lui apare astăzi imposibilă, deoarece după distrugerea lui, a fost ridicat pe același loc un alt templu, închinat zeului oriental sirian Baal. Arhitectura acestuia a putut fi reconstituită grafic, indicînd o clădire monumentală cu atrium, curte cu colonade (vizibile, spuneam, pînă acum 40 de ani) și o cella. La o distanță de 50 de metri se mai află un alt templu, iar lîngă el o fîntînă de piatră. N-au fost găsite, în mod surprinzător, conducte pentru alimentarea cu apă, cercetătorii fiind de părere că locuitorii au utilizat în exclusivitate apa de ploaie, într-o epocă cu un bogat regim de precipitații, datorat întinsei Pădurii Hercinice. (Priscus Panites, trimis al Bizanțului și vizitator al Transilvaniei în secolul V e.n., ne descrie această zonă ca fiind plină de riuri navigabile.)

Dar cea mai importantă construcție a orașului rămîne amfiteatrul, lung de 70 m și lat de 62, amplasat într-o adîncitură naturală a terenului. O inscripție dezgropată recent atestă refacerea arenei în timpul împăratului Antoninus Pius, înlocuirea edificiului din lemn prin unul de piatră.

Monedele descoperite sînt de ordinul miilor (cam 200—300 cu ocazia fiecărei campanii de săpături), între care un mai recent „aureus” din vremea lui Neron. Interesant de reținut că circulația monetară s-a menținut și în secolul IV, deci după retragerea legiunilor romane. Inscriptiile găsite aduc emoțio-

nante mărturii despre desfășurarea vieții municipale, consemnînd și momentele mai deosebite, cum ar fi refacerea, cu ocazia vizitei împăratului Caracalla, a templului zeului Baal și a porților castrului. Locuitorii au ținut să omagieze vizita zeului prin ridicarea unei stații ecvestre de dimensiuni impresionante din care s-au găsit mai multe fragmente ce au produs mare senzație cu ocazia unor congrese și simpozioane internaționale. Sînt prezente de asemenea statui și statuete de zeiități romane și orientale în diferite ipostaze iconografice (ca piesă de referință, o camee din sardonix, prezentînd capul zeiței Minerva). De dată foarte recentă, o inscripție funerară ce atestă existența în acest colț al provinciilor nord-dunărene a unui conducător salinarum, deci a unui soi de om de afaceri ce s-a ocupat cu transportul și vîmuirea acestui produs. În sfîrșit, o diplomă militară aduce mărturia primului ostas roman făcut cetățean pe pămîntul Daciei. Este vorba de Marcus Ulpius Novantius, un briton lăsat la vatră în 106 e.n. Ulterior, inserisuri asemănătoare amintesc cazuri similare de siriieni, evrei, hispani, traci care au adoptat nume latinești. Lucru curios, locuitorii daci nu pot fi recunoscuți pe baza onomasticii. Dar urmele lor apar cu limpezime în cultura materială și toponimie. Romanii au preluat de la daci nu numai locul așezării ci și numele ei. Ceramica, vasele de cult sau de uz comun, toate de factură dacică, se regăsesc deopotrivă în castru, oraș și amfiteatru. Nu există secțiune pe teritoriul complexului roman în care să nu fi apărut material ceramic dacic.

Dar, cum spuneam, lucrările sînt abia la început, iar marile surprize sînt așteptate să apară abia de acum înainte. În entuziasmul lor, arheologii fac tot felul de presupunții. Un exem-

plu: virful Bisericii nu poate fi, susține muzeograful Matei Alexandru, o simplă toponimie neutră, lipsită de miez istoric. Prin decopertarea piscului se vor găsi, fără îndoială, și de părere același cercetător, fundațiile unui lăcaș de cult, poate chiar ale unei basilici din perioada creștinismului timpuriu. Dar chiar și pînă atunci, complexul roman de la Moigrad prezintă poate cel mai interesant punct de atracție turistică din tot cuprinsul județului Sălaj. În curînd, prin grija Comitetului județean de partid el va fi legat de municipiul Zalău printr-o sosea asfaltată.

Părăsirea provinciei de către administrația și armata romană a constituit o lovitură brutală dată unei zone a imperiului cu o viață economică și socială înfloritoare. Dar Dacia Porolissensis nu a fost afectată de atacurile barbare. Nici una din urmele arheologice nu permit susținerea unei atari ipoteze, nici un izvor nu menționează așa ceva. În schimb, există dovezi fără număr care demonstrează permanenta populației daco-romane, care, rămasă pe loc, a produs în continuare ceramică ștampilată, a notat evenimentele și scurgerea timpului prin inscripții latinești, a favorizat fără întrerupere circulația monetară. Important apare și faptul că numărul pieselor creștine, descoperite la Porolissum este mai mare decît în oricare altă capitală a fostelor provincii ale Daciei romane. Penultimul val de migratori, ungurii, au găsit aici, la sfîrșitul mileniului I, o populație românească, așa cum atestă chiar cronicile maghiare ale timpului. Tot ce se poate vedea la Moigrad sau în Muzeul de istorie și artă din Zalău reprezintă o incontestabilă dovadă a perenității noastre. Și în mod cu totul particular, comorile arheologice de pe dealul Pomătului se constituie într-o emoționantă lecție de istorie.

Steaua și Universitatea Craiova continuă cursa!

Așadar, două din cele trei reprezentante ale fotbalului nostru angajate în miercuri „europeană” au obținut calificarea, ba încă în competițiile cele mai prestigioase: Steaua în Cupa campionilor, Universitatea Craiova în Cupa cupelor. După 1-1 în deplasare, Steaua și-a asumat perfect rolul de favorită în returul cu Vejle Bold Klub, nelăsându-le danezilor nici o șansă și câștigând clar, 4-1 (2-1), la capătul unei partide pe care a dominat-o sub toate aspectele. Marea surpriză a zilei, sau marea bucurie, a venit însă de la Craiova, unde Universitatea, deși handicapată de rezultatul din prima manșă (0-2) și de câteva absențe

de marcă (Irimescu, Cămătaru, Cirtu), a eliminat fără nici un dubiu, 3-0 (1-0), pe A.S. Monaco, demonstrând încă o dată că rămâne o echipă de vis, capabilă să se adune la greu și să realizeze performanțe de răsunet. Miercuri, „eroul” meciului a fost Geolău care, marcând două goluri, ne-a reamintit de Bratislava 1983. Bravo Steaua, bravo Craiova, vă urăm cariere europene cât mai lungi!

La Skoplje, în cadrul Cupei U.E.F.A., Dinamo a pierdut (0-1) la aceeași diferență, de un gol, cu care învinsese la București (2-1), dar a rămas în cursă, datorită prevederii regulamentare care dublează punctul înscris în deplasare, Vardar. Am

înțeles că Dinamo a încercat, din răspuțeri, să egaleze, dar pripeala atacanților și lipsa de șansă au împiedicat-o. Prematur, ea a părăsit totuși competiția onorabil și tragem nădejde că, odată încheiată operația de asamblare a garniturii, Dinamo va reveni la anul în arena continentală cu alte forțe, cu alte pretenții.

Cum Sportul studențesc urmează să dispute returul cu Xamax Neuchâtel după încheierea acestui număr de revistă, nu ne rămâne, stimați cititori, decât să vă reamintim în finalul prezentului comentariu că tragerea la sorți pentru turul II al cupelor europene are loc azi, vineri, la Zürich.

Primul pas a fost făcut

Veți fi de acord că 4-1, cu cât a câștigat Steaua în fața lui Vejle B.K., e o diferență care sărăcește comentariile. Reiese clar că o formație, să mai spunem care?, a fost mai bună, silind-o pe cealaltă să plece steagul. Exact așa s-au și petrecut lucrurile pe „Gheucea”, unde Steaua a trecut fără cine știe ce probleme, de scor cel puțin, în turul II al Cupei campionilor. Izbînda ei, chiar dacă danezii nu s-au resemnat decât spre final, n-a stat nici o clipă în cumpănă, fotbalistii români fiind tot timpul la cîrma partidei. Marcajul strict al oaspeților, cu „jandarmi” la fiecare dintre atacanții militari, Eg la Pițurcă, Hansen la Balint etc., a părut să-i incomodeze pe elevii lui Jenei și Iordănescu, dar n-a fost decît o părere. Foarte ambițioși, dar și mai abili, Pițurcă și ceilalți s-au debarasat repede de umbrele lor și, după numai 7 minute, Steaua intrase în posesia

calificării; gol marcat de același Pițurcă la capătul unei faze create de Majaru și continuată, pas cu calciul, de Stoica. Abia după ce Simonsen și-a adus aminte că a fost declarat, în 1973, cel mai bun jucător al Europei, reducînd din handicap (Bölöni făcuse 2-0), partida a lăsat impresia că s-ar putea echilibra. Falsă impresie. Stelistii și-au reîntrat, și mai pregnant, și mai dezinvolt, în rolul de favoriți, arătînd limpede că vor și, încă mai important, că pot risipi orice neliniște. Au sprintat pe tot parcursul reorizei a doua, detasîndu-se confortabil (goluri datorate lui Balint și Stoica) și permițîndu-și să se joace cu ocaziile. Spre deosebire de unii public care, simțîndu-și favoriții la adăpost de orice primejdie, a salutau cu urale și golurile înscrise la Craiova! O tribună, altfel zis, de nota 10, calificativ ce se cuvine și organizării, fără cusur.

Meciul s-a câștigat, opinăm, la mijloc, unde „pistoanele” numite Stoica și Bölöni au funcționat perfect. Balint, deosebit de percutant, a greșit uneori copilărește, iar pe Majaru, irezistibil vreo 35 de minute, nu l-a mai ținut benzina. Agresiv (în sens pozitiv) a fost Pițurcă, mereu pe fază, în timp ce Lăcătuș n-a strălucit. Ne-au plăcut, foarte mult, fundașii de margine, ca și plecările „artistice” ale lui Belededici.

Deși obținută cu ușurință, victoria a avut, credem, un mare merit. Pe lângă consfințirea calificării, înseamnă. A relevat că Steaua e pe punctul de a deveni, dacă n-a și devenit, o echipă ce poate aspira, prin valoare și echilibru, la un loc fruntaș nu doar în campionat, ci și în Europa. Primul pas a fost făcut. Urmează ceilalți, care se anunță mai grei, dar pe care noi, judecînd obiectiv, îi credem posibili. Nu trebuie uitat însă că toate culmile sint, fără excepție, severe. Felicitări și succes!

OVIDIU IOANIȚOIA ■

Correspondență telefonică din Skoplje:

Cu încredere spre viitoarea ediție

Primul atac al gazdelor, frenetic încurajate de un public care a ocupat toate cele 27.000 locuri ale stadionului Vardar din Skoplje, avea să-l scoată în evidență pe... Andone care, printr-o foarte spectaculoasă anulează intervenția lui Ringov la centrarea unuia din cei mai buni jucători ai Vardar-ului, Pancev. După acest prim minut de foc... aprins de tușierul care n-a semnalizat un ofsaid de-a-proape un metru, Dinamo București a pus stăpînire pe joc, a pasat mult la mijlocul terenului și a declanșat numeroase atacuri ce se puteau încheia cu gol. În minutul 13, Augustin, presat de adversar, reia peste poartă de la numai 12 metri, fiind la un pas de gol. În minutul 40, Movilă reia cu capul de la 8 metri, la un corner al lui Rednic, dar mingea trece peste aceeași bară transversală. Trei minute mai târziu, la o acțiune prelungită a dinamoviștilor, Augustin centrează excelent, Văidean însă, de la 4 metri, trimite prea încet, cu capul, și portarul gazdelor respinge miraculos în corner. A fost cea mai mare ocazie a meciului și numai neșansa a făcut ca Dinamo să nu plece la cabine cu un gol la activ. E adevarat că, la rîndul lor, jucătorii lui Vardar au avut și ei câteva ocazii, dar Moraru, aflat într-o formă deosebită, a blocat sau a respins tot ce s-a tras pe poarta sa. În atari condiții, în pofida unei dominări tactice

și tehnice evidente, reprimiza a doua începe năprasnic pentru noi: o lovitură liberă directă, din lateral, este rețuțată în plasă, cu capul, de la numai 2-3 metri, de Zdrăvkov, rămas nesupravegheat. După alte cinci minute, Moraru salvează din picioarele lui Ringov, ajuns în colțul careului mic. Peste alte două minute, Vardar obține chiar și un penalty, grație arbitrilor D. Pauly (R.F.G.), care mută un fault al lui Andone în careu. Execută Ringov, dar Moraru ghicește colțul stîng și apără. Ceea ce a urmat a fost o luptă aproape oarbă la mijlocul terenului, vîndîndu-se din rîu superioritatea echipei noastre dar ocazii de gol, de-adevăratețe, nu s-au mai arătat. Cei care ajung pe punctul de-a înscris sint, din păcate, tot jucătorii localnici, în minutul 88, la un atac de trei contra unul, plus Moraru. Și de-această dată Moraru evită golul ca și făcut. Și astfel, în pofida unui joc superior celor făcute în campionat, Dinamo se vede obligată să părăsească o competiție în care ar fi putut da mult mai mult. În fața unui adversar fără veleități, dar cu o aprigă și arzătoare dorință de victorie, Dinamo a cedat din cauza neșansei, a lipsei de experiență manifestată de mai tinerii săi jucători, dar și din cauza lipsei de decizie în fazele de atac.

VICTOR NIȚA ■

Va fi Sportul a treia calificată?

La ora la care revista noastră iese din rotativă, arbitrul englez Hackett se pregătește să fluiera începutul partidei dintre Sportul Studențesc și Xamax Neuchâtel din Cupa U.E.F.A. Știm că misiunea bucureștenilor, întrecuți cu 3-0 în primul meci, nu-i ușoară, dar există posibilitatea ca ei să înloare rezultatul înregistrat la Neuchâtel și să obțină calificarea! Nu va fi simplu, sintem conștienți, dar Universitatea Craiova a demonstrat că în fotbal imposibilul e posibil cînd există ambiție și devotament, dragoste față de culorile clubului și ale țării, eliminînd și încă în 90 de minute, pe A.S. Monaco?! Iorgulescu și Hagi, sintem alături de voi, gata să consemnăm, în numărul viitor, că ați urmat exemplul colegilor craioveni, realizînd în „Regie” o surpriză de proporții!

Prin telefon de la trimisul nostru:

Alb-albaștrii nu se dezminț!

Aproape incredibilul s-a produs: Craiova a eliminat A. S. Monaco atunci cînd nici cei mai infocați suporteri nu-i mai acordau vreo șansă! Vă mărturisesc că, după jocul de la Pitești (cînd Cămătaru, victima unui atac grosolan, a devenit indisponibil la club și național pentru o bună bucată de vreme), nu mai credeam că spiritul de învingător despre care vorbeam în avangarda meciului mai putea întoarce acel apăsător 0-2 de la Monte Carlo. Dar studenții s-au învins în primul rînd pe ei înșiși (parcă toate rețetele au devenit bune!) și au învins o echipă căreia nu i-a lipsit nici o vedetă și care cu o zi înainte nu punea în nici un fel la îndoială prima ei calificare în turul II.

Desigur, calificarea s-a jucat timp de 90 de minute, dar ea s-a transat în cinci minute, între min. 77 (penalty-ul înscris de Bicu într-un moment de tensiune fantastică și cînd, probabil, nimeni nu i-ar fi reproșat o

tente ale studenților susținute în special de vechea gardă în frunte cu Ștefănescu, în sensul că în lipsa unei linii de mijloc de talia celei de acum cîțiva ani, oamenii din apărare au fost buni la toate, făcînd din Fofana, Bravo, Bellon și Bijolat niste jucători oarecare și, în același timp, servindu-le bune mingi de atac lui Mănăilă, Badea și Geolău. În min. 19, un „splendid „un-doi” între Geolău și Bicu se termină cu primul gol al partidei înscris de Geolău. În continuare băieții luptă admirabil, fără complexe, cei din teren parcă și pentru cei accidentați, de pe margine! Badea „ară” terenul cînd pe stînga, cînd pe dreapta și, în min. 77, este trîntit în carcu de Amoros; Bicu înscrie și calificarea se joacă de la 2-2. Francezilor nu le vine să creadă, iar craiovenii zburdă pe întregul teren pentru ca în min. 82, de pe partea dreaptă, Geolău să ne facă un cadou la fel de prețios ca la Bratislava,

Secvențele celor 3 goluri care au calificat Craiova în turul II
Fotografii de VICTOR RĂDULESCU și RĂZVAN MILCA ■

eventuală ratare) și min. 82 (superculul șut al unui Geolău dez-lănțuit), cinci minute care au consacrat o altă echipă europeană, aceeași echipă europeană, cinci minute frumoase, poate cele mai frumoase din cariera lui Geolău.

Toată Bănia trăia emoțiile meciului de cîteva zile, la ora întîlnirii stadionul fiind arhiplin, iar blocurile dinprejur avînd terasele acoperite de ghinioniștii rămași fără bilete. Echipa a jucat sansa, nu doar a calificării, ci a recîstigării încrederei în propriile ei forțe, a recîstigării încrederei propriilor suporteri, mai ales după cele două eșecuri din campionat. Și a jucat-o extraordinar! Înțînirea a debutat cu atacuri insis-

în 1983, marcînd un gol antologic și consfințind calificarea Universității în turul următor. Era sârbătoare în Craiova, echipa studentescă renăscuse, înnoind firul marilor ei jocuri internaționale. Să le mulțumim lor și antrenorilor pentru magistra-lă revanșă, pentru că ne-au dat o lecție învingîndu-ne înocilele, Universitatea Craiova este din nou o echipă europeană, „rang” pe care și l-a redobîndit prin talent și ambiție, prin abnegație fără cusur, răsplătînd printr-o altă izbînda răsunătoare (a cita?) climatul stimulat, propice performanței, ce i s-a creat pe plan local, iubirea statornică a infocaților ei suporteri.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Geolgău, la o oră după meci

„Responsabilitatea
m-a stimulat“

Fotografie de VICTOR RĂDULESCU

La o oră după meci, în vreme ce pe străzi se scanda „asta e Craiova“, „Ce vreți voi oltenilor? / Noi vrem Cupa Cupelor“, Gheorghită Geolgău, în care iubitorii fotbalului nu și-au pierdut niciodată încrederea, s-a retras într-un cerc restrâns de prieteni. Il dibuim într-un tirziu.

— Cum te simți?
— Am pierdut trei kilograme azi și patru de la meciul cu Piteștiul.

— Toți am căzut de acord că a fost meciul tău.

— Al echipei în primul rând.

Sint printre cei de aici doi oameni cărora le datorez enorm: doctorul Florin Voinea, care, împreună cu doctorul Frinulescu, m-a pregătit psihic pentru a-l înlocui pe Cămătaru și, fac o paranteză, azi îndreptându-mă spre stadion nu numai băieții aveau încredere în mine, dar și suporterii. Al doilea om este Silviu Stănescu, antrenor secund, om care m-a descoperit la Pitești și care alături de Mircea Rădulescu, a avut ideea de a mă folosi în locul lui Cămătaru. Vara asta a fost pentru mine un punct de răscruce. Aveam dezlegare pentru Sportul studențesc însă cei pe care i-am pomenit mai sus și, în plus, câțiva oameni din conducerea clubului, dintre care amintesc pe președintele clubului Cătăneanu, inginerul Bică, profesorul Bărbăciaru, decanul Facultății de Științe Economice și, nu în ultimul rând, directorul meu de la Trust, Mihai Turturescu, m-au convins să rămân la Craiova.

— Cum te simțai înainte de meci?

— Foare bine fizic și psihic. I-am urmărit pe francezi pe case și le știam foarte bine jocul.

— Te-ai gândit un moment dacă poți face față în locul lui Cămătaru?

— Eu cu Doru sint prieten. Stilul nostru diferă. Mă simțeam bine și n-am avut emoții. Responsabilitatea m-a stimulat. Am încercat să fac bine ceea ce știu. Dealtfel, mă simt bine lângă Doru și Bicu. Oricum altă soluție nu exista.

— Cum te înțelegi cu Badaea?
— Este un băiat cu mult caracter. Respectuos și ambițios.

Unii spun că n-are fizic, dar vreau să amintesc că la Anderlecht a jucat Lozano, care avea cam același fizic și o inteligență deosebită. Badaea gândește bine în teren și are o tehnică deosebită. Pentru 18 ani ai lui jocul de azi înseamnă foarte mult. Eu la 18 ani aveam câteva meciuri în cupele europene, dar și șansa de a fi titular la Craiova, promovată de nea Titu Teacă. El are acum șansa de a juca într-o echipă care după părerea mea renaste. Unii ne-au îngropat prea devreme.

— Cum au fost golurile?

— La primul l-am văzut pe Etori ieșind și, după pasa lui Bicu, foarte bună, am înscris pe lângă el. A fost de fapt urmarea unor exerciții de acest gen făcute cu două zile înainte, cu diferența că eu îl găseam pe Bicu cu pasa decisivă. La vestiar Bicu mi-a zis: se pare că-am învățat lecția bine, mi-a ieșit perfect. La al doilea gol mingea mi-a venit din bară și am tras pe colțul scurt deoarece cu câteva minute mai înainte Etori mi-a scos un șut puternic de la vinclu pe colțul lung.

— Cum ți s-au părut francezii?

— Eu, care la Monte Carlo am stat 70 de minute pe banca de rezerve, i-am studiat bine. Nu mi s-au părut la nivelul lui Bordeaux, dar e foarte adevărat că nici noi nu avem echipa de acum câțiva ani. În ceea ce privește jocul de azi nu i-am înțeles prea bine pe cei de la A.S. Monaco. Nu știu ce și-au propus: să păstreze avantajul sau să intre în prelungiri. Oricum nu s-au bătut ca acasă și, în plus, n-au mai fost duri.

— Reiau replica suporterilor: „Ce vreți voi oltenilor?“

— Încercăm să reedităm epopea europeană, așa cum am numit-o noi atunci. De asemenea îi dorim echipei naționale calificarea la mondiale.

— Cred că Mircea Lucescu se gândește și la tine după meciul de azi.

— M-ar bucura foarte mult. Sint în formă și simt că nu l-aș dezamăgi.

RAZVAN BĂRBULESCU

Invitație la tenis

Această fotografie, avându-l în centru pe marele campion care a fost și a rămas Ilie Năstase, vă invită, dragi cititori, începând de azi, la arena „Progresul“, care găzduiește meciul de tenis dintre echipele României și Danemarcei. Meci în Cupa Davis, conținând pentru calificarea în grupa mondială. Ilie va evolua numai la dublu, alături de Florin Segăreanu, în vreme ce în partidele de simplu vor juca Segăreanu și Adrian Marcu. Înținirea se anunță echilibrată,

oaspeții noștri găsindu-se, după aprecierile specialiștilor, în progres. Zimbetul profesorului Ștefan Georgescu, căpitanul ne jucător al tricolorilor, pare însă să ne dea asigurări: vom învinge! Nu ne indoim că tinerii tenismani români, molipsiți și de pofta de joc a lui Ilie Năstase, care de la aeroport a mers direct la „Progresul“, vor face totul pentru obținerea victoriei. Le dorim succes!

Stop!

Cel puțin o lună și jumătate Cămătaru nu va juca! Este verdictul dat de profesorul doctor docent Aurel Denischi, unul dintre cei mai reputați traumatologi români, care a constatat (în cadrul unui consult efectuat luni dimineață) că internaționalul craiovean are „o fractură de peroneu, cauzată de o lovitură directă.“

O pierdere, veți fi de acord, greu de suplinat și cu atât mai nedorită cu cât, la 16 octombrie, în meciul cu Irlanda de Nord, nu va juca nici Ștefănescu, suspendat pentru cumul de cartonașe. Întrebării noastre cum de a fost posibil ca un jucător puternic, recunoscut pentru rezistența sa, să fie așa de lesne trecut în tribună?, i-a dat răspuns înregistrarea video a partidei de la Pitești, dintre F.C. Argeș și Universitatea Craiova. Ne-am lămurit că autorul „loviturii directe“, fundașul central Ștefan (de puțin timp la F.C. Argeș, venit de la Sibiu), n-a fost singurul vinovat. O mare parte din vină revine și arbitrilor ploieștean Florin Popescu, sub ale cărui priviri îngăduitoare Ștefan l-a „contrat“ tot timpul, fără menajamente, pe virful craiovean. Culmea e că, la faza (din min. 25) care a provocat accidentarea lui Cămătaru, arbitru (notat în „Sportul“ cu bine?) n-a catadicsit nici măcar să-l avertizeze pe fundașul ploieștean, deși singura sancțiune care se impunea era eliminarea, pentru un fault violent, din spate. Intenționat sau neintenționat, mai are vreo importanță? S-a uitat atât de repede accidentarea lui Pușcaș care, operat, nu va putea relua activitatea decât în primăvară?!

E logică, nimic de zis, dorința oricărui echipe de a cuceri ambele puncte puse în joc. Victoria a constituit și constituie, se știe, sensul dintii al unei întreceri. De aici însă, de la o ambiție cit de arzătoare, și până la alegerea unor „arme“ care conduc la accidente grave, rămâne însă un drum lung, care numai al sportivității și respectului față de adversar nu este!

Facem din accidentarea lui Cămătaru un caz pentru că asta și e. Situația unuia dintre fotbalistii-fanion ai țării nu poate și nu trebuie să ne lase indiferenți. Cu atât mai mult cu cât, nu spunem un lucru nou, trecerea lui în rezervă, exact într-un moment în care era nevoie de el pe mai multe planuri (la națională întâi și întâi), are consecințe deosebite, prejudiciabile grav și imediat interesele de reprezentare ale fotbalului românesc. Nu ne-am închipuit niciodată că fotbalul e un sport pentru demnișoare. Nici n-am cerut regim preferențial sau favoruri pentru valorile lui. Dar am considerat, și nu vom înceta să gândim astfel, că e de datoria federației (în primul rând), a întregii mișcări fotbalistice să le asigure celor mai talentați și mai harnici cadrul fertil pentru a se produce, pentru a da, spre satisfacția milioanei de spectatori, întreaga măsură a înzestrării lor. Valorile, cele autentice, dovedite, trebuie cultivate, nu lăstate la îndemina pornirilor patimașe, a agresivității.

OVIDIU IOANIȚOIAIA

E cunoscut un caz în Anglia, unde o bătrinică de 75 de ani a dat examenul pentru obținerea dreptului de a conduce, de 22 de ori pe parcursul a șase sau șapte ani. Noaptea, dacă o trezeai din somn, ea îți explica rapid și cu înaltă competență, orice semn de circulație, rezolvând la fel de operativ, din punct de vedere teoretic, cele mai complicate situații care pot apare în trafic. Proba de îndeminare o făcea, dar ceva mai lent, în schimb, la examenul de trăsere, poliștii strimbeau din nas din pricina încurcăturilor pe care septuagenara le provoca supraaglomeratei circulației londoneze.

Până la urmă, comisia, impresionată de îndrăjirea și perseverența mamei mari, i-a acordat dreptul de a conduce autovehicule. Generoșii examinatori au ținut să-i înmîneze șoferiței cu părul alb, mult rîvnitul carnetel, în cadrul unei solemnități la care s-au adunat cei 9 copii, 15 nepoți și 21 de strănepoți. După dis-

dezinteresului instructorului, viitorul șofer nu poate fi dezbarat deseori decât cu greu, ori chiar deloc.

„După 15 ore de conducere efectuate cu instructorul Mirel, ni se confesează un elev, ne-am dat seama, eu și alți cursanți din grupa lui, că acesta nu cunoaște temeinic regulile de circulație. Am ajuns la mai multe contradicții cu instructorul pe tema unor norme rutiere, ceea ce a atras asupra noastră un mod de instruire foarte dur. Acest „sistem“ de instruire constă în:

— ori de câte ori cerem cite un sfat în domeniul circulației rutiere, ni se spune să citim din carte;

— nu ni se explică diferite situații prin care trecem, tovarășul Mirel fiind aproape absent față de modul cum conducem mașina. Singura ipostază cînd devine extrem de atent, e atunci cînd scoatem din pungile de plastic obiectele al căror nume începe cu W sau K. Nu ignoră nici ca-

Cronica șoselei

Un dascăl ciudat

cursurile de rigoare, pline de recomandări și sfaturi pentru binele mamei și al participanților la trafic, a venit și momentul emoționant al primirii permisului. Emoția a copleșit-o într-atiia, încît bătrîna a leșinat și a trebuit imediat internată în spital, la cardiologie.

Cazul e puțin cam excentric și cred că poliștii s-au angrenat în acest joc, printre altele, și pentru a demonstra o dată mai mult publicului că pilotarea unei mașini e o treabă mai mult decît serioasă.

Noi n-am avut, ce-i drept, asemenea situații. După patru examene ratate, psihologul e solicitat să se pronunțe dacă e cazul să se mai încerce o dată. În ipoteza unui da, se mai procedează la o examinare, ultima. Bineînțeles că mulți dau examen știind precis că nu vor conduce niciodată. În special unele reprezentante ale sexului frumos doresc să aibă carnetelul roz în poșetă numai așa, pentru a dovedi că ea, Georgeasca, nu-i mai prejos cu nimic decît Popeasca, care e, și ea, posesoarea de câțiva ani bună-miraculosului obiect, dar nu se urcă deloc la volan. „De ce nu conduci, soră, dacă ai carnet?“ „Mi-e frică, tu, îl las pe bărbatu-meu. Cînd îi văd furnicar în jurul meu, care de care mai grăbit și mai nervos, mă apucă tremuratul. Așa că îi rezerv lui Mitică „plăcerea“ asta. Vorba e, am carnet, am, asta-i principala!“

Așa cum un dascăl bun, exigent, competent, își pune amprenta în mod pozitiv pe pregătirea copilului din primele clase de școală, tot la fel contează enorm și cine, care instructor l-a pregătit pe X sau Y să conducă. De niste rele deprinderi datorate incompetenței, superficialității sau

feaua (bineînțeles, doar pe cea naturală);

— atunci cînd facem și noi cite o greșală, are metoda lui pentru „a ne aduce la realitate“, cum zice dînsul. Frînează brusc, puternic, expediindu-ne cu capul în parbriz ori cu pieptul în volan. O elevă care n-a dat curs avansurilor lui Mirel e plină de vinătăi ca urmare a „tratamentului“ aplicat de curtezanul instructor. „D-ala vă loviți, pentru că veniți prea decoltată la ore, Aco-periți-vă pieptul cu un pulovăr, care protejează contra izbiturilor și, mai ales, străduiți-vă să greșiți cit mai rar și va fi bine“, a apostrofat-o pe femeie Mirel, rîzînd cîmeste.

„Poate dv. nu știți ce relații am eu cu «ăstia» din comisie (adică ofițerii examinatori). Păi eu, dacă zic, asta trebuie să treacă, ăla ia carnetul. Dacă-i bag o strîmbă, poate el să fie chiar pilot de formula unu și ăia tot îl pică. Parcă ce, îi greu să-i găsești și celui mai bun elev o chichită?“

După asemenea „prelegeri“, Mirel sporește „tarifele“ și devine tot mai insolent față de candidate, mai ales cele frumoase. „Dacă vreți să vedeți cartea de vizită de culoare roz, țineți aproape de Mirel și nu-l mai siciți cu nimicurile voastre. Eu știu atîta carte cit toți cei de la Oxford la un loc.“

A venit însă și vremea socoltelor cînd se trage linie și se adună. S-a stabilit că numai 5% din elevii lui Mirel treceau examenul. S-au aflat și mișmașurile instructorului. Nu numai că faimo-ul Mirel a rămas fără autorizație de instruire, dar acum ține companie, după zăbrele, unor amici de-ai lui, de la alte școli, care aveau preocupări de același gen.

VICTOR BEDA

Comentariul săptămânii

În numele păcii, al vieții

Principiile, acțiunile și inițiativele de politică externă românească, vizând edificarea unei lumi care să nu mai fie amenințată de spectrul unui război nuclear distrugător, a unei lumi în care să domnească pacea, înțelegerea și colaborarea între toate țările au fost încă odată puse cu pregnanță în evidență cu prilejul prezentării la O.N.U., a poziției României, a aprecierilor și a considerentelor președintelui Nicolae Ceaușescu privind problemele înscrise pe ordinea de zi a celei de-a 40-a sesiuni a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite, în cadrul cuvintării rostite de către ministrul de externe al țării noastre, Ștefan Andrei.

În cuvintare se subliniază că în momentul de față, cind se împlinesc patru decenii de la crearea O.N.U., nimic nu poate fi mai important decit unirea eforturilor Națiunilor Unite, ale tuturor popoarelor și forțelor iubitoare de pace pentru a opri cursul periculos al evenimentelor spre încordare și război, spre catastrofa nucleară, pentru reluarea și afirmarea hotărâtă a cursului destinderii, colaborării și păcii. Avind în vedere actualele împrejurări, este necesar mai mult ca oricind să se acționeze cu toate forțele — inclusiv de către Organizația Națiunilor Unite, care a fost creată acum 40 de ani tocmai pentru a contribui la făurirea unei lumi mai bune și mai drepte, fără arme și fără războaie — pentru a apăra dreptul suprem al tuturor popoarelor la viață, la pace, la existență liberă. România, precizează în continuare cuvintarea ministrului de externe al țării noastre, promovează activ o amplă politică de dialog și de relații internaționale pentru soluționarea constructivă a marilor probleme cu care se confruntă omenirea, o politică principială de largă colaborare cu toate statele lumii, fără deosebire de orinduire socială, de susținere a luptelor de eliberare națională, pentru destindere și pace. În mod consecvent, România a acționat și acționează pentru așezarea la baza relațiilor sale cu toate statele și pentru afirmarea largă în viața internațională a principiilor deplinei egalități în drepturi, ale respectării independentei și suveranității naționale, născutului în treburile interne, avantajului reciproc, ale renunțării la forță și la amenințarea cu forță. Ministrul român a arătat că, dat fiind marele pericol pe care-l prezintă înarmările, și în primul rind cele nucleare, pentru existența civilizației, a vieții pe Pământ, în concepția României, a președintelui Nicolae Ceaușescu, problema fundamentală a zilelor noastre o constituie oprirea cursei înarmărilor, îndeosebi a înarmărilor nucleare, oprirea oricăror acțiuni de militarizare a Cosmosului, apărarea și consolidarea păcii în lume.

Avind în vedere numeroasele conflicte existente, care agravează și mai mult situația internațională, din însărcinarea președintelui Nicolae Ceaușescu ministrul de externe al României a propus ca Adunarea Generală a O.N.U. să adopte un Apel Solemn către toate statele aflate în conflicte militare, pentru încetarea imediată a luptelor și pentru trecerea la rezolvarea problemelor pe calea tratativilor. Pentru organizarea acestora, România a propus ca Adunarea Generală să ceară Consiliului de Securitate să desemneze reprezentanți speciali. De asemenea, țara noastră a propus adoptarea de către toate statele a unui Angajament Solemn de a transpune în viață obligația de a nu recurge la forță și la amenințarea cu forță și de a nu se amesteca sub nici o formă în treburile interne ale altor state, de a soluționa stările de conflict și de încordare pe calea tratativilor. Fără îndoială că adoptarea documentelor propuse va demonstra voința politică a respectării de către toate statele a Cartei O.N.U. și va reprezenta o contribuție deosebită la politica de destindere, de îmbunătățire a situației internaționale, de dezvoltare a încrederii între națiuni, de dezarmare, independență, colaborare și pace.

În același cadru, șeful delegației române la O.N.U. a arătat că România dă o înaltă apreciere proclamării de către Organizația Națiunilor Unite a Anului Internațional al Tineretului sub deviza „Participare, Dezvoltare, Pace”, manifestare cu profunde semnificații pentru prezentul și viitorul linerei generații din întreaga lume. El și-a exprimat convingerea că participarea largă și reprezentativă la Conferința Mondială a O.N.U. pentru Anul Internațional al Tineretului în cadrul actualei sesiuni a Adunării Generale va asigura o dezbateră de fond a problematicii majore a tinerei generații, precum și însușirea, aprobarea și punerea în aplicare a liniilor directoare pentru programe de viitor în domeniul tineretului, elaborate de Comitetul Consultativ al O.N.U. pentru Anul Internațional al Tineretului.

Relevind necesitatea perfecționării activității O.N.U. și a celorlalte organisme internaționale, a unei mai intense democratizări a acestora, ministrul de externe român a reafirmat și cu această ocazie deplinul atașament al României față de Organizația Națiunilor Unite, față de scopurile și principiile Cartei, adoptată în urmă cu patru decenii și a arătat că delegația română va acționa cu toată hotărârea, în spiritul mandatului incredintat de președintele țării, conlucrind cu delegațiile celorlalte state, pentru a contribui la succesul lucrărilor actualei sesiuni, pentru ca ea să contribuie la o schimbare hotărâtă a evoluției vieții internaționale — de la încordare și confruntare la destindere și dezarmare — la o politică de largă cooperare și înțelegere între state, la triumful rațiunii, la asigurarea păcii pe Pământ.

ION CODRU ■

De la distanță, toate lucrurile par bune și frumoase. De o parte, informaticienii în halate albe, misterioși și convingeri de inaccesibilitate și valoarea lor. De cealaltă, utilizatorii, pe deplin convingeri că a-i zgândări pe cei dinții nu este decit în interesul cauzei. Reproșurile curg timpul de răspuns este prea lung, rezultatele obținute nu sînt la nivelul așteptărilor.

Societatea franceză „Diebold”, într-un studiu, constată că durata medie de realizare a unui program este de 24 de luni, în timp ce durata de exploatare nu depășește 16 luni. Schimbul dialogului cu computerul nu este posibil fără un program și orice schimb neprevăzut cere scrierea unui program. Pentru a-l scrie, e necesar să ai pregătirea corespunzătoare. Dintre programatori, două treimi sînt absorbiți de utilizarea programelor și numai o treime de realizarea lor. Nimic mai simplu: să crească numărul programatorilor! N-ar fi pe placul direcției financiare, obligată să consemneze creșterea cheltuieli-

lor și ponderii informaticii în ansamblul costurilor. Și atunci, trebuie găsit altceva. Pina una, alta cererea de programe crește iar posibilitatea de a-i da curs întârzie.

Se apreciază că așa-numitul progiciei poate reduce la jumă-

tate timpul necesar pentru realizarea unei aplicații și valorificarea ei. Ce este el? Un set, un pachet cuprinzînd programul, sistemul de verificare și documentația oferită utilizatorului. Domeniul de aplicare îl constituie computerul personal, dezvoltat formidabil în ultima vreme. Branșate la un computer de mari dimensiuni, acestea devin extrem de utile pentru o seamă de profesii: medic, avo-

Imagine din Beijing : noul în continuă expansiune.

Pe itinerariul noii solii de prietenie și colaborare a președintelui României: R. P. Chineză și R. P. D. Coreeană

După cum este cunoscut, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, va efectua o vizită oficială de prietenie în Republica Populară Chineză, la invitația tovarășului Hu Yaobang, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Chinez, și a tovarășului Li Xiannian, președintele Republicii Populare Chineze, în prima decadă a lunii octombrie a.c. De asemenea, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, va fi, în a doua decadă a lunii octombrie, oaspetele Republicii Populare Democrate Coreene, la invitația tovarășului Kim Ir Sen, secretar general al Comitetului Central al Partidului Muncii din Coreea, președintele Republicii Populare Democrate Coreene. Aceste vizite vor reprezenta, fără îndoială, momente de referință în cronica relațiilor României cu cele două țări prietene, din care publicăm cele două fotografii.

Vedere din orașul Kaesong : ritmurile vieții moderne

cat, notar etc. Extinderea producției de pachete tip progiciei încurajează interesul pentru microcalculatoare, în timp ce acestea din urmă catalizează proliferarea celorlalte.

O autoritate în domeniul de clară: Viitorul aparține clar

tonomia și dreptul la decizie al utilizatorilor?

Ce atitudine va adopta față de microcalculatoare?

Criza luării deciziilor a născut-o? Căci cineva această stare de lucruri. Varietatea care compune mediul inconjurător a născut-o

mului, computerul se dovedește un multiplicator de inteligență.

Rămîne ca fiecare să-l folosească pe potriva intereselor și a priceperii sale. Konosuke Matsushita, întemeietorul firmei japoneze de mare succes ca și alți conaționali, admonesta cîndva pe occidentali spunîndu-le: „Noi mergem la cîștig și occidentul industrial va pierde. Voi nu mai sînteți în stare de lucruri mari pentru că purtați în voi înșivă germenul înfrîngerii. Organizatorii voștri sînt tayloriști. Pentru voi, managementul este arta de a face să ajungă ideile patronilor în miinile muncitorilor. Noi sîntem post-tayloriști. Noi știm că businessul a devenit atît de complex, atît de dificil încît supraviețuirea unei firme este atît de problematică, într-un mediu din ce în ce mai periculos, neașteptat și competitiv, încît orice firmă trebuie să mobilizeze inteligența tuturor pentru a-și dobindi și apăra șansa”.

NEAGU UDROIU ■

A dobindi și a apăra șansa

programelor logicieli. Odată cu încheierea erelor materiale, industria intră în era informaticii. Ce va face în acest caz directorul de fabrică? Va investi fiecare ban pentru creșterea productivității? Il va folosi pentru a elabora baze de date și mari programe centrale? Sau va încuraja cum se cade computerul central? Va extinde folosirea terminalelor pentru a spori au-

și o va întreține pe mai departe.

Dintr-o unealtă rigidă și incomodă pentru utilizatori și organizatori, informatica a devenit instrumentul simplu și docil, capabil să se adapteze structurilor mobile ale noii întreprinderi. Dintr-o prezență elitistă, privilegiată, a devenit o sculă cu acces larg.

În contrast cu mașina care sporește forța musculară a o-

Cheia

o stațiune pentru toate anotimpurile

Stațiunea Cheia, un sat superb aflat la poalele Ciucașului, în egală măsură la îndemina amatorilor de aer curat, odihnă și drumeții din, să spunem, Ploiești, Vălenii de Munte, Plopeni, dar și a celor din București, s-a dovedit a fi neincăpătoare în vara acestui an, tentațiile numite Zăganul, Valea Cheiței sau Valea Berii bucurând nu numai turiștii, dar și pe gospodarii ei care, anul trecut, au ocupat pentru prima oară în istoria stațiunii locul doi pe întreprindere. Deși turismul se face cu reclamă, Cheia nu mai are nevoie de prezentare. Ceea ce ne face să revenim asupra ei este optica nouă a conducerii filialei, de fapt a noii conduceri, care, potrivit indicațiilor de partid privind revitalizarea turismului,

precum și a inițiativelor ministerului de resort, au relansat stațiunea, îmbinând exact frumosul cu utilul, splendidul peisaj cu spiritul gospodăresc, sănătatea și pitorescul locurilor cu acțiunile menite să umple timpul liber al turistului. Despre toate acestea însă, să-l ascultăm pe directorul filialei, Cornel Tăbăcaru.

— Fără să mă pronunț asupra activității din trecut a stațiunii, vreau să spun că stațiunea Cheia merita mai multă atenție, după cum și cei ce o vizitau aveau dreptul la un tratament asemănător. Cheia este acum o stațiune pentru toate anotimpurile. Climatului excelent pentru odihnă și pentru tratamentul astenilor, surmenajului fizic și intelectual, al insomniilor, al hipertiroidismului etc., se adaugă pitorescul peisajului, obiectivelor turistice și, iarna, practicării sporturilor specifice. Toate acestea există, n-avem dreptul să le neglijăm, și de fapt, de aici am plecat la drum.

— Mai exact, despre ce e vorba?

— Foarte direct spus, Cheia fusese uitată chiar de ploieșteni și primul lucru pe care ni l-am propus a fost să-i atragem pe oamenii muncii din apropierea stațiunii, treabă realizată cu sprijinul O.J.T. și al agenției din Ploiești. Am insistat mult asupra ieșirilor la iarbă verde simbăta și duminică. Deoarece capacitatea noastră de cazare e relativ mică, 326 de locuri, am înconjurat stațiunea cu puncte de desfacere alimentară. Apoi am reorganizat serbările cimpenești, atrăgând oamenii muncii de la barajul Mineciul, unde un director sufletist, Stelian Marian, vine în zilele de odihnă împreună cu muncitorii, ba chiar încearcă să-i convingă să se refacă astfel după o săptămână de muncă, și, de asemenea, i-am invitat pe oamenii muncii din zona Vălenii — Ploiești. Astfel, oamenii au deprins din nou gustul sfârșiturilor de săptămână la Cheia care, de fapt, era în tradiția locurilor.

— Cum vedeți Cheia în anii următori?

— Am o bună experiență în turism și-mi permit să spun că stațiunea trebuie să rămână, așa cum se preconizează, cu un specific rural. Este farmecul ei. Rural, dar cu binefacerile civilizației de care dispune turismul românesc. Este bine pentru copiii din marile centre muncitorești care ne înconjoară, să vină într-un sat frumos, să trăiască în el, nu ca la muzeu, pentru că unii dintre ei nici nu știu cum arată o casă la țară. Vilele cu maximum 45 de locuri, construite în specificul arhitecturii locale, ca să păstreze acea intimitate cerută azi de turiștii din toată lumea. Aceste vile să aibă o sufragerie de 45 de locuri și o mică bucătărie și un ospătar. Este mult mai eficient să ai zece astfel de vile decât un hotel de 400 de locuri, să spunem, și unde, dacă ai doar 100 de turiști, și deci nu-l umpli la capacitate, trebuie să consumi energie de toate felurile și s-o irosești pe camere goale. De altfel, experiența vilelor de la Cheia imi susține afirmațiile. Vilele pot fi folosite pe măsura ocupării lor și turistul se simte mult mai bine. Repet, este vorba de Cheia sau dacă vreți de stațiunile mici în genul acesteia. Oamenii vin de la blocuri, din oraș, și nu trebuie să intre tot în blocuri. În afară de asta, în condițiile folosirii resurselor locale este mult mai avantajos sistemul vilelor.

— Citiți turiști au fost în 1984?

— 18 000, iar în acest an, doar pe opt luni, avem peste 13 000, dar vă reamintesc, Cheia este un loc pentru toate anotimpurile.

RAZVAN BARBULESCU ■

Accente în lume

Festival la Cremona

Cremona — orașul luterilor a găzduit de curind, după cum afirmă revista l'Espresso, tradiționalul festival de muzică dedicat, anul acesta, exclusiv, unor piese pentru instrumente de coarde compuse de J.S. Bach. Animatorul și vedeta festivalului a fost Salvatore Acardo, care a dirijat la pupitrul Orchestrei europene de cameră cele șapte concerturi brandenburge și a susținut și un recital propriu cu lucrări de seamă ale marcului compozitor.

Un premiu pentru Dürrenmatt

Născut în anul 1921, scriitorul elvețian Friedrich Dürrenmatt, cunoscut în lume mai ales prin creația sa dramatică „Vizita bătrânei doamne”, „Fizicienii”, „Meteorul”, a primit de curind premiul Jean-Paul pe anul 1985. Premiul i-a fost acordat de către ministrul culturii al landului Bavaria pentru ansamblul operi sale literare. Autor complet, Fr. Dürrenmatt a mai publicat povestiri, romane, însemnări autobiografice care s-au bucurat de mare succes.

Ardezia — material universal

Specialiștii au reușit să obțină o care produc foarte multă lână, o fără lână și de curind un material asemănător lînii, din deseuri de ardezie. Deseurile de ardezie care constituie o problemă pentru minele mai vechi de roci sîtoase din nordul Țării Galilor sînt obiectul cercetărilor Institutului de învățămînt superior Kelsteron College. Experții au ajuns la concluzia că din aceste deseuri se pot obține armături, izolanti, inlocuitori ai azbestului. Există chiar posibilitatea de-a se extrage aluminiu din ardezie.

ELENA GRECESCU ■

Expoziție de porțelanuri din R.P. Chineză, deschisă în Capitală.

Muzeul de artă al R.S.R. găzduiește în aceste zile o splendidă expoziție de porțelanuri provenind din provincia Jiangxi din R.P. Chineză. Cele 62 de obiecte expuse (vase, boluri, farfurii, casete, figurine) ilustrează evoluția acestei arte, între secolele XI—XIX, în provincia Jiangxi, reputată prin numărul impresionant de ade-

vărați virtuozii al prelucrării porțelanului. Numai în timpul dinastiei Qing, spre exemplu, cifra cuptoarelor pentru arderea porțelanului a ajuns în Jingdezhen (oraș al provinciei) la 3 000, încît s-a putut spune sugestiv că „ziua fumului întuneca zarea, iar noaptea flăcările se ridicau pînă la cer”.

Raliul automobilelor de epocă

Comentarii vesele, culori vii, claxoane care mai de care mai răgușite, costume de epocă, public berechet, susținători de ocazie, priviri înduioșate sau umbrite de amintiri, steaguri de start, oficiali, formulare de traseu, numere de concurs, zimbete, ba chiar și cineva care, malițios, exclamă ca-n Topircanu: „Păzea! / Păzea că trece-n goană, / Alcargă, / Vilele ca vîntul. / Și dacă n-ai urechi normale / Te face una cu pămîntul.” Nimic nu lipsea la startul raliului automobilelor de epocă, din fata magazinului Bucur-Obor. Lustruite, gresate, trecute prin diverse operații estetice pentru a fi cit mai cochete la această a treia ediție a raliului desfășurat pe ruta București — Sinaia, automobile din primele decenii ale secolului, care stîrneau cîndva praful ulițelor provocînd panică în pasnicele cîrduri de giște ca niște neastîmpărați „copii ai civilizației moderne”, ca să-l cităm din nou pe Topircanu, se alinau acum la start, anacronice, învechite (copiii au îmbătrînit!), dar gata să se ia la întrecere, firește nu cu suratele lor de azi, ci cu „bătrîne doamne” din generația lor. Pitoreasca apariție a acestor vehicule al căror loc e în general la muzeu sau pe platoul filmelor de epocă, a stîrnit, evident, interesul pietonilor care s-au strîns în număr mare să asiste la start. Cei foarte în vîrstă se arătau fie competenți în privința calităților diverselor concurențe pe patru roți, fie nostalgici, cu gîndul la tinerețea, din păcate, trecută. Adolescenții se amuzau pe seama celor mai exotice apariții motorizate. Copiii le priveau ca pe niște jucării mari. Curioșii de toate vîrstele puneau întrebări: „Din ce an e?”, „Cîți kilometri a rulat?” Și aflau că fiecare dintre aceste automobile, ce alcătuiau împreună un adevărat muzeu rulant, are povestea sa. Unele au avut o existență chiar

ULTIMA ORĂ

Piesele din porțelan, executate cu o mare măiestrie de artiști și artizanii chinezi în secolele dinastiilor Song, Yuan, Ming și Qing, impresionează prin delicatețe, printr-o originală și echilibrată asociere a culorilor, denotînd un excepțional rafinament artistic, prin finețea desenelor de o armonie aproape muzicală. Ele sînt obținute prin folosirea unor tehnice unice de fabricație, dar care știu să se „ascundă” discret în spatele efectului artistic. Fiecare exponat pare, astfel, rezultatul unei unice clipe de inspirație artistică, făcîndu-i pe cei care le admiră să socotească pe deplin întemeiate comparațiile poetice ce au însoțit prin timp faima porțelanului chinezesc: „alb ca jadul”, „transparent ca un cristal”, „subțire ca hîrtia”, „clinchet de clopoțel”.

● Zilele acestea a fost pusă în funcțiune o centrală telefonică automată în comuna Brănești, racordată la rețeaua telefonică automată interurbană. Prefixul: 909.

● Două noi săli de jocuri electronice distractive, cu monitoare color, au fost recent deschise de IAPIT în incinta restaurantelor „Primăvara” și „Grădinița”. Între aperitiv și

friptură, dacă serviciul merge încet, poți concura la un raliu auto, iar înainte de desert poți învinge într-o bătălie navală. Mă rog, e o consolare. Oricum, inițiativa e bună. O salutăm.

● Pentru gospodine — desigur doritoare să-și știe cămățile pline cu conserve de tot felul și murături pentru iarnă, întreprinderea comerțului cu ridicata pentru produse metalo-chimice a distribuit magazinelor de specialitate și punctelor de desfacere special amenajate în piețe cantități suficiente de borcane de 3, 5, 10 și 15 litri, butoaie din material plastic de 30 pînă la 100 de litri, borcane „Omnia” cu dispozitiv de închidere ermetică, borcane mici pentru dulceață și compot, dopuri de plastic, plută și cauciuc, plicuri de conservant.

● Zilele trecute s-a desfășurat la Alexandria, sub egida filialei județene Teleorman a U.S.S.M., o interesantă masă rotundă cu tema „Probleme de diagnostic și tratament în corpii străini din sfera ORL”. Organizată în cadrul secției de specialitate a Spitalului județean (șef secție ORL, medic primar Mircea Lăban) manifestarea a fost patronată de Clinica ORL a Spitalului Colțea din Capitală condusă de prof. dr. doc. Dănilă Cîncă. Ea s-a bucurat de prezența a peste o sută de participanți și a pus în discuție noutăți de ultimă oră din aria otorinolaringologică.

Un septembrie al contrastelor termice

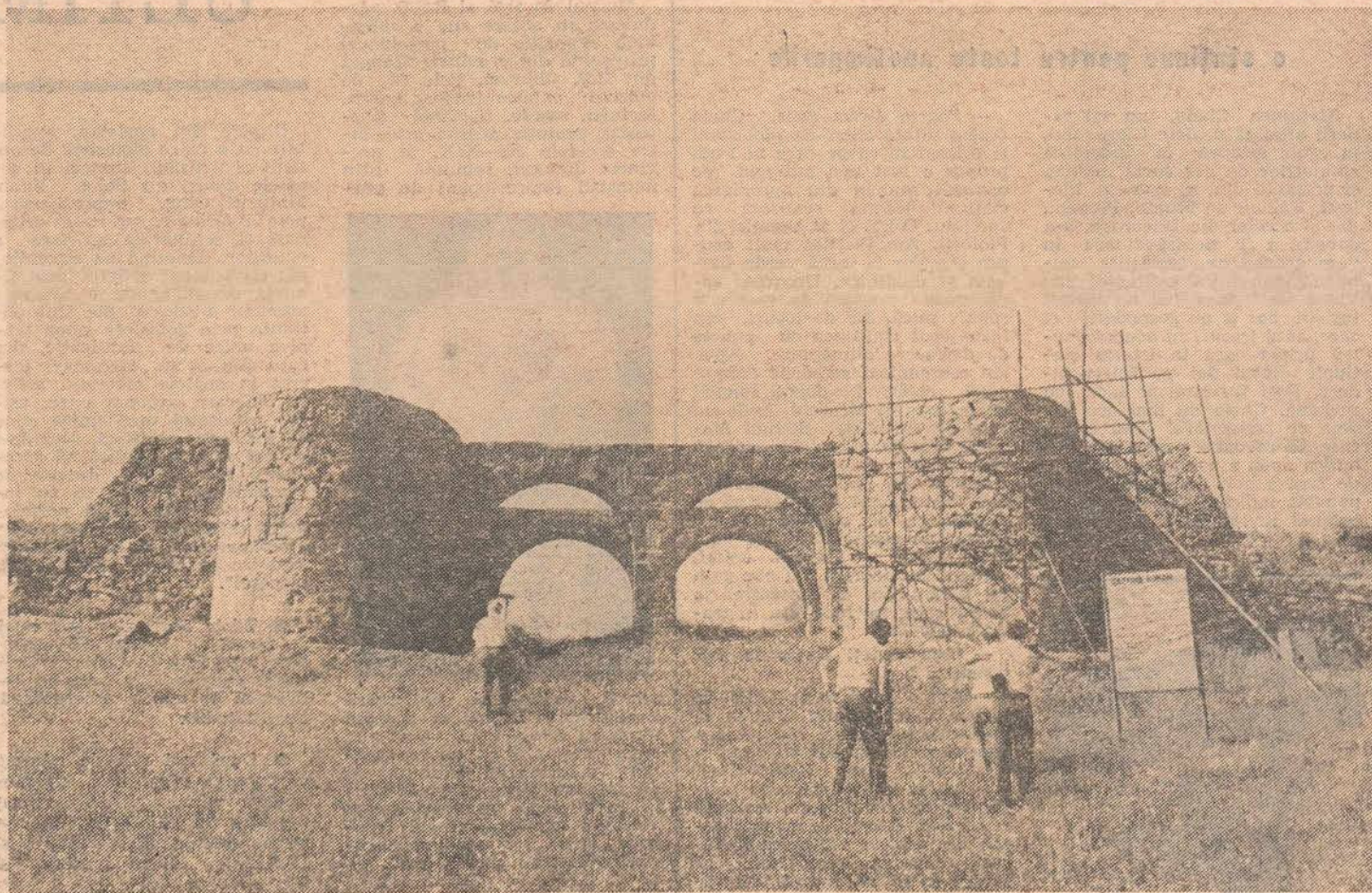
Luna septembrie s-a caracterizat în acest an prin contraste și oscilații termice. În prima decadă timpul a fost mai rece decît de obicei. S-au înregistrat atunci, în numeroase localități, temperaturi de 7—9 grade, ceea ce a reprezentat o egalare a celor mai scăzute valori ale temperaturilor maxime observate de cînd se efectuează măsurători climatologice la noi în țară. Un exemplu: la 9 septembrie, la stația Sîngeorzi Băi s-a atins cea mai coborîtă maximă înregistrată vreodată aici: 9°C. Intervalul cald ce a urmat a atins apogeul între 22 și 24 septembrie, cînd la multe stații meteorologice temperaturile maxime au atins și depășit 30°C. Cea mai ridicată temperatură a fost de 33 de grade înregistrată la București și în alte cinci localități din sudul țării. În această perioadă s-au atins și chiar s-au depășit ușor valorile termice absolute ale zilelor respective înregistrate de-a lungul timpului. Fenomenul a fost cu atît mai interesant cu cît s-a produs în a doua parte a lunii, cînd caracteristicile de prelungire a anotimpului cald se manifestă rar.

Toamna, odată cu scăderea înălțimii soarelui la amiază și cu micșorarea duratei zilei, ar trebui ca temperatura să scadă continuu și prevederile de timp, cel puțin sub aspect termic, să fie foarte simple. Se pare însă că lucrurile nu stau așa. Prognozele, cel puțin în ce privește luna octombrie, se înscriu printre cele mai dificile. Totuși, în urma elaborării prognozei de lungă durată, meteorologii apreciază că luna în care am intrat se va caracteriza printr-o vreme ceva mai caldă decît în mod obișnuit. Pentru prima decadă se așteaptă o vreme predominant frumoasă, cea de a doua va avea o stabilitate ceva mai redusă a proceselor atmosferice, ceea ce va conferi vremii un caracter schimbător, în timp ce ultima va marca o răcire mai pronunțată și va fi mai ploioasă. Și pentru că am vorbit despre o prognoză de lungă durată să îndrăznim să anticipăm sumarul și timpul din ultima lună de toamnă: noiembrie. Va fi, se pare, o perioadă mai caldă decît de obicei și cu precipitații care vor depăși intrucitva valorile medii multianuale, care, cum se știe, nu sînt cantitativ importante. Aceste informații pe care ni le-a furnizat meteorologul Lidia Rahău de la Institutul de meteorologie și hidrologie ne fac să sperăm că vom avea o toamnă frumoasă și blîndă. Vom vedea...

ALEXANDRU ȘERBAN ■

O carte de istorie sub Dealul Pomătului

- O statuie ecvestră a împăratului Caracalla
- Primul veteran lăsat la vatră pe pământul Daciei
- Sub zidurile castrului, un oraș cu 40 000 locuitori
- Arheologii anticipează alte descoperiri senzaționale

De pe culmea Biseriței, gurgui înfipt în spinarea Pomătului, ochiul poate cuprinde Țara Silvaniei pînă departe sub culmile Meșșului și dincolo de scurgerea domoală a obcinelor spre Jibou și apa Crasnei. Se va intelege desigur de ce tocmai aceste locuri au stăruit vreme îndelungată în conceptele și lucrările strategice ale strămoșilor noștri. O demonstrează cu prisosință punctele fortificate ridicate de apărătorii daci și mai apoi de cohortele Romei imperiale, care, de altfel, și-a sprijinit fruntariile pînă în această zonă a ploilor albe, de-a lungul limesului nordic al Daciei Porolissensis. Undeva, aproape, o rană adîncă în coasta Măgurei, a însemnat pînă astăzi cariera de piatră din care militarii romani au scos și fasonat blocuri de bazalt pentru așezările lor întărite. În jur, un briu de dealuri mai păstrează ici colo locurile de pază în care străjerii cu schimbul țineau sub observație drumurile și gîturile reliefului, dar mai ales trecătoarea carpatină „Porțile Meșșului”, cale de acces folosită de migratori încă din perioada neoliticului. Pe aici s-a tras drumul chihlimbarului și cel al sării, pe aici s-au mișcat triburi, popoare, armate, năvălitorii barbari, mongoli, de-a lungul marelui defileu a avut loc penetrația turcă și incursiunea lui Mihai Viteazul.

Nu e de mirare deci că în acest colt îndepărtat al imperiului, stăpînii orașului etern au ridicat un castru de proporții puțin obișnuite, că dincolo de zidurile lui a prins statornicie o așezare civilă cu o populație estimată astăzi la circa 40 mii locuitori, că, în sfîrșit, în partea sud-vestică a fortului, arheologii au descoperit cel mai mare amfiteatru roman de pe teritoriul țării noastre. Relievel se întind pe o suprafață de 100 ha, ceea ce ne îndeamnă să ne asociem celor ce susțin că aici la Moigrad, și nu în altă parte, s-a aflat vreme de 150 de ani capitala provinciei Dacia Porolissensis.

Spectacolul e măreț și ca întodeauna în asemenea situații poleit de aura retrospectivilor fanteziste: dar nu e mai puțin adevărat că pentru omul care iubeste istoria și-și pretuiește însemnele de piatră, ruinele de la Moigrad oferă și imagini dureroase prin urmele lăstate de încompt și nesăbuita spoliațiilor. Barbarii au trecut pe aici în mai multe valuri. Castrul a fost tîntă căutărilor de

comori, dar și victima nevinovatei ignoranțe a celor ce au scos pietrele cetății pentru a le așeza la temelia propriilor locuințe (și pe care arheologii muncesc să le identifice și să le recupereze). Cei mai de temut s-au dovedit însă colecționarii de monede, oameni cu carte unii, dar care n-au pregetat să plătească sătenii din Moigrad, Iac, Brebi și Stina, îndemnându-i să răscolească subsolurile așezării. Cît aur sau argint a încăput pe miinile nelegiuitorilor? Acest lucru ne interesează astăzi mai puțin. Regretabil e faptul că odată cu dispariția acestor tezaure au pierit desigur documente istorice de o inestimabilă valoare. Cite alte mărturii ale civilizației daco-romane s-au stins în acelasi fel? Ne putem face o idee citind doar lucrarea englezului John Paget, vizitator al Sarmizegetusei pe la 1830, în care ne este prezentat un mare mozaic figurativ de sorginte dacă, dispărut între timp fără urme, ca și monede avînd pe avers imagi-

nea regelui Sarmis Basileus, presupus înaintaș al lui Decebal. Or, e limpede că asemenea defraudări și delabrări dramatice — unele, iată, îndeajuns de recente — au avut loc în toate așezările daco-romane, deci și la Porolissum.

Mai știm dintr-o descriere a castrului, făcută la sfîrșitul veacului trecut, că zidurile acestuia mai atingeau la acea vreme o înălțime de un metru. Știm deopotrivă că numai cu 40 de ani în urmă se aflau încă în picioare, coloanele unui templu închinat zeului Băal. După cum o fotografie, realizată în 1943 de o echipă de arheologi budapeșteni, demonstrează existența unui zid al Basilicii, dispărut și el în chip la fel de enigmatic.

Cu toate acestea, cercetătorii rămîn incredințați că dealul Pomătului conservă în continuare un vast depozit de date istorice. O dovedește și faptul că, în numai zece ani, cunoștințele despre trecutul castrului și al așezării civile s-au îmbogățit substanțial. După lucrări spora-

dice făcute de L. Ghergariu și C. Daicoviciu în 1939—1940, săpături sistematice au fost reluate începînd cu 1977 de către un grup de arheologi ai Institutului de istorie și arheologie din Cluj-Napoca (prof. E. Chirilă, dr. N. Gudea) și de muzeografi ai Muzeului de istorie și artă din Zalău (V. Lucăcel, Al. V. Matei, J.J. Bajusz, D. Tamba). Doi dintre aceștia, N. Gudea și V. Matei (cărora le mulțumim și pe această cale), ne-au pus la dispoziție toate informațiile pentru redactarea relatării noastre.

Castrul roman din hotarele Moigradului — sint de părere specialiștii — a fost nu numai de proporții puțin obișnuite pentru perimetrul provinciilor nord-dunărene, ci unul din cele mai mari din întreaga lume romană. E o concluzie formulată și ca urmare a studierii descrierilor făcute unor asemenea edificii de către autorii antichității și a cercetării fortificațiilor asemănătoare rămase în Siria, la Buciumi în Dacia Porolissensis.

sis, la Risnov în Dacia Malvensis la Niederberg în Germania Inferior, la Chersterholm și Newstead în Britannia. S-a putut stabili că viața fortificației a început după 106 e.n. și s-a stins după 271 e.n. și că în ea au staționat unități auxiliare de britoni, lingoni, hispani, aflate sub protecția legiunii XIII Gemina. Numărul soldaților permanenți ar fi fost de peste 5000, la care s-au adăugat, pentru un timp, efective ale legiunii a III Galica, transferate din Damasc și un detașament al legiunii VII Gemina. La începutul secolului III, cînd împăratul Marcus Aurelius Antoninus (Caracalla) a vizitat granița de nord-vest și așezarea de la Porolissum, numărul militarilor a atins cifre foarte mari.

Se mai poate vedea pînă azi drumul central, acea via principalis, ce lega Porta praetoria de Porta decumana, precum și citeva zeci de metri din drumul așezării civile, cale pietruită în care au rămas imprimate peste veacuri urmele carelor de transport. Acestor relieve, rămasa tefere, li se vor adăuga, prin lucrări de restaurare, zidul de incintă cu cele patru porți ale sale (lucrare unică pînă în prezent în România!), astfel că peste citiva ani vizitatorii vor putea admira pe viu edificiul unui autentice castru roman. Se procedează în acest scop la reîncorporarea pietrelor și blocurilor prăbușite, dar și a celor extrase din cariera Măgurei, materialul de lucru fiind cu alte cuvinte identic cu cel folosit de zidarii antichității.

În ceea ce privește săpăturile, ele au dus la identificarea unei barăci-atelier, așa numita fabrică, în care au funcționat un furnal, o topitorie și o turnătorie de bronz. O dovedesc existența grolilor cu zgură, creuzele și tiparele. Tot în castru au fost descoperite locul unui mare rezervor de apă, citava clădiri ce serveau de grînare, un spital, o locuință pentru comandant, barăcile soldaților. O surpriză deosebită a constituit-o deshumarea în vara lui 1984 a unui templu subteran al zeului Mithras, descoperire cu caracter unic.

În jurul incintei fortificate, s-a dezvoltat o așezare civilă, ce s-a extins mereu prin terasări și denivelări, astfel că la

(Continuare în pagina 31)

LIVIU TIMBUS ■

